

Täysistunto

Tiistai 23.10.2018 klo 14.06—18.17

Täysistunto alkoi klo 14.06. Täysistunto päättyi klo 18.17.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.06—16.01), toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.01—17.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.59—18.17).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on 18.10.2018 lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 92/2018 vp.

3. Markku Pakkasen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan varajäsenyydestä Vapautuspyyntö VAP 58/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 24.10.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 24.10.2018 kello 11.

4. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 2. osa Ratkaisuja työn murroksessa

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tulevaisuusvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

5 minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja.

Tähän lähetekeskusteluun varataan enintään 2 tuntia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 5. asiakohtaan.

Valtioneuvoston puheenvuoron käyttää pääministeri Sipilä. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.08 Pääministeri Juha Sipilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikassa huomio keskittyy usein päivänpolitiikan kysymyksiin. Yhtä välttämätöntä on keskustella myöskin siitä, mihin olemme matkalla ja miten voimme varautua siihen etukäteen. Tähän meillä nyt on tänään mahdollisuus.

Tulevaisuusselonteiden tehtävänä on nostaa esiin päätöksenteon kannalta tärkeitä tulevaisuuden huomiota vaativia asioita. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa tehtiin vuonna 2017. Nyt selonteon toisen osan tavoitteena on tunnistaa työhön liittyviä toivottavia tulevaisuuksia, päätöksentekotarpeita sekä yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Tämän selonteon valmisteluun on osallistunut lukuisia yhteiskuntamme eri toimijoita. Pidän neljässä eri yliopistossa keskustelutilaisuuden osana tämän selonteon valmistelua. Keskustelimme Suomen seuraavan sadan vuoden haasteista yliopistojen omien painopisteiden näkökulmasta. Helsingissä oli koko päivän kestänyt tilaisuus, johon oli kutsuttu useita kymmeniä kansalaisjärjestöjä sekä tutkijoita.

Työn muutos johtuu maailman muuttumisesta. Erityisesti teknologian kehitys muuttaa sitä, miten, missä ja millaista työtä teemme. Tätä muutosta ei pysäytetä, eikä sen tuomaan epävarmuuteen voi vastata pitämällä kiinni vanhoista rakenteista. Sen sijaan vastuullamme on huolehtia, että rakenteet muuttuvat niin, että kaikki pysyvät muutoksessa mukana. Esimerkkinä selonteossa ehdotetaan, että ajatuksiamme työkyvystä on monipuolistettava. Osaaminen ja motivaatio on nähtävä työkyvyn tärkeänä osa-alueena samalla tavalla kuin terveys. Selonteossa esitetyt ratkaisut työn murrokseen kurottavat yli vaalikausien. Ne liittyvät erityisesti alustatalouden ja tekoälyn haltuunottoon, sosiaaliturvan uudistamiseen ja työn merkityksellisyysvahvistamiseen sekä laaja-alaisen, joustavan, läpi ihmisen elämän jatkuvan osaamisen rakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Osaaminen on työn muutoksessa keskiössä. Muutokset työn kysynnässä ja osaajatarpeissa ovat nopeita. Tämä vaalikausi on oiva esimerkki tästä: meillä on nyt osaajapulaa niin Kainuussa, Lapissa kuin Uudellamaallakin. Riittävän osaamisen varmistamiseen tarvitaan oppimis-, yhteistyö- ja elämänhallintataitojen opettamista kaikilla koulutusasteilla. Elinikäistä oppimista ja työuran aikaista osaamisen uudistamista on kehitettävä kokonaisuutena. Siinä on huomioitava ihmisen erilaiset elämäntilanteet, työsuhteet ja koulutustarpeet. Osaamisen karttuminen ja oppiminen on nähtävä myös yhteisöjen ja yritysten asiana. Kyse on koko yhteiskunnan asiasta. Ne valtiot menestyvät, jotka osaavat hyödyntää ihmisten osaamisen mahdollisimman laajasti. Selonteossa ehdotetaan esimerkiksi erilaisia osaamistilejä ja koulutussetelejä jatkuvan oppimisen tueksi. Selonteossa ideoidaan, että opiskelijoiden suhteen korkeakouluihin on jatkossa säilyttävä läpi työelämän. Mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen paranevat, kun korkeakoulujen digitaalinen opetus-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

tarjonta paranee. Lisäksi alumnitoimintaa on kehitettävä nykyisestä. Korkeakouluilla on avainasema myös alueellisten tarpeiden huomioimisessa — työpaikkojen ja oppilaitosten alueellista verkostoyhteistyötä tulee vahvistaa edelleen.

Arvoisa puhemies! Ratkaisussa korostuvat siis jatkuva oppiminen ja toimeentulon murrokseen vastaaminen. Työn murros on globaali kysymys. Sen ytimessä ovat muuttoliike ja työperäinen maahanmuutto. Kaikki esitetyt ratkaisut tukevat kestävän kehityksen Agenda 2030:n päämääriä. Paljon on kestävän kehityksen saralla jo tehty. Ehkä merkittävin edistysaskel on kestävän kehityksen tavoitteiden sisällyttäminen ensi vuoden budjettiehdotukseen. Se on kansainvälisestäkin merkittävä ja uusi avaus. Kestävän kehityksen edistymisen raportointi eduskunnalle on otettu keskeiseksi osaksi hallituksen vuosikertomusta. Olemme parhaillaan hallituksessa luomassa hyvinvointimittareita vaihtoehtoiksi bkt:n rinnalle, mistä varmasti tulevat hallitukset hyötyvät. Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus on kansallinen kestävän kehityksen strategia ja samalla konkreettinen työkalu. Tavoitteellinen ja mitattava toimenpidesitoumus on hyvä työkalu esimerkiksi yritykselle toiminnan kehittämiseksi. Sitoumuksia on saatu lähes 1 000 kaikilta yhteiskunnan sektoreilta. Olen myös itse täyttänyt sitoumuksen. Tapasin vasta Espanjan pääministerin Madridissa, ja hän oli kuullut Suomen Agenda 2030:n toimeenpanosta ja erityisesti tästä yhteiskuntasitoumuksesta, ja he olivat kiinnostuneita seuraamaan Suomen esimerkkiä ja pyysivät tästä lisää informaatiota.

Arvoisa puhemies! Selonteon visio lähtee siitä, miten Suomi selviää työn murroksessa. Tämä tarjoaa eduskunnalle tilaisuuden keskustella siitä, jaammeko kaikki tämän vision. Vision mukaan niin yrittäjä, vuokra- ja alustatyöntekijä kuin ansiotyössä oleva pitävät sosiaaliturvaamme oikeudenmukaisena ja kattavana. He myös kokevat saavansa tukea yhteiskunnaltamme, kun he sitä tarvitsevat. Visiossa ihmisten työ- ja toimintakyvystä huolehditaan työsuhteen muodosta riippumatta. Visiossa Suomeen luodaan kaikki yhteiskuntaryhmät kattava ja laadukas elinikäisen oppimisen järjestelmä, joka tunnetaan kansainvälisesti samanlaisena menestystarinana kuin suomalainen peruskoulu. Jokaisella on mahdollisuus hankkia riittävä toimeentulo, kehittyä ja kokea olevansa merkityksellinen osa yhteiskuntaa. Kestävän kehityksen tavoitteen mukaisesti eri ryhmien välisiä sosiaalisia eroja tasoitetaan, työtä arvostetaan ja sitä myös mitataan monipuolisen yhteiskunnallisen merkityksensä kautta.

Arvoisa puhemies! Pitkän aikavälin päätöksenteon kehittäminen on yhä tärkeämpää maailmassa, jossa riskit lisääntyvät ja ilmiöt monimutkaistuvat. Nykyisillä sukupolvilla on kenties suurempi mahdollisuus kuin koskaan vaikuttaa tulevien sukupolvien elinolosuhteisiin. Ylisukupolvinen ajattelu on tulevaisuustyön ja kestävän kehityksen ytimessä.

Työn murrokseen vastaamiseksi on tehty jo töitä. Hallituksen linjaus sosiaaliturvan kokonaisuudistuksesta, perustulokokeilu, kansallinen tekoälyohjelma ja eri koulutusasteiden uudistukset ovat hyviä esimerkkejä, joita selonteko on osaltaan tukenut. Hallitus on kautensa aikana tehnyt myös lukuisia työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistäviä päätöksiä, joilla pyritään vastaamaan työn muutoksen ja osaajapulaan. Hyvinvointiyhteiskunnan säilyttäminen vaatii näihin kysymyksiin vastaamista ja nykyistä korkeampaa työllisyysastetta. Kaikki päätökset eivät ole helppoja. Selonteossa todetaan: ”Suomalaisessa työmarkkinajärjestelmässä on paljon osia, mutta vähän liikkuvia osia.” Uudistamista edelleen riittää, jotta tuemme työllisyyttä ja vastaamme nykypäivän työelämän tarpeisiin.

Työn murroksen ratkaisujen lisäksi selonteossa esitellään pitkän aikavälin päätöksentekoa. Isoihin murroksiin ja reformeihin liittyvää kehityskulkua ei voida suunnitella erityi-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

sen pitkälle yksityiskohtaisesti. Sen sijaan voimme määrittää asiaan liittyviä arvoja ja laajoja tavoitteita ja suunnistaa tavoitteiden toteutumista kohti oppimalla ja kokeilemalla.

Arvoisa puhemies! Selonteossa on varmasti sellaisiakin kohtia, jotka herättävät keskustelua, ja se on tarkoituskin. Selontekoa pitää käsitellä ennen kaikkea kokonaisuutena ja keskustelunavauksena. Saamme varmasti nyt mielenkiintoisen keskustelun työn tulevaisuudesta. — Kiitoksia.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin, ja keskustan eduskuntaryhmän puheenvuoron käyttää edustaja Viljanen.

14.18 Eerikki Viljanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen etu olisi, että tilanne työmarkkinoilla saadaan tavalla tai toisella rauhoittumaan. [Eero Heinäluoma: Pitihän se arvata!] Meillä päättäjillä niin työmarkkinajärjestöissä, hallituksessa kuin täällä eduskunnassakin on yhteinen tehtävä. Lähivuosien suurin asia on hallituspohjasta riippumatta parantaa edelleen työllisyyttä samalla, kun jo pidempään meneillään ollut työn, työelämän ja työmarkkinoiden muutos voimistuu. Siksi nyt tarvitaan yhteinen näkemys tieltä, jolla tätä muutosta uusine työmuotoineen ja robotteineen ohjataan Suomen kannalta mahdollisimman kestäväällä tavalla niin, että kaikki suomalaiset pysyvät mukana.

Keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Kaikkonen on esittänyt kansallista työkokousta, jossa ratkaisuja voitaisiin hakea yhdessä. [Jukka Gustafsson: Milloin se on?] Hän on oikealla asialla. Nyt käsiteltävänä oleva tulevaisuusselonteon toinen osa antaa mahdolliselle kokoontumiselle ja myös muulle yhteiskunnalliselle keskustelulle lisää sytytteitä. [Antti Lindtman: Kaikkonen hallitukseen!] On varmaa, että tukkanuottasilla olemalla me emme nyt selviydy kaikesta siitä, mitä tulevaisuus tuo.

Arvoisa puhemies! Myös tulevaisuudessa Suomen voima on osaamisessa. Tämä maa pärjää maailman muuttuessa, kun pidämme peruskoulusta alkaen huolta koulunkäynnin tasa-arvosta. Yhteiskuntana meillä ei ole varaa päästää yhtäkään lasta tai nuorta hukkaan. [Antti Lindtman: Paitsi päivähoidossa!] Keskustan ratkaisuja ovat pienten lasten koulu, jossa esikoulu ja peruskoulun kaksi ensimmäistä vuotta muodostaisivat joustavan kokonaisuuden, sekä oppioikeus, joka tarkoittaa toisen asteen tutkinnon takaamista jokaiselle pidentämällä oppivelvollisuutta vuodella. Katsomme myös, että suomalaisessa koulutuksessa on kautta linjan vahvistettava yhteyttä työelämään koulujen ja oppilaitosten jokapäiväistä arkea myöden. Ammatillisen koulutuksen uudistus on vietävä maaliin tukemalla oppilaitoksissa ja paikallisesti tehtävää työtä.

Menossa oleva muutos edellyttää noin miljoonan suomalaisen uudelleen kouluttautumista. Siksi koko maassa tarvitaan lisää mahdollisuuksia nopeaan uudelleen- ja täydennyskoulutukseen ja koulutusta yhä enemmän suoraan työpaikoilla. Itse kunkin on myös pidettävä osaamisensa ajan tasalla. Siksi maahamme tarvitaan jatkuvan eli elinikäisen oppimisen kokonaisvaltainen ratkaisu. [Jukka Gustafsson: Miten kävi nuorten aikuisten osaamisohjelman?]

Arvoisa puhemies! Työpaikka antaa ihmiselle turvaa arkeen ja varmuutta tulevaisuuteen. Nyt kuitenkin olemme tilanteessa, jossa vanhoja ammatteja katoaa, uusia tulee ja työtä tehdään eri tavoin kuin aikaisemmin. Epävarmuus heijastuu laajalle. Moni ei uskalla perustaa perhettä tai esimerkiksi ostaa ensimmäistä omaa asuntoa. Etenkin pätkä- ja silpputyöläisille sekä itsensä työllistävillä tämä kaikki on ollut todellisuutta jo pitkään. Heidän tilanteensa parantamiseksi Suomessa on tehty liian vähän.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Keskustan yksi ratkaisu on uudistaa perusturvaa niin, että näiden ihmisten toimeentulo olisi nykyistä turvatumpi. Perusturvan on mielestämme aina kannateltava heikoimpia. Sen on myös tuettava nykyistä paremmin työntekeä, oltava yksinkertaisempi sekä ennen muuta otettava huomioon ihmisten muuttuvat elämäntilanteet. [Eero Heinäluoma: Ja sitä ei pidä leikata!] Tulevaisuudessa yhä useampi esimerkiksi tekee työtä välillä palkansaajana, välillä yrittäjänä tai molempina yhtä aikaa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisilla on oltava mahdollisuus myös nykyistä paremmin sovittaa yhteen työtä ja vapaa-aikaa. Perhevapaa-uudistus tarvitaan, mutta sen on oltava perheille parannus, ei leikkaus. Siksi uudistus saa myös maksaa. Keskustan tavoite on parantaa perheiden toimeentuloa, lisätä tasa-arvoa [Eero Heinäluoma: Kuuliko kokoomus?] ja turvata erilaisille perheille aito valinnan mahdollisuus lastensa hoidossa. Emme hyväksy kotihoidon tuen romuttamista. [Ben Zyskiewicz: Kuka esittää romuttamista?] Toisin kuin kilpailijamme me katsomme, että uudistus on tehtävä perheet ja lapset edellä, ei pelkästään talouden ehdoilla. [Ben Zyskiewicz: Kenestä kilpailijasta puhutaan?]

Arvoisa puhemies! Maailmassa jylläävä murros pakottaa menemään perimmäisten kysymysten äärelle myös etujärjestöissä. Työelämää on uudistettava. Kysymys kuuluu, pidetäänkö kiinni menneisyydestä rystyset valkoisina vai rakennetaanko tulevaisuutta, joka joka tapauksessa tulee rytinällä. Keskusta kannattaa sopimusyhteiskuntaa. Se ei kuitenkaan voi jämähtää paikoilleen. Tarvitsemme mieluummin ennemmin kuin myöhemmin työpaikoille lisää paikallisen sopimisen mahdollisuuksia, sitä, että huonoina aikoina voidaan joustaa ilman että ketään tarvitsee irtisanoa, hyvinä aikoina puolestaan voidaan palkata lisää työntekijöitä. [Jukka Gustafsson: Näinhän toimitaan!]

Arvoisa puhemies! Suomi on tienhaarassa. Valitsemme työn ja yhteistyön tai työttömyyden ja vastakkainasettelun. Keskustan vaihtoehto on rakentaa Suomelle turvallinen silta yli muutoksen — yhdessä. [Antti Lindtman: Tuossa oli jo ihan eri ote keskustalla kuin viime viikolla!]

Puhemies Paula Risikko: Yritetään pysyä 5 minuutissa.

14.24 Pia Kauma kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suhtautumisemme muutokseen riippuu siitä, kuinka hahmotamme oman tulevaisuutemme osana murrosta. On inhimillistä, että it-insinöörin suhtautuminen digitalisaatioon on erilainen kuin kivijalkaliikkeen myyjän, joka toimii verkkokaupan puristuksessa. Ilmiö, joka näyttäytyy yhdelle uusina mahdollisuuksina, herättää toisessa epävarmuutta. Meidän poliitikkojen tehtävä on tarjota ratkaisuja ja hälventää ihmisten epävarmuutta tulevaisuudesta. Eduskunnassa emme voi päättää globaalien megatrendien kehityssuunnista, mutta muutoksiin sopeutuminen on omilla käsissämme.

Arvoisa puhemies! 1700-luvulta asti on pelätty koneiden vievän työt. Ihmistyölle on kuitenkin aina löytynyt uusi tarve ja muoto. Jarruttaminen on väärä keino suhtautua. Ilman teknologista kehitystä ja globaalia kauppaa ei nykyinen elintasomme olisi maailman kärkeä. Meidän on kuitenkin yhdessä kannettava huolta niistä kansalaisista, joihin murros iskee voimalla. Yhteiskunnan tehtävä on tarjota jokaiselle suomalaiselle tukea turvalliseen muutokseen sekä uskoa tulevaisuuteen. Alustatalouden fiksua sääntelyä, jatkuvan oppimisen mahdollistaminen sekä joustava sosiaaliturva ovat avaintekijöitä muutokseen sopeutumisessa, kuten valtioneuvoston selonteossa todetaan.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Arvoisa puhemies! Jatkossa osaaminen vanhennee entistä nopeammin. Siksi tarvitsemme koulutusjärjestelmän, joka tarjoaa meille hyvät perustaidot sekä opettaa oppimaan ja omaksumaan jatkuvasti uutta. Ammatillisen koulutuksen reformi ja tutkintoon johtamattoman koulutuksen merkityksen nosto ovat olleet askelia oikeaan suuntaan. Kehityksen on edelleen jatkuttava. Keskiössä on oltava osaaminen, ei tutkintonimikkeet.

Kokoomus suhtautuu positiivisesti erilaisiin avauksiin ura- tai koulutustileistä. Tavoitteena on löytää tasapaino yksilön, työnantajien ja yhteiskunnan vastuiden välille. Yhteiskunnan tuen tulee kohdentua ennen kaikkea niille henkilöille, joilla muutosturvan tarve on suurin. Suurin tarve osaamisen päivittämiselle on henkilöllä, joka on vailla työtä. Työttömyysetuuden tulee aktivoida ja mahdollistaa oman osaamisen päivittäminen työttömyysjakson aikana. Toimenpide-ehdotus työttömyysturvalla opiskelusta onkin lämpimästi kannatettava ja hallituksen aiempien linjausten mukainen.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuudessa yhä useampi saa toimeentulonsa eri lähteistä. Henkilö voi olla osa-aikaisessa työssä ja samaan aikaan toimia pienyrittäjänä. Tämä lisää arjen joustavuutta, mutta tulojen vaihtelu voi tietenkin aiheuttaa myös haasteita. Hyvinvointiyhteiskuntaa ei ole ilman vahvaa markkinataloutta ja joustavia työmarkkinoita. Meidän on ymmärrettävä se, mikä muissa Pohjoismaissa on jo sisäistetty. Kun yhä useampi on töissä ja työn tuottavuus on korkealla, voidaan tulevaisuuden työelämästä ottaa myös yhteiskunnan tuella pauseja läheisten hoivaa varten. Perhevapaiden uudistamisen lisäksi tarvitsemme työssäkäyville omaisen hoitovapaan, joka mahdollistaa läheisen lähellä olon esimerkiksi ikääntyneen vanhemman vakavan sairastumisen yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Työelämän erilaisiin muutoksiin varaudutaan parhaiten lisäämällä paikallisia joustoja sekä uudistamalla sosiaaliturvaa. Kokoomuksen ratkaisuksi esittämä yleistuki yhdistäisi joustavasti työtä ja turvaa tehden työnteosta nykyistä kannattavampaa. Pienimuotoinenkin työskentely voittaisi aina passiivisuuden. Turvan piirissä olisivat myös itsensätyöllistäjät.

Arvoisa puhemies! Meillä päättäjillä on iso rooli sen suhteen, miten Suomi ja suomalaiset tulevat työn muuttuessa pärjäämään. Vapaiden ja toimivien markkinoiden on annettava toimia, mutta rinnalla hyvinvointiyhteiskunnan sosiaaliturva ja palvelut huolehtivat viime kädessä meistä jokaisen hyvinvoinnista. Uudistuminen on kokoomuksen mielestä parasta muutosturvaa.

14.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen vahvuus on se, että uskallamme keskustella, ottaa toistemme mielipiteet huomioon ja haluamme ymmärtää toisiamme. Niin määrittelemme Suomelle parhaiten yhteistä suuntaa ja ratkaisuja tulevaisuutemme haasteisiin. Tämä tulevaisuusselonteko on osa tätä keskustelua.

Vaikka tulevaisuusselonteon toisen osan pitäisi otsikon mukaisesti tarjota ratkaisuja työn murroksessa, se on kuitenkin osittain vielä yleisellä tasolla, ja siksi sitä on konkretisoitava valiokunnissa. Meidän on eduskunnassa otettava vielä isompi loikka eteenpäin tulevaisuutemme hahmottelussa ja ratkaisujen löytämisessä.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä korostaa, että tulevaisuuskeskustelun on oltava vaalikaudet ylittävää ja sitä on käytävä laaja-alaisesti. Siksi tulevaisuusselonteko on jatkossakin syytä antaa eduskunnalle kahdessa osassa ja pitää erillään kestävän kehityksen selonteosta.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Arvoisa puhemies! Suomi ja suomalaiset elävät työstä ja yrittämisestä. Työ on hyvinvointimme tae. Työ tuo elämään merkitystä ja sisältöä. Työ antaa monelle tunteen siitä, että saa olla tärkeä osa yhteiskunnan rakentamista. Näin on nyt ja tulevaisuudessa. Käsittelyssä oleva tulevaisuusselonteon toinen osa on yhteiskunnan ja sen rakennuspalikoiden ytimessä. Työ ei lopu, mutta se on murroksessa ja muuttuu. Työpaikkoja katoaa, mutta samalla syntyy uutta työtä.

Edessämme on suuria maailmanlaajuisia kysymyksiä, kuten teknologian kehitys ja ilmastomuutos, joiden kautta on mahdollista synnyttää myös uutta työtä. Valitettavasti selonteko ei tunnista näitä mahdollisuuksia. Selonteossa ei esimerkiksi mainita sanallakaan tulevaisuusvaliokunnan Radikaalit teknologiat -raporttia, jossa esitellään sata uutta Suomelle avautuvaa mahdollisuutta ja niistä syntyvää uutta työtä. Kestävä kehitys, kiertotalous ja ilmastomuutos kyllä tunnistetaan tärkeinä teemoina, mutta ei niinkään uuden työn mahdollistajina.

Arvoisa puhemies! Työn murros edellyttää rohkeita uudistuksia ja investointeja tulevaisuuteen. Työn muuttuessa tarvitaan päätöksiä toimeentulon turvaamiseksi ja työstä saatujen hedelmien oikeudenmukaiseksi jakamiseksi sekä lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka mahdollistavat uudenlaisen työn syntymisen. Esimerkiksi alustatalouden lisääntyessä meidän on tehtävä ratkaisuja, joilla suomalainen yhteiskunta ponnistaa seuraaville vuosikymmenille.

Ehdoton edellytys on sosiaaliturvan, verotuksen ja perhevapaajärjestelmän uudistaminen. Tulevaisuusohjelma 2030:n yhteydessä me sosiaalidemokraatit olemme esittäneet oman mallimme ja ratkaisumme näistä kaikista välttämättömistä uudistuksista. Muuttuvassa työelämässä myös työntekijöiden oikeudet on pystyttävä turvaamaan. Se luo turvaa ja tuottavuutta, sillä eteensä katsova työntekijä ponnistaa aina pidemmälle. Valitettavasti tämän hallituksen tulevaisuusajattelu ei ole johtanut välttämättömiin ja kauaskantoisiin tulevaisuusinvestointeihin, joita suomalainen yhteiskunta ja työn murros edellyttävät.

Työn murrosta käsittelevillä analyyseilla on yksi yhteinen asia, josta kaikki ovat samaa mieltä: ne korostavat oppimisen, osaamisen ja koulutuksen merkitystä tulevaisuuden menestystekijänä. Onkin valitettavaa, että tällä vaalikaudella tehdyt leikkaukset osaamisesta, koulutuksesta, tieteestä ja tutkimuksesta vaarantavat tai lyhentävät sitä osaamisloikkaa, jonka tarvitsemme. Osaamisloikan varmistamiseksi sosiaalidemokraatit ovat esittäneet Osaamispolku 2030 -kokonaisuutta, joka sisältää lukuisia uudistuksia, kuten oppivelvollisuuden laajentamisen, maksuttoman toisen asteen sekä varhaiskasvatusuudistuksen. Tarvitsemme myös tieteen ja tutkimuksen kunnianpalautuksen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: työtä ei voi mitata vain talouden ja kilpailukyvyn kautta, ja siksi uusien työn merkitykseen liittyvien mittareiden tarpeellisuus edelleen korostuu. On hyvä, että selonteossa puhutaan myös työn merkityksellisyydestä, mutta samalla on korostettava, että työ ei voi määritellä ihmisen arvoa yhteiskunnassa. Yhteiskuntamme tarvitsee kaikkia kansalaisia. Jokainen on tärkeä.

Ratkaisujenkaan määrittely ei ole vain päättäjien itseoikeus, ja siksi tulevaisuutemme suunnasta päättämiseen on yhä paremmin osallistettava kaikki suomalaiset. Tarvitsemme uudenlaista komiteatyöskentelyä, jossa päättäjien lisäksi ovat mukana kansalaisjärjestöt ja eri tavoin kootut kansalaisraadit. Haasteena on saada mukaan keskusteluun tulevaisuuden työstä ja kestävästä kehityksestä myös ne, jotka yleensä eivät koe olevansa siihen oikeutettuja. Jokaisen mielipiteet ja näkemykset ovat tärkeitä. Ne synnyttävät [Puhemies koputtaa] yhteisen vision ja päämäärän, joita kohti voimme yhdessä suunnata.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

14.34 **Kimmo Kivelä sin** (ryhmäpuheenvuoro): Puhemies! Hallituksen tulevaisuusselonteon toisessa osassa jatketaan siitä, mihin ensimmäisessä jäätiin. Työn murrokselle esitetään nyt ratkaisuja, suuntaviivoja ja askelmerkkejä. Ratkaisut ovat olemassa, ja meidän tulee päättäjinä keskustella niistä, valita parhaat ja johtaa kansakuntaamme eteenpäin.

Sininen liike katsoo pitkälti tulevaan ja näkee työn murroksessa mahdollisuuksia. Työn murros vaikuttaa syvästi siihen, miten yhteiskuntamme tulevaisuudessa rakentuu ja onko kansalaisilla töitä, toimeentuloa ja ennen kaikkea turvaa. Turvallisuudentunne muutosten keskellä on sinisten mielestä tärkein asia, joka kaikissa ratkaisuissa tulee ottaa keskiöön. [Eero Heinäluoma: Myös irtisanomissuojassa!]

Turvallisen suomalaisen yhteiskunnan tulee nojata tulevaisuudessa edelleen koulutukseen, jatkuvaan oppimiseen ja osaamiseen. Mikään suomalainen sosiaalinen innovaatio ei ole yhtä paljon keuhutettu ja kadepdittu kuin peruskoulu. Oppimisen tavat kuitenkin muuttuvat. Jatkuva, elinikäinen oppiminen pitää kaikki ihmiset työn murroksessa mukana. Uudelleen kouluttautumisen tulee olla arkipäivää, ja erilaisien teknologioiden opettelun täytyy olla jokaisen sekä oikeus että velvollisuus. Siinä missä lapset ottavat puhelimen käteen ja surffaavat netin syövereissä, on aikuisilla myös vastuu kehittää osaamistaan kykyjensä mukaan. Uusien laitteiden ja teknologioiden opetteleminen on raskasta, eikä se ole aina mieluisaa, mutta se saattaa olla myös lähes ainoa elinehtomme. Emme halua sellaista yhteiskuntaa, jossa ihmiset jakautuvat teknologisen osaamisen perusteella pärjääviin ja jalokoihin jääviin. Kaikille tulee taata mahdollisuus oppia ja pysyä kehityksessä mukana. Polarisaatiota tulee välttää kaikin mahdollisin keinoin. Turvallisuuteen ja yhteiskunnalliseen eheyteen kuuluu näet myös se, että ihmiset kokevat olevansa samassa veneessä.

Puhemies! Tulevaisuudessa työnteon tavat muuttuvat ja perinteisten työsuhteiden ja yrittäjyyden rinnalle tulee enemmän itsensätyöllistäjiä sekä freelancereita, jotka toimivat erilaisissa verkostoissa ja alustoilla. ”Voi kuinka pieninä palasina onkaan mun leipäni maailmalla” on todellisuutta tulevaisuudessa yhä useamman kohdalla. Kaikki työ, mitä tehdään, on hyvää, ja ongelmaksi nouseekin se, ettei meidän sosiaaliturvajärjestelmämme tunnista uusia työnteon muotoja. Sosiaaliturvan uudistaminen onkin erityinen kysymys, kun mietimme, miten voimme ottaa etukenon tähän työn murrokseen. Se, kuinka paljon lapsenlapsemme saavat eläkettä tulevaisuudessa tai milloin ihminen saa työttömyystukea, on kiinni niistä ratkaisuista, joita teemme nyt pian sosiaaliturvajärjestelmän suhteen. Sosiaaliturvajärjestelmän tulee kannustaa ja tehdä työstä kannattavaa aina. Samalla uudelleen kouluttautumisen pitää olla arkipäivää eikä karenssiautomaatti. Näköalattomuus ei saa tuhota tulevaisuudenuskoa.

Puhemies! Uudet asiat pelottavat, se on sangen inhimillistä. Saatamme pelätä, että tekoäly ja robotit syövät työpaikkamme eikä meistä ole mihinkään. Tekoäly voittaa ihmisen šakkissa, mutta tekoäly ei voita ihmistä luovuudessa tai tunneälyssä. Sairaalapedin vieressä toipilas tarvitsee jatkuvasti toista ihmistä eikä robotteja. Tekoäly on renkimme, ei isäntämme. Meidän tulee ajatella työtä laajasti. Työn tulee tuoda meille leipä pöytään, mutta sen pitää olla myös merkityksellistä. Työ ei ole pelkästään toimeentulo- vaan myös ihmisarvokysymys. Voimme hyvin antaa roboteille yksitoikkoiset työt. Ihmisyys on paljon muuta kuin mekaanista suorittamista.

Sininen liike näkee, että kaikkien tulee saada kokea olevansa tärkeitä. Työ ei ole kaiken mitta, vaan merkityksellisyys tulee myös muista asioista. Digitalisaation myötä elämän eri osa-alueet muuttuvat ja sisällöt laajenevat. [Puhemies koputtaa] Eri ammateissa tulee ihmisyyden olla vastaisuudessa keskiössä.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Ystävät, kollegat, eteenpäin historian kanssa. [Puhemies: Aika!] On syytä jättää se, mikä on aikansa elänyttä, ja säilyttää se, mikä myös tulevaisuudessa on arvokasta ja merkityksellistä.

14.40 Rami Lehto ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva valtioneuvoston tulevaisuusselonteon toinen osa, Ratkaisuja työn murroksessa, on käytännössä vasta keskustelualoite. Ensimmäinen osio, Jaettu ymmärrys työn murroksesta — joka on Suomen tulevaisuuden suurimpia haasteita — oli täällä keskustelussa reilu vuosi sitten. Tulevaisuusselonteon toisen osan päällimmäisenä tavoitteena on tunnistaa työhön liittyviä toivottavia tulevaisuuksia, päätöksentekotarpeita sekä yhteiskunnallisia kysymyksiä. Nämä tulevat pääosin tulevien hallitusten pohdittaviksi ja ratkaistaviksi: muutoksia lainsäädännössä ja etenkin sosiaaliturvassa.

Arvoisa puhemies! Nyky-yhteiskunnassa työn tekemisen muodot ja työsuhteet moninaistuvat. Alustatalous, tekoäly, robotiikka ja digitalisaatio tuovat nopeita toimintaympäristön muutoksia alati kiihtyvällä tahdilla. Työntekijän ja yrittäjän suhde muuttuu, ja yhä useampi työntekijä ajautuu yrittäjäksi tulevaisuudessa, halusi tai ei. Tämä edellyttää päätöksentekijöiltä vastaamista näihin muutoksiin.

Selonteko käsittelee sosiaaliturvan muutoksia ja tulevaisuuden uudistuksia siihen. Me perussuomalaiset uskomme siihen, että jos pystymme yhdistämään sosiaalietuudet, ansiotulon ja pääomatulot sosiaaliturvakaareksi tai hyvinvointikaareksi, niin saamme nostettua työllisyys- ja osallisuusasteen yli 75 prosenttiin jo tulevalla hallituskaudella. Mallissamme tulot netotettaisiin välittömästi ja tukien maksatuksiin ei tulisi katkoja, jos lyhyitä työpätkiä otetaan vastaan.

Me uskomme siihen, että meillä on vielä paljon kotimaista käyttämätöntä työvoimaa reservissä. Luotamme kotimaiseen työhön ja työntekijöihin. He ovat ennenkin nostaneet Suomen kuopasta, laman aikaan, mutta nyt keski- ja pienituloiset ovat jääneet sinne kuoppaan itse. Työn murroksessa on huolehdittava kotitalouksien ostovoimasta, koska murros koskee eri lailla erityyppisiä kotitalouksia. Me perussuomalaiset emme halua helpottaa halpatyövoiman tuloa maahamme jakamaan kotimaisia työmarkkinoita emmekä myöskään halua jakaa sosiaaliturvaamme vastikkeetta ulkomaalaisille työntekijöille tai muille maahanmuuttajille tulevaisuudessakaan.

Arvoisa puhemies! Ymmärrämme isänmaan edun. Tämän johdosta on etumme olla mukana teknologian murroksessa sen sijaan, että seuraisimme perässä muiden johtamaa muutosta. Olemme vakuuttuneita myös siitä, että työn murros on hallittava viisaasti ja pitkällä aikavälillä, jotta pääsisimme parempaan työelämään ja hyvinvointiin. Luonnollisesti tämä tuo mukanaan uudet korkeat teknologiat mukaan lukien robotiikan ja tekoälyn.

Yksi tekoälyn ja koneoppimisen suuria lupauksia on, että ihmiset pystyvät yhdistelemään osaamistaan entistä saumattomammin sekä koneiden että toisten ihmisten kanssa usein ajasta ja paikasta riippumatta. Työtehtäviä voidaan myös pilkkoa entistä joustavammin. Täten työn tekeminen ei ole enää välttämättä sidottu tiettyyn paikkaan eikä välttämättä tiettyyn aikaankaan. Me perussuomalaiset olemme kuitenkin erittäin huolissamme tiettyistä ammattiryhmistä ja niiden työpaikkojen säilymisestä, sillä näemme, että tällainen kehitys johtaa valitettavan usein myös korkeisiin työttömyyslukuihin ja epävarmuuteen toimeentulosta. Täten näemme, että näitä yhteiskunnallisesti isoja muutoksia ei tule toteuttaa hallitsemattomasti.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Tämä haastaa myös nykyisen koulutusjärjestelmän peruseriaatteen. On yhä vaikeampi ennakoita sitä, mille osaamiselle on kysyntää ja kuinka paljon osaajia eri ammatteihin tulee kouluttaa, ja aivan kuten selonteko toteaa, yhä harvempi tutkinto antaa edellytykset sille, että on relevanttia työtä läpi elämän. Tämän johdosta onkin panostettava elinikäiseen oppimiseen jatkossa voimallisemmin. Koulutus on myös merkittävin ratkaisu nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä pari sanaa tulevaisuustyöstä eduskunnassa. Kestävän kehityksen ja tulevaisuustyön yhteyksiä tulee edelleen tiivistää. Kokonaisuudessaan työ on saanut kiitosta laajalta joukolta, sekä päätöksentekijöiltä että eri ammattiryhmiltä. Tulevaisuustyö on pitkäjänteistä, ja sitä tulee jatkaa, koska vain siten voimme olla mukana kehityksen jatkumossa ja sen eturintamassa.

Puhemies Paula Risikko: Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Parviainen Olli-Poika, olkaa hyvä.

14.45 Olli-Poika Parviainen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka työn rakennemuutokset ovat todellisuutta ja teknologiamurros on voimakas, työ itsessään ei ole katoamassa mihinkään. Robotitkaan eivät lähtökohtaisesti vie työtä vaan muuttavat sitä. Vaikka merkittävä osa suomalaisista työskentelee edelleen perinteisissä kokopäivätyöissä, on työelämän ja toimeentulon epävarmuus monille, etenkin nuoremmille sukupolville, uusi normaali. Työelämä ei ole enää yksi raide, jota pitkin edetään koulutuksesta työelämään ja eläkkeelle, vaan yhä useammille työura näyttäytyy risteävien polkujen verkostona, jossa mahdollisuudet ja olosuhteet elävät ja muuttuvat ajassa. Säännöllisen ansiotyön rinnalle on tullut ja tulee monenlaisia työnteon ja toimeentulon hankkimisen malleja. Siksi ihmisten jaottelu esimerkiksi työttömiin, yrittäjiin ja palkansaajiin ei ole enää tätä päivää, puhumattakaan tulevaisuudesta.

Siirtymät tilanteesta toiseen on huomioitava paremmin. Esimerkiksi tulevaisuusselonteossa keskeiseen asemaan nostetut alustapalvelut voivat tarjota paljon mahdollisuuksia työhön, osallisuuteen ja toimeentuloon. Toisaalta, riittämättömällä sääntelyllä ne voivat myös lisätä eriarvoisuutta ei vain täällä Suomessa vaan globaalisti. Lainsäädännön on oltava uutta mahdollistavaa ja yksilöitä tukevaa.

Tulevaisuusvaliokunta edellytti, että selonteossa huomioidaan paremmin YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteita esimerkiksi ekologisesti kestävästä kehityksestä, tasa-arvon edistämisestä ja osallisuudesta. Näin on tehtykin, kiitos. Tulevaisuusselonteossa lukee myös varsin suorasanaisesti, että ekologisesti kestävämpiä töitä ei pitäisi tukea. Tämä on hyvä suunta, joka pitäisi ottaa myös Suomen yritystukipolitiikan lähtökohdaksi. Selonteossa muistutetaan myös työn murroksen inhimillisen ja sosiaalisen kestävyysvaatimuksista, tarpeesta mahdollistaa jokaisen osallisuus ja turvata kaikille toimeentulo. Kuitenkin esimerkiksi työttömyydestä on viime vuosina lähinnä rangaistu. Selonteossa esitetyt ratkaisut jäävät pääosin tuleville hallituksille. Muutokset edellyttävät ylivaalikautista, pitkäjänteistä päätöksentekoa. Miksi emme aloittaisi jo nyt?

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee johdonmukaisen, asteittain toteutettavan sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen. Tarvitsemme työläinsäädännön, toimeentuloturvan ja vero- ja kilpailulainsäädännön uudistuksen koko toimeentulokaaren osalta, perhevapaaudistuksesta puhumattakaan. Esimerkiksi alustatalouteen liittyy monia sosiaalipoliittisia ongelmia, jotka meidän on ratkaistava, jotta emme lisää esimerkiksi eläkeläisköyhyyttä entises-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

tään tulevaisuudessa. Alustoilla työskenteleville on turvattava vahvempi oikeudellinen asema, eläke ja työttömyysturva.

Eräs tärkeä osaratkaisu on perustulo. Se antaa paremman suojan muutosten keskellä ja edistää myös uuden työn syntymistä. Myös koulutus ja osaaminen ovat avainasemassa. Elinikäisen oppimisen rooli korostuu — oppimaan oppiminen korostuu. Työn ohessa opiskelua ja uudelleen kouluttautumista on edelleen helpotettava. Yksilöjä ei myöskään saa rangaista siitä, jos heidän valintansa eivät kannakaan pitkälle tulevaisuuteen. Tällä kaudella koulutuksesta on kuitenkin leikattu lähes miljardi euroa, ja se tuntuu. Esimerkiksi yliopistoille on nyt annettu uudeksi tehtäväksi elinikäisen oppimisen edistäminen ilman riittävää rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Yhä useampi saa leipänsä myös tuottamalla luovia sisältöjä. Myös lisääntyvä osa investoinneista kohdistuu aineettomaan pääomaan. Luovien alojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta onkin jo suurempi kuin esimerkiksi elektroniikkateollisuuden, paperiteollisuuden tai ravintola- ja majoitustoiminnan. Maailman suurimpien ja nopeimmin kasvavien yritysten liiketoimintaa ei ole vain teknologia tai rauta vaan sisällöt. Luovien alojen suotuisan toimintaympäristön edistäminen on otettava Suomen EU-puheenjohtajuuskauden tavoitteeksi.

Ja sitten, arvoisa puhemies, selonteko on monin osin ansiokas, mutta se suhtautuu teknologiaan paikoitellen mielestäni yltiöoptimistisesti ja digitalisaatioon sinisilmäisesti. Selonteossa esimerkiksi ideoidaan, kuinka terveysongelmia voidaan estää ennalta “yhdistämällä koneellisesti sosiaalisen median tuottamaa tietoa yksilön sosiaalisten suhteiden määrästä, lääkärin dataa painoindeksistä ja suvun terveyshistoriasta, tulorekisterin tietoa toimeentulosta ja kaupan dataa ruokaostoksista”. Kriittinen pohdinta loistaa poissaolollaan. Nimittäin jos tälle teknologiauskovaisuuden tielle lähdetään, niin lisätään mukaan sitten vielä geenitieto, paikkatieto, asioiden internet ja sosiaalisen median verkostojen sisällöllinen arviointi, niin että käsissämme on dystopia, jolle Orwellin tai Huxleyn kaltaiset kuuluisat kirjoittajatkin kalpenevat.

Esimerkiksi Kiinassa kansalaisia pisteytetään jo nyt yhteiskuntakelpoisuuden perusteella. Tuskin haluamme sellaista Suomeen. Se, että meistä on kasvava määrä dataa, jota yhdistelemällä meitä voidaan profiloida loputtoman yksityiskohtaisesti, ei tarkoita, että niin olisi syytä tehdä. Päinvastoin, meidän on pidettävä yksilöllisen tietosuojan taso korkeana, säädeltävä alustapalveluja ylikansallisesti ja myös eettisesti ja varmistettava, etteivät esimerkiksi algoritmit ala hallita meitä. Jokaista teknologista mahdollisuutta ei siis kannata syleillä suoriltaan.

Ja loppuun, arvoisa puhemies: Teknologiamurros voi tarjota ratkaisuja myös aikamme suuriin eksistentiaalisiin kysymyksiin, kuten ilmastonmuutoksen torjuntaan. Toistaiseksi teknologiamurros on kuitenkin johtanut vain päästöjemme kasvamiseen. Poliitiikkaa ja lainsäädäntöä olisi syytä tehdä ihminen ja luonto, ei teknologia edellä.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.51 Anna Kontula vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa oli aikoinaan myönteinen yllätys. Se kuvasi hienosti työelämän muutostrendejä, kuten palveluvaltaistumista, keskituloisten palkkatöiden vähenemistä ja itsensätyöllistäjien määrän kasvua. Se myös ennakoiti ansiokkaasti teknologian ke-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

hitystä, alustatalouden yleistymistä ja uusia oppimistarpeita. Selonteon eduskuntakäsittelyn yhteydessä vasemmistoliitto linjasi, että työn epävarmistuessa tulee huomiota kiinnittää siihen, että ihmiset saavat kaipaamansa perustan jatkuvuudelle ja elämänhallinnalle muualta. ”On rakennettava koulutus-, verotus-, sosiaaliturva- ja palvelujärjestelmät kokonaan alusta universalismin, matalien kynnysten, joustavuuden ja yksinkertaisuuden periaatteille”, me sanoimme.

Arvoisa puhemies! Tämän kaiken jälkeen selonteon toinen osa oli aikamoinen lässähäys. Tilannekuvan päälle piti tehdä tiekartta. Ei tullut edes kompassia. Tuli kevyt työryhmäraportti, jossa ehdotetaan uusien työryhmien perustamista uusien raporttien laatimiseksi. Selonteon toinen osa tuntuu luottavan siihen, että tekoäly tulee ja hoitaa ajattelun puolestamme. Teknologiausko menee niin pitkälle, että teksti sivuuttaa yksityisyydensuojan kaltaiset riskit — siis ne kysymykset, joita päättäjien pitäisi parhaillaan kuumesti pohtia.

Juuri nyt meillä ei ole tähän varaa. Yhteiskunnan rakentaminen ekologisesti kestäväksi edellyttää myös työn murroksen päättävistä ohjaamista samaan suuntaan. Kun työ irtaantuu paikasta, voidaan työmatkojen hiilipäästöjä karsia etätyötä lisäämällä. Kun kulutuskulttuurista on tullut ongelma, on palkankorotuksia voitava muuttaa lyhyemmäksi työajaksi. Kun työn tekemisen tavat ja ammattirakenne muuttuvat, tarvitaan työmarkkinoille myös ilmastonmuutosturvaa: joustavampi sosiaaliturva ja laajat kouluttautumisen mahdollisuudet.

Raportin ehkä vahvin osuus liittyy elinikäisen oppimisen vaatimukseen. Vaikka tämänkään osion ehdotukset eivät ole uusia, ainakin joukossa on myös joitakin konkreettisia aloitteita, kuten ehdotus henkilökohtaisesta koulutusbudjetista.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin aika mieltää opiskelu ja oppiminenkin kokonaan uudestaan. Kun koulutussisältöjä ja koulutuksen osia on verkossa saatavilla lähes rajattomasti, ne eivät enää ole niukka resurssi. Tällöin julkiset panostukset kannattaa keskittää siihen, että ihmiset osaisivat näitä mahdollisuuksia käyttää. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erinomaisesta tasosta huolehtimisen lisäksi se voisi tarkoittaa subjektiivista oikeutta opinto-ohjaukseen, toimivia tietoliikenneyhteyksiä koko maahan ja lisää opiskelutiloja kirjastojen yhteyteen.

Paljon muutakin olisi tehtävä. Kestävin sosiaaliturvan ratkaisu olisi perustulopohjainen malli, jossa työn tekeminen ei aja ketään byrokratialoukkuun. Sitä odotellessa olisi vahvistettava eritoten mikroyrittäjien sosiaaliturvaa ja oikeudellista asemaa esimerkiksi työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksella, mahdollisuudella sitovaan työttömyysturvan ennakkopäätökseen ja takaamalla itsensätyöllistäjille kollektiivinen järjestäytymisoikeus. Palkansaajien asemaa vahvistaisivat joukkokanneoikeus ja lakisääteinen vähimmäispalkka. Tarvitaan myös muutoksia, jotka helpottavat suomalaisille työmarkkinoille pääsyä heikommallakin kielitaidolla. Näitä voisivat olla kielitaitovaatimusten määrittely työtehtävistä käsin, työelämän neuvonnan ja pelisääntöjen monikielinen saatavuus sekä puuttuminen työnantajien ja viranomaisten ennakkoluuluihin.

Me emme vielä tiedä, johtaako teknologian kehitys ansiotyön vähenemiseen. Jos johtaa, hyvä niin, mutta jos koneet tekevät työt, koneet myös maksakoot verot. Se tarkoittaa merkittävää siirtymää työn verotuksesta pääoman verotukseen.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuus ei ole koskaan tiedossa. Siitä aiheutuva epävarmuus on politiikan suuri paradoksi, mutta työelämän murrokseen liittyy sellaisiakin pulmia, joiden ratkaisut ovat toteutusta vaille valmiina. Ei siis ole mitään syytä tyytyä raporttien kirjoitteluun.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

14.55 **Stefan Wallin r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Työn murros ja tekoälyn merkityksen kasvu ovat nyky-yhteiskunnan selviä megatrendejä. Siksi nyt käytävä keskustelu työn tulevaisuudesta on tärkeä. Meidän on kyettävä näkemään, mitä päätöksiä yhteiskunnassamme tarvitaan myönteisen ja ihmislähtöisen kehityksen turvaamiseksi. Samalla meidän on kuitenkin pystyttävä näkemään ja hyödyntämään teknologian kehityksen mukanaan tuomat uudet mahdollisuudet. Jalkapallotermein ilmaistuna meidän on otettava pallo haltuun ja pyrittävä hallitsemaan peliä. On tärkeää pelata hyvin ja sääntöjen mukaisesti. Siksi on hyvä, että hallitus tässä tulevaisuusselonteon kakkososassa keskittyy työhön, joka tosiaankin on murrosvaiheessa.

Ärade talman! När arbetet förändras är det helt grundläggande att sysselsättningsgraden inte tillåts sjunka. Tvärtom behöver vi fortsättningsvis en högre sysselsättningsgrad för att bryta hållbarhetsunderskottet, vilket redogörelsen helt riktigt konstaterar.

SFP har också pekat på de ändringar i politiken som måste göras för att få sysselsättningsgraden först till 75 procent, alltså en gängse nordisk nivå, och därifrån vidare mot 80 procent. Vi behöver förnya arbetslivet och har inte råd att misslyckas med att införa mera lokala avtal. En mer lokal avtalskultur är en förutsättning för att diskussionskulturen ändras på våra arbetsplatser, men också tvärtom. [Eero Heinäluoma: Pari sanaa luottamusmiehistä tekisi hyvää!]

Dagens ytterst kritiska läge på arbetsmarknaden är ett tecken på att någonting har gått allvarligt snett. Det misstroende som nu råder kan stå Finland dyrt, det här är inte vägen mot höjd sysselsättningsgrad.

Arvoisa puhemies! Selonteossa tuodaan esiin kaksi pääkeinoa työllisyysasteen nostamiseksi. Ensinnäkin rakenteellisen työttömyyden tulee alentua huomattavasti. Toiseksi tarvitsemme osaavan ulkomaisen työvoiman riittävää maahanmuuttoa. Juuri näin — tästä RKP on puhunut, kun olemme toistuvasti vaatineet ulkomaisen työvoiman tarveharkinnasta luopumista. [Eero Heinäluoma: Onneksi huonolla menestyksellä!] Arvoisa hallitus, ja varsinkin ehkä siniset, jos ette halua kuunnella meitä tässä asiassa, niin kuunnelkaa edes tämän raportin kirjoittaneita asiantuntijoita. [Eero Heinäluoma: Kuunnelkaa Ruotsin kokemuksia!] Selonteossa korostetaan myös sitä, että Suomessa jo olevien, parhaassa työiässä olevien maahanmuuttajanuorten ja -naisten työllisyyden parantaminen on olennaista. Näin on.

Selonteon toinen keskeinen teema on se, miten tekoäly muuttaa työn sisältöä. Johtopäätöksenä on, että tekoäly ei ole uhka vaan mahdollisuus. Automatisaatio ja digitalisaatio sekä tekoäly toki voivat vähentää tietäntyyppisten perinteisten töiden tarvetta, mutta ne luovat taatusti myös ihan uutta työtä. Tämä kuitenkin haastaa koulutuksen ja täydennyskoulutuksen eli kykymme ennustaa tulevaisuutta ja valmistautua siihen jo tänään.

Ärade talman! Här har det erkänt starka finländska utbildningssystemet en verklig utmaning. Förnyelse av kompetensen under hela arbetskarriären måste utvecklas. Inte bara utvecklas utan också anpassas till människors olika livssituationer och olika anställningsförhållanden, här finns det mycket att göra.

Redogörelsen betonar också att mer resurser än i dag bör kanaliseras till att höja känslan av meningsfullhet i arbetet. Det är precis som ett eko från SFP:s alternativbudget, där vi ef-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

terlyser konkreta satsningar på arbetshälsa, för visst är det så att arbetstagarnas produktivitet ökar när de är lyckliga och mår bra.

En viktig slutsats när arbetet förändras är att spelreglerna hänger med. Och här vill jag gärna citera redogörelsen: ”De nya spelreglerna är inte till alla delar överensstämmande med dagens finländska arbetslagstiftning och avtalsuppgörelser på arbetsmarknaden.” Det var säkert en så kallad understatement.

Arvoisa puhemies! Uudenlaista ajattelua tarvitaan nyt joka suunnalla. Kun maasto muuttuu, ei voi tarrautua vanhaan karttakirjaan. Uskon, että se, miten esimerkiksi Viron viranomaiset ovat luoneet Uberille toimivan alustan, on nuoren sukupolven mielestä melko kiehtovaa. Meidän on nykyistä huomattavasti nopeammassa tahdissa luotava toimiva sääntely uudenlaiselle, vahvasti tulossa olevalle yrittäjyydelle, jakamistaloudelle ja lohkoketjuille. Ylisääntelyä on kuitenkin syytä välttää. Se voisi tukahduttaa sellaisen aktiviteetin ja dynamiikan, jonka logiikka ja menestys perustuvat nimenomaan avoimen ja rajattoman talouden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Jos emme pysty kannustamaan näitä ilmiöitä täällä Suomessa, ne hakeutuvat jonnekin muualle ja hyödyttävät muita.

15.01 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työelämä on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana voimakkaassa muutostilassa. Tämä näkyy niin työtehtävissä, tavassa tehdä työtä kuin työn merkityksessäkin.

Selonteossa esitetään viisi keskeistä työn tulevaisuuden visiota sekä niihin liittyvää ratkaisua. Joukossa on selkeitä kehitystarpeita liittyen muun muassa sosiaaliturvan uudistamiseen ja digitalisaatioon. Konkreettisempaa lähestymistapaa olisi kuitenkin moneen asiaan tarvittu. Esimerkiksi ympäristöön ja ilmastoon liittyvien kysymysten vaikutukset työntekoon ja työelämään kaipaavat käytännönläheistä pohdintaa.

KD:n eduskuntaryhmä on pitänyt vahvasti esillä sosiaaliturvajärjestelmän uudistamistarvetta ja kehittänyt oman kannustavan perusturvamallin. Järjestelmän tulee paremmin lisätä työntekoon kannattavuutta tarjoten samalla turvaa elämän yllättävissä muutoksissa. Verolainsäädäntö ja vastaavasti suomalainen työlainsäädäntö tarvitsevat myös kokonaisvaltaista kehittämistä ja uudistamista. Tarvitsemme joustavampia ja nykyaikaan sopivia työmarkkinoita. Lainsäädännölliset uudistukset eivät ole pysyneet muuttuvan työelämän vauhdissa mukana.

Ryhmämme pitää tärkeänä, että Suomi on aktiivisena toimijana kehittämässä tekoälyn hyödyntämistä ja digitalisaatiota. Samanaikaisesti on kuitenkin tunnistettava ja ratkaistava tekoälyyn ja digitalisaatioon liittyvät eettiset ja vastuullisuuskysymykset, jotka olisi ollut tärkeä huomioida paremmin myös selonteossa. Myös digitalisaation terveysvaikutusten arviointi tarvitsee jatkossa enemmän huomiota.

Arvoisa puhemies! Koulutus luo pohjan Suomen menestymiselle. Osaavat työntekijät ovat korvaamattoman tärkeitä maamme kilpailukyvyille. Työelämän muutos haastaa vahvasti myös koulutusjärjestelmän, jonka tulee pystyä vastaamaan työelämän tarpeisiin. Matalan kynnyksen modulaarista täydennys- ja muuntokoulutusta, jatkuvan oppimisen koulutusta on kehitettävä niin, että se suunnataan nykyistä huomattavasti systemaattisemmin koko väestön tueksi työn muutoksissa. Perusvalmiuksien osaamista ja niin sanottuja metataitoja, muun muassa yhteistyö-, ajattelu- ja elämänhallintataitoja, tulee vahvistaa, mutta ennakkointiakin tarvitaan. Suomessa on tällä hetkellä suuri pula esimerkiksi koodareista, koska kouluttautuneiden määrä ei lainkaan vastaa kysyntää.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Koulutusjärjestelmän jatkuva kehittäminen edellyttää riittävää taloudellista panostamista. Tällä hallituskaudella tehdyt leikkaukset ovat ikävä kyllä olleet askelia väärään suuntaan. Työn tekemisen luonteesta tapahtuvat muutokset, kuten työsuhteiden moninaistuminen sekä aikaan ja paikkaan sitoutumattoman työnteon lisääntyminen, tuovat uusia mahdollisuuksia niin yhteisöjen kuin yksilön näkökulmasta. Samalla ne tuovat haasteita ihmisten jaksamisen kannalta ja edellyttävät työntekijöiltä muun muassa hyvää itsejohtamistaitoa. Työkulttuurin muutos vaatii panostuksia työntekijöiden hyvinvointiin. Työn mielekkyys ja merkityksellisyys ovat yhä tärkeämpiä tekijöitä. Työllä on paljon muitakin arvoja ja sisältöjä kuin pelkästään toimeentulo.

KD:n eduskuntaryhmä on useaan otteeseen tuonut esille huolen syntyvyyden laskusta. Opiskelu- ja työelämä, toimeentulo ja työllistyminen ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat perheen perustamiseen. Perheiden taloudellinen tilanne sekä opiskelun, työn ja perheen yhteensovittaminen ovat monille haasteellisia. Työelämän kehittämisessä tulee pikaisimmin löytää ratkaisuja, jotka helpottavat ja tukevat vanhemmuuden, opiskelun ja työnteon yhdistämistä. Tämä on koko yhteiskunnan etu.

Arvoisa puhemies! Vahvassa muutosilmapiirissä ei tule sokeasti hylätä kaikkia vanhoja käytäntöjä ja rakenteita. Muutoksen ei tule olla itsetarkoitus vaan mahdollisuus tehdä asioita paremmin. Vaikka esimerkiksi digitalisaatio ja etätyö lisääntyvät, tulee muistaa aidon kohtaamisen ja työyhteisön tuen merkitys hyvinvoinnille myös tulevaisuudessa. Hyvistä visioista ja arvioista huolimatta emme voi olla varmoja kehityksen kulusta. Onnistuneessa, hallitussa muutoksessa ja uudistuksessa keskeisellä paikalla onkin myös riittävä arvokkaan säilyttämisen taito.

Puhemies Paula Risikko: Nyt on kaikki ryhmäpuheenvuorot kuultu. Nyt annan ministeireille puheenvuoron, pääministeri Sipilä 3 minuuttia ja ministeri Lindström 3 minuuttia. Sen jälkeen tarvittaessa debatti, mutta sitten mennään myös puhujalistalle. — Olkaa hyvä, pääministeri Sipilä.

15.06 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä, rakentavista ryhmäpuheista. Ihan muutama huomio.

Ensinnäkin tästä jatkuvan oppimisen reformin tarpeesta: Meidän pitää päästä tämmöisestä pelkästään tutkintoon johtavan koulutuksen ajattelusta moduulipohjaiseen, jolloin tutkinnon päälle pitäisi pystyä myöskin moduulipohjaisesti hakemaan lisää, ja tähän suuntaan ollaan jo menossa. Meillä on miljoonan suomalaisen uudelleen kouluttamisen tarve seuraavan 10 vuoden aikana. Myöskin työttömyysjaksojen parempi hyödyntäminen tietojen päivityksessä pitäisi ottaa paremmin huomioon.

Sitten ilmastonmuutoksen tuomista mahdollisuuksista: Tässä selonteon ensimmäisessä osassa käsiteltiin jo tämän murroksen takana olevia isoja trendejä ja sitä, miten työ yleisesti muuttuu näiden mukana. Ilmastonmuutos on hyvä esimerkki siitä, miten tällainen iso globaali haaste tuo myöskin työmahdollisuuksia ja teknologisia mahdollisuuksia.

Täällä useammassakin puheenvuorossa nostettiin esille se, että työ ei voi määritellä ihmisarvoa — ihan samaa mieltä. Tämä problematiikka on varmasti yksi sellainen, johon valtiokunnan kuulemisessa kannattaa keskittyä.

Alustatalouteen viitattiin useammassa puheenvuorossa, ja liikennekaari on yksi hyvä esimerkki siitä, miten lainsäädännöllä voidaan muodostaa alustatalous, joka sitten tuo uutta toimeliaisuutta.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Sosiaaliturvan uudistukseen viitattiin täällä useammassa puheenvuorossa. Olemme nyt yrittäneet tämän Toimi-hankkeen kautta valmistella tätä uudenaikaisella tavalla virkamiespohjaisesti, sillä tavalla, että tällainen ensi kauden ehkä suurin yksittäinen uudistus olisi mahdollisimman pitkälle valmisteltu seuraaviin hallitusneuvotteluihin ja myöskin puolueille vaalikeskusteluja varten.

Sitten tämä keskustelu tästä yksityisyydensuojasta, siitä, miten se sovitetaan yhteen digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuuksien kanssa: Tämä on äärettömän tärkeä keskustelu. Tietosuojan merkitys kasvaa koko ajan, ja kansalaisten tietoa ja osaamista asiassa on lisättävä, ja tämä meidän lainsäätäjänä on otettava tietenkin huomioon samalla, kun me tunnistamme teknologioiden mahdollisuuksia. Ja tässä me voimme tehdä ja teemmekin parasta aikaa yhteistyötä Euroopan unionin ja Pohjoismaiden tasolla. Myöskin tekoälyn eettisistä kysymyksistä laajemmin kuin tietosuojakysymyksenä, on käytävä keskustelua. Valtioneuvoston kansliassa on meneillään parhaillaan selvitys, jossa otsikkona on ”Robotiikan ja tekoälyn sääntelyn ja hyväksikäytön etiikka sekä yhteiskunnallinen hyväksyttävyys”, ja sitä toteuttavat VTT, Jyväskylän yliopisto ja Helsingin yliopisto.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri Lindström, 3 minuuttia.

15.10 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. Tärkeä asia. Jos aloitan tästä työn murroksesta, mistä itse asiassa tämä pääotsikko onkin, ja robotisaatiosta ja digitalisaatiosta, mistä tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja: Tunnustan sen, että noin kymmenen vuotta sitten itse ajattelin, että robotit tulevat ja vievät meidän työpaikat, koska tarkastelin sitä omalta näkökantiltani ja näin, kuinka paljon työtä ja työpaikkoja hävisi sitä mukaa kun tekniikka kehittyi ja tavallaan niihin tylsiin vaiheisiin tuli joku automatiikka tilalle. Mutta olen joutunut muuttamaan mielipidettäni siltä osin, että osin tämä on tuonut myös uusia mahdollisuuksia, ja se on mielestäni se oikea lähestyminen meille suomalaisille, että joko me olemme osa tätä muutosta tai sitten olemme virran vietävinä, ja meidän kannattaa olla sen muutoksen kärjessä.

Mutta, arvoisa puhemies, käytän tämän pari minuuttia, mikä minulla on tässä jäljellä, tähän työllisyysasteen nousuun, josta sivulla 15 on yksi kappale, ja siihen, että mielestäni se on ihan keskeinen asia seuraaville hallituksille.

Täällähän puhutaan siitä, että jos tämä tavoite asetettaisiin 78 prosenttiin, työllisten määrän kasvu olisi noin 200 000 nykyisestä. Siinä riittää savottaa. Se on entistä haastavampaa jatkossa, koska me olemme tämän rakenteellisen työttömyyden kohdalla sillä kohtaa, että nämä työllisyyspolitiikan keinot, mitä meillä on käytettävissä, eivät välttämättä riitä, eivätkä riitäkään. Meillä on koko ajan työllisyyden ulkopuolella vähemmän ja vähemmän osaavia työkykyisiä ja sopivan kokemuksen ja koulutuksen omaavia potentiaalisia rekrytoitavia. Sen vuoksi on seuraavalla hallituskaudella välttämättä kiinnitettävä huomiota aikuisten osaamisen parantamiseen ja ylipäättään sellaisiin ryhmiin, joissa se työllisyys on vielä alhaisella tasolla ja joissa on potentiaalia. Näitä ryhmiä ovat osatyökykyiset, etniset vähemmistöt, maahanmuuttajat, nuoret ja ikääntyneet aikuiset, perheenperustamisessa olevat naiset, muuttohaluttomat, erittäin pitkään työttömänä olleet ja vapautuvat vangit. Siinä nyt muutama ryhmä, joissa on paljon potentiaalia.

Meillä on ongelma myös siinä, että 2015 työvoiman saatavuusongelmat olivat maassa aika lailla hälyttävät mutta tällä hetkellä, 2018, tässä vaiheessa ne ovat katastrofaaliset. Meillä on valtavasti savottaa tehtävänä sen eteen, että työpaikat ja tekijät kohtaisivat. Me

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

olemme tehneet toimia ja yrittäneet tähän vastata, mutta edelleen tämä haaste on suuri, ja niinpä olenkin heittänyt haasteen lähinnä tuonne pk-sektorille, jossa niitä työpaikkoja syntyy, mitä voitaisiin tehdä esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen kehittämiseksi, että saataisiin työelämälähtöistä koulutusta ja oppisopimusmarkkinat tähän maahan.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia ministereille, ja sitten mennään ainakin hetken ajaksi debattiin. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Wallin, Stefan.

15.13 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nostaminen on tietysti tulevina vuosina erittäin tärkeä asia, ja syythän ovat tiedossa. Osana tätä pyrkimystä pitää varmaan myöskin olla sen, että osataan ikään kuin räätälöidä ihmisille entistäkin paremmin työmarkkinoilla työtehtäviä, toimenkuvia, jotka sopivat heidän elämäntilanteeseensa, joka saattaa vaihdella aika paljonkin. Kaikki eivät kykene tekemään tai eivät jaksakaan tehdä täyspäiväistä työtä, ja jos miettii vaikkapa vammaisia ihmisiä, joilla kuitenkin on halua tulla työmarkkinoille, pysyä työmarkkinoilla, niin heille pitää olla olemassa tietynlaiset mallit. Tarvitaan siis tämmöistä välityömarkkinamallia näille ihmisille, jotka nimenomaan haluavat olla työmarkkinoilla.

Täytyy muistaa, että jokaisen työpanoksen pitää aina olla kannattavaa. Pitää aina kannattaa tehdä työtä, olla ahkera, tehdä ylityötä, koska se työ on se, mikä pitää tämän maan pystyssä, [Puhemies koputtaa] ja tulevaisuudessa pitää kannustaa kaiken tyyppiseen työntekoon entistäkin enemmän.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Mäkisalo-Ropponen.

15.14 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa on paljon hyviä asioita, mutta tulevaisuusvaliokunnassa meidän on syvennettävä ainakin neljää teemaa:

Ensinnäkin, teknologian kehityksen ja kestävä kehityksen konkreettiset mahdollisuudet uuden työn luomisessa.

Toiseksi, vaikka työn merkityksellisyydestä puhutaan selonteossa, niin esimerkiksi vammaisten työllistämisen mahdollisuudet on ohitettu parilla rivillä.

Kolmanneksi, meidän on syvennyttävä hyvinvointiteemoihin tulevaisuuden työssä.

Neljänneksi, olen huolissani edustaja Parviaisenkin mainitsemasta tulevaisuuden visioista, miten tekoälyä ajatellaan käytettävän esimerkiksi palvelujen kohdentumisessa. Tästä visiosta puuttuvat kyllä tietosuojan ja eettisyyden näkökulmat, ja se oli minusta surullista luettavaa. Se ei ole minun tulevaisuuden visioni ainakaan. Pitäisikö meidän ryhtyä puhumaan tekoälyn sijasta tukiälystä, jotta muistaisimme teknologian olevan ihmistä varten eikä ihmistä vastaan?

15.15 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin haluan tuoda yhden näkökulman myös tähän tulevaisuuspolitiikan keskusteluun, sen, että luovien alojen rooli kasvaa. Sisällöt ovat koko maailmassa suoratoistojen myötä jo nyt kasvaneet räjähdysmäisesti, oli kyse musiikista, elokuvista, peleistä tai muusta viihteestä. Täs tähän teimme raportin viime kaudella myös tulevaisuusvaliokunnalle.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Luovien alojen merkitys kasvaa myös Suomessa. Niiden bruttokansantuoteosuus työllisistä on kolme ja puoli prosenttia elikkä suurempi kuin esimerkiksi elektroniikkateollisuuden, paperiteollisuuden tai ravintola- ja majoitustoiminnan. Siksi on puolustettava oikeudenmukaista tekijänoikeuslainsäädäntöä. Myös luovien alojen elinkeinotoimintaa on kehitettävä ja taitelijoiden riittävää eläketurvaa ja työturvaa. Siksi Suomen hallituksen on sitouduttava niin sanotun arvokuiluongelman ratkaisemiseen yhdessä muiden EU-maiden kanssa. Myös suurten some- ja mediajättien on maksettava korvauksia sisältöjen tuottajille, ja yksityisen kopioinnin hyvitysmaksu on korjattava. Myös Yleisradion pitäisi edistää kotimaisten sisältöjen käyttöä. Tämä kaikki liittyy myös tähän jatkuvaan oppimiseen, [Puhemies koputtaa] koska tämä luova talousalan on nimenomaan yksi osa. [Puhemies: Aika!] Moni voi tehdä muuta työtä ja lisäksi vielä luovia aloja, taidetta ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.17 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun on todettava, että on mukava välillä täällä salissa olla riitelemättä. Kaikki ovat tulevaisuudesta enemmän tai vähemmän samaa mieltä, ja tulevaisuudessa asiat ovat toisin, mutta kaikkien puheissa vilahtivat suunnilleen samat uudistukset, joita tulee. Itse asiassa muuttamaan hallitus on tänään juuri reagoinut. Täällä puhuttiin koodarivajeesta, ja siihen on laitettu 10 miljoonaa, tekoälyyn on lisätty nyt 4 miljoonaa, joten kyllä tässä koko ajan tehdään reagointia.

Kysymykseni liittyy oikeastaan siihen, minkä edustaja Mäkisalo-Ropponen otti esiin: radikaalit teknologiat -työkaluun. Eli tämä on työkalu, jolla pystytään jo muutama vuosi ennen teknologista läpimurtoa näkemään, minkälainen uudistus sieltä on tulossa, joten me joutuisimme tekemään sille sitten lainsäädäntöä, joko poistavaa tai mahdollistavaa. Nyt tällä hetkellä Suomessa on se ongelma, että esimerkiksi kahdeksan kymmenestä maailman suurimmasta start up -yrityksestä on lähtökohtaisesti Suomessa laittomia, joten tässä meillä on petrattavaa, ja toivonkin, että ministerit ottavat tämän työkalun todella vakavasti.

15.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä aloitti tämän keskustelukierroksen ottamalla kantaa ajankohtaiseen työmarkkina-tilanteeseen. On todettava, että hallituksen ajama irtisanomissuojan heikentäminen on vanhan maailman lääke, jota hallitus ajaa vanhan maailman keinoilla eli sanelemalla.

Arvoisa puhemies! Tässä keinossa ja tässä tulevaisuusselonteossa on suuri ristiriita. Nythän tämä ei ollenkaan lähde siitä, että tulevaisuuden työelämän muutokseen varaudutaisiin työehtoja heikentämällä, esimerkiksi irtisanomissuojaa heikentämällä. Tulevaisuuden työelämä kaipaakaan sitä, että sosiaaliturva ja työ yhdistyvät paremmin yhteen. Siksi tarvitaan sosiaaliturvauudistus. Jotta työ ja perhe ovat paremmin tasapainossa, tarvitaan perhevapaauudistus. Ja koska jatkuva oppiminen on kaiken pohja, toisen asteen koulutus pitää varmistaa kaikille. Jos osan tästä energiasta, joka nyt käytetään tähän ajankohtaiseen tilanteeseen, hallitus käyttäisi näihin uudistuksiin, niin minä luulen, että oltaisiin jo pitkällä.

Mutta, arvoisa puhemies, kysyn tässä yhteydessä pääministeriltä, kun te olette tavannut työmarkkinajärjestöjä: Onko valoa tunnelin päässä? Onko hallitus harkinnut uutta asen-toa? [Puhemies koputtaa] Tätä esimerkiksi ryhmäpuheenvuorossa edustaja Eerikki Vilja-sen osalta tuli: [Puhemies: Aika!] mieluummin sopua kuin riitaa.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

15.19 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon äskeiseen puhujaan on helppo yhtyä siinä mielessä, että itsekin haluaisin mielelläni kuulla, mikä tässä on tilanne. Se on kuitenkin meidän talouden kannalta merkittävää.

Mutta olisin oikeastaan kiinnittänyt huomion semmoiseen, mikä jäi vähän vähemmälle, onneksi edes pääministeri otti tämän yksityisyydensuojan puheeksi. Näissä ryhmäpuheenvuoroissa oli hyvin vahvasti esillä se, kuinka hieno mahdollisuus robotiikka ja alustatalous on, ja se on totta. Mutta tämä tietoturva ja nimenomaan ihmisten osaaminen sillä puolella: koko ajan enemmän ja enemmän koneet osaavat, koneiden avulla voidaan tulla ihmisten verkkoihin, koteihin ja aiheuttaa ongelmia. Ja tietysti jos ajatellaan maan sisäistä turvallisuutta, on nämä erilaiset kyberuhkat. Olisin pääministeriltä kysynyt, minkä tyyppisesti näitä asioita ajateltiin. Ne eivät ainakaan tästä nyt hirveän hyvin ilmene. Puhutaan osaamisesta, mutta tietoturva on kyllä merkittävä osa sitä osaamista koskien tätä koneälyä.

15.20 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuus tulee, ja työn muutos on varma asia. Sekin on varmaa, että tulevaisuudessa ja työn muuttuessa toisenlaiseksi koulutusta tarvitaan kaiken aikaa. Sitä ei voi liikaa korostaa. Se tarkoittaa, että koulutuksen laadusta ja sisällöistä on tinkimättömästi pidettävä kiinni. Se on tämän pienen kansakunnan ainut mahdollisuus pysyä työn murroksessakin mukana.

Olen erittäin iloinen, että ministeri Lindström otti korostetusti esille osa- ja vajaatyökykyisten osan tässä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työmarkkinoilla. Haluan todeta, että myös niiden ihmisten, jotka eri syistä ovat osatyökykyisiä tai vajaatyökykyisiä, työn tulee olla merkityksellistä. He haluavat olla tärkeä osa tämän yhteiskunnan pyöriä rattaista. Nostan esiin yhden esimerkin: useat vammaiset henkilöt kokevat osittain pakkotyönsikin erilaisen näennäisen askartelun, jota heillä työnä teetetään, mutta hyvin suuri osa heistä haluaisi ja voisi tehdä paljon merkityksellisempääkin työtä. Toivoisin, että ottaisitte kantaa siihen, [Puhemies koputtaa] miten saisimme tämän asian yhteiskunnassamme muuttamaan.

15.21 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa kiinnitin huomiota ministeri Lindströmin huoleen robotiikasta ja robotiikan tulosta. Se on tosiasia, ja se on yksi meidän kilpailuvalttimmekin. Mutta se, minkä minä olen pannut merkille tuossa teollisuuden työelämän muutoksessa ja murroksessa, on se, että huoltofirmojen määrä on kasvanut ja niitä on tullut paljon lisää. Kun tiedetään, kuinka paljon suomalaiset tekevät ulkomaille erilaisia voimaloita, sellutehtaita sun muita, niin sinne tarvitsee erittäin paljon näitä huoltomiehiä lähettää, ja sitten kiinnittäisin huomiota koulutukseen, että ei pelkkä ammatillinen koulutus riitä, vaan pitää olla myös kielellistä koulutusta, että he pärjäävät siellä maailmalla, mikä takaa sitten lisävientiä meille, kun näistä meidän rakentamistamme laitoksista pidetään hyvää huolta ja huolehditaan, että niitten laatu on korkealla. Se on meidän kilpailuvalttimme.

15.22 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Jokainen ihminen ja jokainen elämä on arvokas.” Tämä Veikko Vennamon lausahdus on myös sinisten arvope- rusta — ihmisarvo on yhtäläinen ja jakamaton. Jos Suomea ajattelee, niin työ on aina tuonut suomalaisille tarkoitusta elämään ja myös itsekunnioitusta. Tämä tuskin on muuttu- massa, ja tuskin sen edes tarvitsekaan muuttua. Mutta se, mikä on muuttunut, on tietysti se, että 2000-luvun alkupuolelta lähtien teollisuudesta on lähtenyt yli 100 000 työpaikkaa.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Ei valitettavasti ole enää sitä maailmaa, että koulunpenkiltä mennään suoraan tehtaaseen töihin, ollaan siellä 40 vuotta ja sitten onnellisesti eläkkeelle. Onnellisuus kyllä voi löytyä, mutta ei todennäköisesti tällä tavalla. Sosiaaliturvaa on uudistettava, ja sinisten ratkaisu siihen on nimenomaan käänteinen tulovero, jossa sosiaaliturva vähenee palkkatulojen noustessa. Näin työnteko olisi aina kannattavaa myös matalapalkkatyössä, mikä on ollut haaste erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla. Eli perusturvaa matalan palkan päälle. Tähän pitäisi yhdistää asumistuki, päiväraha, työmarkkinatuki ja osa toimeentulotuesta. Katson, että vastikkeeton perustulo olisi todennäköisesti [Puhemies koputtaa] liian kallis ratkaisu. Vastikkeellinen ratkaisu toimii.

15.24 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työn murros liittyen robotisaatioon, tekoälyyn ja niin edelleen tietysti tuottaa meille paljon arvioita, niin kuin oli selonteon ykkösosassakin, ja johtopäätöksetkin ovat osin ristiriitaisia, mutta yksi johtopäätös on sillä tavalla koko ajan ollut läpileikkaava kaikessa, eli se on tämä osaamisen ja koulutuksen roolin painotus ja korostuminen. Siksi esimerkiksi, niin kuin edustaja Mäkisalo-Ropponen toi hyvin esiin, SDP:n tulevaisuusohjelma 2030 on nostanut keskeiseksi kokonaisuudeksi nimenomaan Osaamispolku 2030 -vision, jossa ollaan korostettu asioita, jotka tässä selonteossakin nousevat — jatkuvaa oppimista tulevaisuuden muutosturvana — mutta nimenomaan on jo lähdetty valmistautumaan siihen laajaan reformiin, mitä me tässä tulemme tarvitsemaan.

Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä keskustelussa ja debatissa nostaa täältä kuitenkin yhden toimenpidesuosituksen, joka on toimenpidesuositus numero 7, jossa todetaan, että koulutuksen painopiste siirrettäisiin yhä enemmän teoreettisiin perusvalmiuksiin ja toisaalta osaamistarvetta ei pyritäisi enää ennakoimaan yhtä paljon kuin tällä hetkellä. Tässä on kyllä kysyttävä: miten tämä suhtautuu hallituksen tämänhetkiseen [Puhemies koputtaa] ammatillisen koulutuksen reformiin? Siis teoreettisia valmiuksia halutaan nyt tämän asiakirjan mukaan parantaa, [Puhemies koputtaa] ei suinkaan jatkaa tätä oppimista tämän päivän työpaikoilla tulevaisuuden työhön.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Väyrynen. [Paavo Väyrynen: Arvoisa puhemies! 2 minuuttia?] — Kyllä.

15.25 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa uuden teknologian taloudelliset vaikutukset saavat usein aivan liian hallitsevan aseman. Tämä puute on nähtävissä myös työn murrosta käsittelevässä valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa. Selontekoon kirjoittamassaan johdannossa pääministeri Juha Sipilä toteaa: ”Yhteiskunnallista keskustelua tarvitaan työn erilaisista ja muuttuvista välinearvoista taloudellisten arvojen lisäksi, jotta emme edistä keskenään ristiriitaisia tavoitteita.” Onko tämä luettava siten, että taloudelliset arvot ovat itseisarvoisia ja että niiden kanssa ristiriitaisia välinearvoja ei tulisi edistää? Ehkä pääministeri tähän voi vastata.

Meidän tulee muistaa, että teknologian tulee kaiken kaikkiaan olla vain väline ihmisten hyvinvoinnin lisäämisessä ja yhteiskunnan kehittämisessä. Taloudellisetkin arvot ovat vain välinearvoja. Toisaalta työllä voidaan nähdä olevan taloutta tärkeämpiä arvoja sekä ihmiselle että yhteiskunnalle, ja sillä saattaa olla jopa itseisarvoinen merkitys.

Uuden teknologian vaikutuksista käytävässä keskustelussa digitalisaatiota, koneälyä ja paikkatietoa käsitellään usein välineinä vain taloudellisen tehokkuuden lisäämiseksi. Pa-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

himmillaan voi käydä niin, että yhteiskuntaa ryhdytään kehittämään sellaiseksi, että siinä voidaan parhaimmin hyödyntää uuden teknologian tarjoamat mahdollisuudet. Näin näyttää käyneen liikenne- ja viestintäministeriön toiminnassa, jossa hyvin toimineita ja kestäviin arvoihin nojautuneita järjestelmiä on ryhdytty muokkaamaan uuden teknologian asettamien vaatimusten mukaisiksi.

Tämä selonteko tarjoaa erinomaisen tilaisuuden tulevaisuusvaliokunnalle ja eduskunnalle keskustella uuden teknologian vaikutuksista ja niistä politiikan arvoista ja tavoitteista, joita uudella teknologialla voidaan ja tulee edistää.

Puhemies Paula Risikko: Nyt seuraavaksi ne eduskuntaryhmäpuheenvuorojen pitäjät, jotka eivät vielä ole saaneet debattipuheenvuoroa.

15.27 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lukuisat välihuudot kyseenalaistivat pitämäni keskustan ryhmäpuheenvuoron sovinnollisuuden. [Antti Lindtman: Päinvastoin!] — Osa täällä äsken hieman sitä haastoi, edustaja Lindtmankin. — En yllätynyt mutta ihmettelen hieman niitä.

Keskustan historia on sarja yhteiskunnallista keskustelua ja sopimista, sopimista paremman Suomen rakentamiseksi yhdessä muiden vastuullisten poliittisten voimien kanssa, voimien, jotka tarvittaessa pystyvät katsomaan päivänpolitiikkaa pidemmälle ja kantamaan vastuuta myös tulevaisuuden kannalta tärkeistä kompromisseista.

Arvoisa puhemies! Kysynkin pääministeriltä: onhan hallituksen linja edelleen yhteistyön, tulevaisuuden rakentamisen ja sopimisen linja? Tästä hallituksen valmistelemasta tulevaisuusselonteon kakkososasta huokuu huoli siitä, että tulevaisuus haastaa meidät kaikki joka tapauksessa niin, ettei meidän pidä tätä haastetta kasvattaa keskinäisellä kinastelulla tai tahallaan toisiamme väärin ymmärtämällä.

15.28 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitus aloitti työskentelyn noin kolme ja puoli vuotta sitten, silloin asetettiin tavoitteeksi 72 prosentin työllisyysaste, ja nyt olemme hyvin lähellä sitä: 71,7 prosenttia taitaa olla viimeisin luku. Mutta se, mikä itseäni huolestuttaa, on se, että nousu on hidastunut, ja myöskin se, että vastaavasti työttömyysaste on edelleen päälle 7. Se tarkoittaa sitä, että meillä on rakenteellista työttömyyttä, ja myöskin sitä, että tarvitsemme uusia keinoja työllisyyden edistämiseen. Nostan niistä esiin kaksi: Toinen on työttömyysturvalla opiskelu, ja toinen on kasvoinen kohtaaminen työttömien kanssa. Työttömyysturvalla opiskelu esimerkiksi kuuden kuukauden ajan on ollut hallituksen agendalla jossakin vaiheessa, ja haluaisin nyt tietää, missä vaiheessa lakiesityksen tulo [Puhemies koputtaa] eduskuntaan on, ja sitten vielä lisää tästä, kuinka voidaan edistää tätä kasvollista kohtaamista. Voisiko esimerkiksi työttömyyskassoilla olla tässä jokin rooli?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkisalo-Ropponen. — Käydään siis läpi ryhmäpuheenvuorojen pitäjiä.

15.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluaisin kysyä ministereiltä, oletteko te lukeneet tulevaisuusvaliokunnan Radikaalit teknologiat -raportin. Siinä raportissa nimittäin esitellään uutta työtä ja Suomelle tarjoutuvia

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

uusia mahdollisuuksia, ja minun mielestäni se olisi sopinut erinomaisesti myöskin tässä yhteydessä käsiteltäväksi.

Nyt meillä on tulevaisuusvaliokunnassa valmistumassa teknologisaation eettisiä kysymyksiä käsittelevä raportti. Toivon, että ministereillä olisi aikaa lukea nämä molemmat raportit, koska teknologian kehittämisen yhteydessä eettinen keskustelu on niin tärkeää, ja minulla on semmoinen olo, että sitä eettistä keskustelua käydään tällä hetkellä ihan liian vähän.

15.30 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Työn murros on moniulotteinen ilmiö. Kaikille välttämättä työ ei ole niin keskeinen elämänsisältö kuin se on ollut menneille sukupolville. Suhtautuminen työhön on muuttumassa. Mutta yksi ulottuvuus tässä on se, että mikäli työ eriytyy liiaksi — tähän on ansiokkaasti kiinnitetty huomiota selonteossa — niin se uhkaa yhteiskunnallista koheesiota ja jopa yhteiskunnallista turvallisuutta, se, että työ eriytyy ja modernin teknologian äärellä kansakunta jakautuu menestyjiin ja häviäjiin.

Meidän kulttuurimme pohjavireessä on Martti Lutherin ajatus, että kaikki rehellinen työ on yhteisen hyvän, bonum communen, rakentamista ja toinen toisemme palvelemista. [Puhemies koputtaa] Tämä ajattelu ei saa unohtua.

15.31 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä salissa tänään on kuultu, työelämän toimintaympäristö muuttuu ja työ tietysti pätkittyy ja työntekijä—yrittäjä-suhde muuttuu, ja tämän takiahan me tarvitsemme toimeentulokaaren kaltaisen uudistuksen. Sitä voi kutsua myös sosiaaliturvakaareksi, jossa työlainsäädäntö ja toimeentuloturva sekä kilpailulainsäädäntö uudistetaan niin, että luodaan ennakoiva toimeentuloturva kaikille työelämän toimijoille ennakoivasti. Me tarvitsemme siis sellaisen digitaalisen käyttöliittymän, joka kerää yhden yksilön eri lähteistä kertyvän toimeentulon, ja käyttöliittymä kerää myös verot ja sosiaaliturvaan liittyvät velvoitteet automaattisesti. Elikkä olit sitten työtön, työllinen tai yksityisyrittäjä, niin tämä digitaalinen käyttöliittymä hoitaa sinun velvoitteesikin. Tämä olisi yhdenmukainen järjestelmä kaikkien osalta. Tämä takaisi sinulle miniminettotason tuloihin kuukausittain, niin että jos sinulle tulee jonkun näköisiä pätköksiä töihin tai yrittämiseen — yrittäjänäkin voi tulla pätköksiä, katkoksia — [Puhemies koputtaa] niin tämä takaisi sinulle sen tietyn nettotason.

15.33 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuudesta on mielenkiintoista keskustella, mutta osin tulevaisuus on tietenkin pimennossa. Minusta meille kaikille päättäjille sopii hyväksi ohjenuoraksi tähän keskusteluun myös Suomessakin suosittu kirjailija Yuval Noah Hararin toteamus siitä, että jos joku kertoo tulevaisuuden muistuttavan tieteiskirjallisuutta, hän on todennäköisesti väärässä, mutta jos joku kertoo tulevaisuuden olevan kuin tämä päivä, hän on ehdottomasti väärässä. Tämä lienee hyvä lähtökohta, kun pohdimme erilaisia skenaarioita.

Olin iloinen siitä, pääministeri Sipilä, että mainitsitte, että teillä on menossa selvitys liittyen robotisaatioon myös laajemmin kuin pelkästään kaupallisista tai teknologisista näkökulmista tarkasteltuna, niin että mukana on myös eettisiä pohdintoja ja muuta vastaavaa. Kysyisin teiltä lisätietoja siitä, milloin me saamme tämän mielenkiintoisen raportin nähtäväksemme, ja samalla kiittäisin siitä, että otitte jämäkästi kantaa myös yksityisyydensuojan ja tietosuojan puolesta.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

15.34 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useissa puheenvuoroissa kiitettävästi tunnistettiin sosiaaliturvauudistuksen tarve. Se, mitä ei vielä ehkä ole ymmärretty, on se, että kaikki sosiaaliturvassa ei ole mahdollista. Matematiikka tulee vastaan. Me emme voi tehdä sellaista sosiaaliturvaa, jossa on kohtuullinen sosiaaliturvan taso, kontrollia edellyttävä syyperustainen myöntämisjärjestelmä ja työllistymisen kannustinloukut purettu. Näistä kaksi on mahdollista mutta ei kolme. On pakko valita. Missään maailmassa ei olla onnistuttu toteuttamaan näitä kolmea yhtä aikaa. Tämä on se ajatuslukko, mikä toistaiseksi estää meitä etenemästä siinä suhteessa, että me saisimme toimivan toimeentuloturvan. Nykyinen järjestelmä pudottaa näistä pois työllistymisen kannustinloukujen purkamisen. Perustulojärjestelmä taas pudottaisi pois kontrollin ja syyperustaisuuden.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä kaksi ryhmäpuheenvuoron pitäjää.

15.35 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä työn käsite kaikessa laajuudessaan sisältää erittäin monta muutakin komponenttia. Tässä puhutaan työhyvinvoinnista mutta myöskin siitä, millä tavalla työhön voidaan kannustaa verotuksen kautta. Verotuksen tulevaisuus seuraavilla vaalikausilla — puhun monikossa — on äärimmäisen tärkeä asia, se, millä tavalla saataisiin painopistettä siirrettyä työn verotuksesta kulu-tukseen ja ympäristön kannalta haitallisiin tuotteisiin ja niin poispäin. Tämä on eräs keskeinen kysymys, ja kysynkin: mikä on ehkä pääministerin verotuspoliittinen visio, mihin suuntaan ja millä aikavälillä voitaisiin edetä, jotta kaikki työnteko olisi aina kannattavaa ja ahkeruuteen kannustettaisiin?

15.36 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selonteossa on huomioitu joitakin tulevaisuusvaliokunnan mietinnössä esille nostamia asioita, muun muassa kestävä kehitys ja hyvinvointimittarit. Kiitokset niistä.

Työ irtautuu yhä enemmän ajasta ja paikasta. Kun yhteydet toimivat, tietokoneiden kanssa voi tehdä työtä missä vaan, ja kokouksiakin voidaan tekniikan avulla pitää niin, että kokoustajat ovat kuka missäkin. Säästetään aikaa, vähennetään päästöjä. Perheitäkin ajatellen on hyvä, kun matkoihin ei mene aikaa.

Samalla ihmisten elämänrytmit yhä enemmän yksilöllistyvät. Jo nyt olemme pitkälti menettäneet yhteisöllisen vapaapäivän, lepopäivän, kun työtä on siirtynyt sunnuntaille yhä lisää. Yhteistä työstä vapaata aikaa on vaikeampi löytää, ja kysyisinkin, arvon ministeri, mitä ajattelette tästä kehityksestä: kuinka muuttaa suuntaa ja säilyttää arvokas yhteinen aika myös tulevaisuudessa?

Puhemies Paula Risikko: Jatketaan jonkin aikaa vielä tätä debattia.

15.37 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Wallinheimo piti hyvän puheenvuoron, mutta siitä huolimatta ajattelin edustajien Viljanen ja Lindtman tavoin kommentoida ajankohtaista työmarkkinatilannetta muutamalla näkökohdalla.

Ensinnäkin: Nyt meneillään olevat lakot, poliittiset lakot, ja uhatut lakot ovat täysin suhteettomia suhteessa siihen, mitä hallitus on eduskunnalle esittämässä. Lapset ja vanhuksat laitoksissa laitetaan kärsimään, yritykset, niiden asiakkaat ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Toiseksi: julkisuudessa olleiden tietojen mukaan työmarkkinaosapuolet ovat keskustelleet hallitukselle tehtävästä ehdotuksesta, jolla kiista voitaisiin ratkaista ja kuitenkin edistää pienyritysten mahdollisuuksia työllistää.

Kolmanneksi: uskon vakaasti siihen, että jos tehtäisiin tällainen realistinen ehdotus, joka parantaa työllisyyttä, niin hallitus on valmis vakavasti harkitsemaan keskusteluja sen pohjalta.

15.38 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä en aio keskittyä ajankohtaiseen työmarkkinatilanteeseen vaan kiitän siitä, että hallitus on katsonut pidemmälle tulevaisuuteen. Minusta tämä tulevaisuusselonteko on hyvä konsepti, ja sitä kannattaa myöskin tulevilla vaalikausilla jatkaa.

Yhdyn selonteon huomioon työmarkkinoiden polarisoitumisesta. Itse asiassa jos katsoimme tällä hetkellä läntisiä teollisuusmaita, niin näemme jo sen, että globalisaation ja teknologian kehityksen myötä työmarkkinat ovat polarisoituneet niin, että meillä on korkeasti koulutettuja asiantuntijatehtäviä, joiden työmarkkinat ovat globaalit, kansainväliset, ja sitten meillä on matalasti palkattuja työtehtäviä. Iso kysymys on, mikä tulee olemaan keskiluokan tulevaisuus: mistä me löydämme keskipalkkaisia työpaikkoja tulevaisuudessa? Tästä puhuin myöskin viime vaalikaudella ministerinä ollessani erittäin paljon.

Ihmisten työmarkkina-arvo tulevaisuudessa määräytyy osaamisen kautta. On hyvä asia, että me puhumme siitä, että meidän pitää uudelleenkouluttaa ihmisiä, mutta keskeinen kysymys on se, miten me päivitämme työssä olevien ihmisten osaamista, [Puhemies koputtaa] ja tähän tarvitaan myöskin työnantajien mukaantuloa, jotta me löydämme sellaisen mallin, [Puhemies koputtaa] että työssä olevat ihmiset pääsevät päivittämään osaamistaan.

15.39 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänä päivän työelämä on kaikkea muuta kuin kokoaikaista ja vakituista työtä. Yhä useampi tekee työuransa erilaisissa pätkissä ja joutuu vaihtamaan myös työpaikkaa ja alaa, ja koulutus on sen takia erittäin tärkeässä roolissa ja merkityksessä. Mutta en malta olla ottamatta kantaa tuohon edustaja Tanuksen tuomaan vapaa-aika-asiaan, koska silloin, kun itse olin PAMin edustajistossa, niin joka kerta nousi esille toive siitä, että olisi lisää lomaa, että olisi lisää kesälomaa ja olisi enemmän aikaa perheelle ja niille rakkaille huolimatta siitä, että esimerkiksi palvelualoilla tehdään hyvin paljon vastentahtoista osa-aikatyötä, mikä sitten on johtanut siihen, että työssä käyvien köyhien määrä on kasvanut aika paljon.

Olisinkin kysynyt teiltä, arvoisa pääministeri: Miten te puututte tähän työssä käyvien köyhien ongelmaan, itsensä työllistävien taloudelliseen tilanteeseen? Kuinka tämä selonteko turvaa heidän toimeentulonsa ja tulevaisuutensa? Elikkä robotisaatiohan ei ratkaise kaikkea, vaan tämä on yksi perustavaa laatua oleva ongelma, että omalla työllä pitäisi voida tulla jokaisen meistä toimeen.

15.40 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huoltosuhteemme tulee heikkenemään 20 prosentilla seuraavien vuosikymmenten aikana. Tämä asettaa meille erittäin suuria tavoitteita, haasteita siinä, millä tavalla ratkaisemme työn tekemisen ongelman. Alustatalous, pätkätöiden tekeminen, lohkoketjut tulevat muuttamaan sitä, ja itse asiassa se keskustelu, jota nyt käydään työn tekemisestä ja irtisanomisesta, liittyy kuitenkin tähän vääjäämättömään tulevaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Miten tulevaisuudessa sitten kehitetään verotusta vastaamaan muuttuvia työn tekemisen tapoja? Etenkin alustatalous tulee muuttamaan työn arvoketjujen logiikkaa merkittävästi. Kansainvälistyminen tulee muuttamaan ansaintalogiikkaa. Miten me rahoitamme yhteiskunnan tehtävää sosiaalivakuuttajan toimesta? Miten mahdollisimman oikeudenmukaisesti pystymme tämän hoitamaan, ja miten tulevassa, uudessa sosiaaliturvajärjestelmässä reaaliaikaisine tulosrekistereineen pystymme tähän vastaamaan?

15.41 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että se, että tämä tulevaisuusselonteko on tehty kahdessa osassa, on aivan loistava innovaatio itsessään ja lisää sitä dialoginomaisuutta, mitä tässä on haettu.

Täytyy todeta myöskin, että työn tekemisen muodot — kaikki se, miten tehdään töitä, missä niitä tehdään ja milloin tehdään töitä — ovat muuttumassa, ja niitä työn ilmiöitä, jotka vahvistuvat, meidän täytyy etsiä. Vaikkapa keikkatyössä, missä tehdään alustapohjaisia töitä, täytyy etsiä näitä tapoja, miten sosiaalitytöt ja muut tulot voidaan sitten netottaa automaattisesti siten, että ihmisen tulot eivät koskaan katkea tai sosiaalitytöiden maksatus ei katkea.

Nostan täältä toimenpide-ehdotuksen 17, joka on ”monipuolinen työkykyneuvonkulaan työn kehittämiseen”. Siellä keskeinen asia on se, että osaaminen ja motivaatio on työkyvyn keskeinen osa-alue. Tämä motivaation synnyttäminen sekä opiskelijoille että työntekijöille on minun mielestäni aivan keskiössä, ja sitä täytyisi vahvistaa huomattavasti.

Puhemies Paula Risikko: Kolme vastauspuheenvuoroa vielä, edustajat Tolppanen, Myllykoski ja Mattila.

15.43 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että tämä selonteko, joka nyt kuultiin, oli hyvä ja antoi hyviä suuntaviivoja tulevaisuudelle. Minä vain ihmettelen, että te ette ota käyttöön näitä asioita jo nyt. Miksi odottaa hyviä asioita tulevaisuuteen? Odotatko toista hallitusta tekemään sen? Olisi hyvä, jos tämänkin hallitus pyrkisi siihen.

Arvoisa pääministeri, te sanoitte, että työ ei tuo ihmisarvoa. Olen kanssanne samaa mieltä, ei tuokaan, mutta työttömyys, rahattomuus, köyhyys tai yksittäisen ihmisen irtisanominen kaikkien edessä vie ihmisarvon. Näin siinä vain käy.

Kun täällä puhuttiin ja edustaja Zyskowiec puhui näistä lakkoasioista, niin ehkäpä tämä lakko nyt auttaa hieman arvostamaan näitä pienipalkkaisia ihmisiä, jotka tekevät työtä ja ovat siellä vanhusten ja lasten apuna. Kaksi päivää pärjäävät kyllä kaikki, mutta näiden ihmisten arvostus on syytä nostaa esille, [Puhemies koputtaa] samoin kuin pienissä työpaikoissa työskentelevien ihmisten.

15.44 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Urpilainen otti esille aiheen, josta itsekkin haluan kysyä pääministeriltä, jolla on hyvä yritysosaamistausta. Kuinka meidän tulee tulevaisuudessa suhtautua siihen, mikä on työssä osaamisen ja työssä oppimisen ja edelleen koulutautumisen kehys? Meidän ilmeisesti pitäisi antaa työnantajille jonkinlainen velvollisuus pitää yllä ympäröivän teknologisen kehityksen osaamiskykyä ja edellytyksiä niissäkin yrityksissä, joissa ei uutta teknologiaa olekaan otettu käyttöön, koska silloin niiden ministeri Lindströmin työssäoppimisen ja muuntokoulutuksen eväät annettaisiin nykyisessä työsuhteessa ennen kuin tapahtuu sitten

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

niitä muutoksia työsuhteen päättymisen myötä. Millä lailla pääministeri näkee, että voimme saada olemassa olevan henkilöstön koulutusta kehitettyä siihen, että se valmentaa uuden osaamisen vastaanottamiseen?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän tosiaan edustaja Mattila vielä, ja sen jälkeen siten ministerit vastaavat, ja pääministeri voi erikseen vastata tähän ajankohtaiseen kysymykseen, mikä täällä on noussut. Sitten mennään puhujalistalle joksikin aikaa, ja siellä on ensimmäisenä edustaja Ihalainen.

15.45 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selonteosta käy ilmi, että demografinen muutos Suomessa edellyttää eläkeiän nostoa ja siten kykyä työskennellä nykyistä pitempään. Vielä tällä hetkellä yläkoulutyökaverini pääsevät eläkkeelle 60-vuotiaina mutta esimerkiksi minun kohdallani ikä on 67 vuotta. Kysynkin: kävikö tässä teidän tulevaisuustutkailussanne nyt ilmi, kuinka paljon vielä pitää eläkeikää nostaa? Toinen kysymykseni liittyykin siihen. Kun yläkouluympäristö on työympäristönä aika kuluttava ja raakakin, mietittekö te siellä ryhmässä sitä, että työn sisältöjä pystyisi ehkä muuttamaan niin, että ei välttämättä yläkoulunopettaja tekisi niitä viimeisiä vuosia nimenomaan siellä yläkouluympäristössä vaan olisi työnkuva joku toinen?

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministereitten vastaus sekä ajankohtaiseen tilanteeseen, josta on tullut kysymyksiä, että tähän itse selontekoon. Pääministerille yhteensä 4 minuuttia.

15.46 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Aloitan näillä selonteon asioilla. Ensinnäkin tähän kysymykseen työn merkityksestä: Esimerkiksi edustajat Wallin, Mäkisalo-Ropponen ja Halmeenpää tähän viittasivat. Osatyökykyiset ovat esimerkki niistä, jotka tulevat meillä hirveän huonosti työllistetyiksi. Tässä sotu-uudistuksen yhteydessä meillä voisi olla perustulo tai senkaltaisen pohjaosa ja sitten sitä työkykyä vastaava osuus palkkaa ja tämä kokonaisuus muodostaisi kokonaisansiot. Olen siitä paljon työmarkkinajärjestöjen kanssa keskustellut, ja tämänkaltaisen ajattelu näyttää nyt saavan alaa. Se sotii sitä vastaan, että palkalla pitää tulla toimeen, mutta kun puhutaan osatyökykyisestä ja siitä, että osatyökykyinen tekisi muutakin kuin sitä askartelua, niin silloin meidän pitää hyväksyä tämänkaltaisen ajattelu seuraavan sotu-uudistuksen taustalle. Edustaja Alatalo, luovilla aloilla voi olla hyvin merkittävä osuus tässä, ja myöskin kun tulevaisuudessa automaatio nostaa tuottavuutta, luovien alojen merkitys todennäköisesti tulee kasvamaan.

Sitten tähän edustaja Urpilaisen nostamaan keskiluokkakysymykseen: Tämä on iso osa työn murrosta. Apuäly oli ihan hyvä sana, vai oliko se apuäly? [Antti Lindtman: Tukiäly!] — Tukiäly. — Lakimiesten työstä, kirjanpitäjien työstä, tilintarkastajien työstä ja lääkäreiden työstä todennäköisesti iso osa voi siirtyä sitten tukiällyn tehtäväksi, ja samalla meillä vapautuu keskiluokkaista tehtävää. Iso kysymys on, miten saadaan työssäkäyvien jatkuva koulutus ja jatkuva oppiminen tehtyä. Siinä voi olla esimerkiksi verotuksella keskeinen rooli. Pitäisikö meidän katsoa laueammin sitä, että kun työnantaja antaa koulutusta, olipa se sitten siihen nykyiseen työtehtävään sopivaa tai ei, niin pitäisikö se kaikki sallia, koska kaikki oppiminen ja oppi tulee todennäköisesti hyödynnettyä tulevaisuudessa? Nythän se on aika kapeasti sovellettua. Erilaiset koulutussetelit ja myöskin työnantajien osallistuminen siihen ja vähennysoikeus sitten... Kyllä tämä on laaja kysymys, ja ilman sitä, että yk-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

silöt ja yhteiskunta ja yritykset, kaikki työnantajat, kaikki osallistuvat siihen, tästä miljoonan ihmisen uudelleen koulutushaasteesta emme selviä.

Sitten vielä tähän tulevaisuusvaliokunnan rooliin: Tämä on todella hieno innovaatio suomalaisessa parlamentarismissa, ja minusta meidän pitäisi tästä pitää kiinni. Ja tulevaisuusselonteko on erittäin hyvä työkalu. Kun hallitusohjelmaa tehtiin, siinä laadittiin visio ja sitten viisi tärkeintä tehtävää kymmeneksi seuraavaksi vuodeksi. Olisi paljon luonnollisempaa, että tämän työn, sen vision ja seuraavan kymmenen vuoden viisi tärkeintä tehtävää, tekisi tulevaisuusvaliokunta ja sitten hallitusohjelmassa määriteltäisiin, mitä näiden viiden asian eteen tehdään seuraavalla vaalikaudella. Toivoisin, että seuraavalla vaalikaudella voitaisiin ottaa tällainen askel.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän ajankohtaiseen tilanteeseen: Hallitus on koko ajan ollut avoin kaikille esityksille. Sellaisia ei vain ole tullut tässä matkan varrella, ja silloin kun olen itse niitä kysellyt, vastaus on ollut, että ei ole neuvottelumandaattia. Nyt julkisuudessa olevien tietojen ja niiden keskustelujen, joita kävin, perusteella on olemassa ehdotus, joka koskisi viiden hengen työpaikkoja, mutta kun tämän ehdotuksen kävimme läpi, totesimme, että se selvästi heikentäisi naisten työmarkkina-asemaa eikä olisi myöskään työllistämisaikutuksiltaan sellainen kuin tämä käsiteltävänä oleva ehdotus. Eli olemme hyvin avoimia, mutta siihen saakka kunnes on jotakin, joka korvaa, tietenkin viemme eduskunnan tahdon mukaisesti nyt määrätietoisesti läpi sitä hallituksen esitystä, jonka täällä salissa käsitelimme. Mutta niin kuin edustaja Zyskiewicz sanoi, olemme valmiita katsomaan, jos tulee ehdotus, joka on vaikutuksiltaan sama tai parempi.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

15.52 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Jos lähinnä tästä edustaja Wallinin esille nostamasta välityömarkkinamallista: Yhdistän sen siihen keskusteluun, joka tässä käytiin vajaatyökuntoisista ja osatyökykyisistä, mihin pääministerikin osin vastasi. Me teimme budjettiriihessä päätöksen työkykyohjelmasta ja siitä selvityksestä, jonka Tuija Oivo ja Raija Kerätär tekevät yhteistyössä. Se tulee tuossa marraskuun puolella. Se on STM:n ja TEMin yhteinen harjoitus. Se on eräänlainen viestikapula tulevillekin ja tulevalle hallitukselle.

Kun edustaja Tolppanen kysyi, aiotaanko kaikki jättää tuleville hallituksille, niin kyllä tämä hallitus on jo tehnyt semmoisia asioita, joissa on vastauksia niihin kysymyksiin, jotka tässä keskustelussa ovat nousseet. Tässä on noussut keskusteluun muun muassa yhteinen aika — edustaja Tanus, edustaja Tolppanenkin tähän viittasivat. Meillä on työaikalain kokonaisuudistus tässä talossa. Ja se nimenomaan vastaa osin niihin uusiin työn tekemisen muotoihin, tuo lisää joustoa, tuo lisää mahdollisuuksia siihen, että työelämän ja vapaa-ajan voisi paljon kätevämmän yhdistää toisiinsa. Me olemme tunnistanee tämän.

Mutta tämän kätevän aasinsillan kautta päästään tähän sääntelyyn, mistä täälläkin on kysely. On todella haastavaa miettiä sitä, millä lailla me tekisimme mahdollistavaa lainsäädäntöä mutta kuitenkin niin, että on sitten jotkut raamit, minkä puitteissa pitää toimia. Tulevaisuuteen on aika lailla vaikea nähdä. Tietysti tällainen selonteko tuo edes jotain ajatuksia siihen suuntaan, mihin me olemme menossa. Mutta tämä on vähän tällaista perässä juoksemista. Eli me yritämme tehdä lainsäädännöstä, niin kuin työaikalaista, sellaista, että se mahdollistaa asioita eikä estä niitä, mutta nyt on jo huomattu esimerkiksi luovien alojen kohdalla, että meillä on aikamoinen haaste sitten, kun sieltä tulee erilaisia uusia työn teke-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

misen muotoja ja meillekin ministeriöön tullaan kertomaan, ettei tämä vieläkään vastannut niihin haasteisiin. Työ muuttuu sellaista vauhtia, että lainsäädäntö juoksee perässä sen minkä ehtii. Mutta siihen pyritään, että mahdollisimman monella alalla olisi mahdollisuus tehdä asioita eivätkä nämä lait ja sääntely sitä estäisi.

Edustaja Myllykoski, edustaja Urpilainen, tosi hyvät puheenvuorot tähän osaamisen päivittämiseen. Itse olen tavattoman kiinnostunut siitä, mitä on tapahtunut tässä, kun viime sopimuskierroksella saatiin väännettyä tämä kolmen päivän koulutusoikeus: kuinka paljon sitä oikeasti on käytetty. Sehän on pieni ele oikeaan suuntaan, mutta minun ymmärryksen on se, että siellä on paljon, paljon petrattavaa ja parantamisen varaa. Se olisi hyvä lähtölaukaus juuri sille, mihin edustaja Urpilainenkin viittasi, ja sen lisäksi sitten oppisopimusta ynnä muuta, eli jo työssä ollessa koko ajan valmistauduttaisiin siihen, että voi olla, että tämä työ tällaisena ei jatku, ja tuotaisiin lisää elementtejä, muun muassa niitä, mitä edustaja Semi nosti, eli kielikoulutusta tai tämäntyyppistä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

15.55 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä sävystä ja perehtyneisyydestä, jolla tänään tätä keskustelua täällä käydään. Tulevaisuusselonteot, sekä ykkönen että nyt käsittelyssä oleva selonteko, ovat minun mielestäni erittäin hyvä kuvaus työn murroksesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Se sisältää 18 toimenpide-ehdotusta tai -aihiota, joiden pohjalta on kyllä mahdollisuus käydä syventävää keskustelua työn tulevaisuudesta ja merkityksellisyydestä työntekijöille. Työn merkitys on siis toimeentuloa syvällisempi asia ihmisille. Silmiinpistävää tässä tulevaisuutta koskevassa selonteossa on se, että työelämän tulevaisuutta ei siinä ratkota työntekijöiden työsuhteturvaa, sopimus- tai työehtoturvaa, heikentämällä. Katsotaan siis tulevaisuuteen.

Kun nuoria ikäluokkia tulee työelämään vähemmän kuin toisesta päästä lähtee vastaavasti eläkkeelle, joutuu työelämä kilpailemaan osaavasta työvoimasta ja sen pysyvyydestä työpaikoissa. Kilpailua käydään toki varmaan palkoilla, mutta sen ohella työn laadulla, turvallisuudentunteella, osaamisella, työhyvinvoinnilla ja perheystävällisillä työpaikoilla. Palkkatyön, pätkätyön, yrittäjyyden ja alustatyön vuorottelu vaatii osaamisen kehittämistä ja kattavaa työttömyys- ja sosiaaliturvaa, jotta ihmisillä on mahdollisuus ottaa riskejä, siirtyä työn tekemisen muodosta toiseen eikä työttömyyteen. Kun työn aika- ja paikkasidonaisuus vähenee, on tuettava työntekijöiden turvallista ammatillista ja alueellista liikkuvuutta.

Työ ja sen tekotavat muuttuvat, ja työvoiman pullonkaulat ovat ennen kaikkea osaamisvajassa. Työelämän jatkuvan muutoksen hallinnan kannalta on keskeistä elinikäisen oppimisen mahdollistaminen. SDP on siis laatinut elinikäisen oppimisen tiekarttaa, jossa nimenomaan ammatillisen aikuiskoulutuksen merkitys tulee korostumaan. Olemme pohtineet osaamistiliä ja -seteliä mutta myös sitä, että ensi vuoden alusta voimaan tuleva Työllisyysrahasto muodostaisi merkittävemmän rahoituslähteen aikuisväestön opinnoissa. Jokaisella tulee siis olla oikeus työelämässä työn ja koulutuksen toisiaan tukevaan vuorotteluun. Pirstoutuneessa työelämässä tai sen seurauksena on rakennettava aivan uudella tavalla työn, toimeentulon, sosiaaliturvan ja verotuksen yhdistelmä. Tämä tulee olemaan seuraavan hallituksen mitä keskeisimpiä tehtäviä: hahmottaa tämä kokonaisuus ja tehdä ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Ikärakenteesta johtuen ja syntyvyyden laskusta johtuen työikäisen väestömme kasvu on merkittävältä osaltaan maahanmuuttajien varassa. On siis tehtävä paljon töitä, että tänne maahan jo muuttaneet työllistyvät ja saavat koulutusta ja työtä ja tulevat osaksi yhteiskuntaa.

Työn tekemisen rakenteet muuttuvat monella tapaa. Erityisesti erilaiset alustatalouden ratkaisut tulevat kasvamaan. Nyt niitä hallitsevat globaalit, isot toimijat. Alustatalouden ratkaisuissa on huolehdittava siitä, että työntekijöitten asema myös kohenee, että verotulot myös säilyvät Suomessa. On aikaansaattava alustataloudessa työskenteleville kansainvälisiä, EU-tasoisia ja kotimaisia pelisääntöjä oikeuksista, sosiaalisesta työsuhteturvasta, työtömyydestä ja eläkkeistä.

Ja lopuksi haluan sanoa vain sen, että työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin tai sen yli — kun tämä raportti kertoo, että tavoite on 78 prosenttia — vaatii 200 000 uutta työpaikkaa. Se on vaativa tehtävä mutta välttämätöntä, ja silloin täytyy keskittyä vaikeimmin työllistettävien työllistämiseen, osatyökykyisten pääsyyn työmarkkinoille, piilotyöttömien saamiseen työmarkkinoille, vammaisten saamiseen työmarkkinoille ja maahanmuuttajien korkeamman työllisyysasteen tukemiseen — eli aktiivisen työvoimapolitiikan resursseja huomattavasti enempi. Siis seuraavan hallituksen työelämän kehittämisen politiikan tehtävä on tulevaisuuskäännepalkansaajien sopimusturvan heikentämisestä osaamiseen, työn murroksen hallintaan, työhyvinvointiin ja sen arvottamiseen ja ymmärtämiseen, että työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen arjessa on ihmisille mahdollista.

Puhemies Paula Risikko: Kaksi tuntia on nyt kulunut, jotenka keskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.01.

Keskustelua jatkettiin kello 18.11.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

18.11 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tulevaisuusselonteossa viitataan useita kertoja tulevaisuusmietintöön. Viittauksista voi päätellä, että tulevaisuusdialogi eduskunnan ja hallituksen välillä toimii, ja tämä on kansainvälisestikin ainutlaatuista ja tulevaisuusselontekoprosessin ydintehtävä. Selonteossa on selkeästi huomioitu tulevaisuusmietinnössä esille nostetut asiat. Erityisesti sosiaali-, vero- ja työaikalainsäädännön uudistaminen pirstaleisen toimeentulon ja vaihtelevien työelämästatusten yhteen keräämiseksi sekä alustatalouden ja alustatyön kehittämiseksi ja koulutus- ja osaamisjärjestelmän uudistaminen ovat siellä myös saaneet paljon huomiota. Nämä ovat selkeitä kärkiteemoja. Kolmantena nousee esille kestävä kehitys eli liittymäpinnat Agenda 2030 -toimenpideohjelmaan. Tässä tulevaisuusvaliokunnan vaikutus lienee suurimmillaan. Tulevaisuusselonteon ensimmäisessä osassa ei juurikaan kestävästä kehityksestä puhuttu.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Hallituksen tulevaisuusselonteon toisen osan tavoitteena on tunnistaa työhön liittyviä toivottavia tulevaisuuksia, päätöksentekotarpeita sekä yhteiskunnallisia kysymyksiä. Nämä kysymykset ja niiden ratkaisuvaihtoehdot ovat pääosin tulevien hallitusten pohdittavana ja ratkaistavana. Tämä selonteko on osa pitkän aikavälin päätöksentekoa ja valmistelua, jossa keskustelu työn tulevaisuudesta ja murroksesta jatkuu. Tavoitteena on, että koko yhteiskuntaan vaikuttavan ilmiön ratkaisuja voidaan toteuttaa pitkällä aikajänteellä yli vaalikausien.

Arvoisa puhemies! Kaksiosaisen tulevaisuusselonteon keskeiset havainnot kiteytyvät siihen, että työn tekemisen muodot ja työsuhteet moninaistuvat, mikä edellyttää muutoksia esimerkiksi lainsäädännössä ja sosiaaliturvassa. Työn aika- ja paikkasidonnaisuus heikenee, mutta muutos ei ole yhtä voimakas tai samantahtinen kaikilla aloilla. Työn ja yksityiselämän yhteensovittaminen on iso yhteiskunnallinen kysymys. Se koskettaa eri tavoin suurta osaa suomalaisista. Sen paremmalla haltuunotolla voidaan lisätä myös työn mielekkyyttä. Koulutuksessa korostuu jatkuva oppiminen, ja me tarvitsemmekin Suomeen koko väestön kattavan laadukkaan elinikäisen oppimisen mallin, kuten täällä on moneen kertaan jo aikaisemmin, kun tästä keskustelimme, nostettu esiin. Työmarkkinoiden ja työelämän joustavuus lisääntyy, ja toimeentuloon liittyvät kysymykset korostuvat. Työn murros on myös globaali kysymys, jonka ytimessä ovat muuttoliike ja työperusteinen maahanmuutto.

Yhteiskunnallista keskustelua tarvitaan työn erilaisista ja muuttuvista välinearvoista taloudellisten arvojen lisäksi, jotta emme edistä keskenään ristiriitaisia tavoitteita. Tämän keskustelun virittämistä vastuu on tietenkin päätöksentekijöillä. Työn muutos aiheuttaa jännitteitä työn organisoimisen, työn sisältöjen, vaaditun osaamisen, toimeentulon ja työn merkityksen suhteen. Nämä jännitteet on mahdollista ratkaista keskustelemalla yhdessä siitä, minkälaisia työn tulevaisuuksia haluamme tavoitella, ja tekemällä pitkän aikajänteen politiikkatoimia niihin pääsemiseksi. Tulevaisuusselonteko on yksi keskustelunavauksista suomalaisille päätöksentekijöille.

18.15 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa esitetään toimenpide-ehdotukset viidelle keskeiselle työn tulevaisuuden visiolle, jotka ovat syntyneet tutkimusten, asiantuntijankemysten ja avointen keskustelujen kautta. Mielestäni toimenpide-ehdotukset on varsin hyvin esitelty.

On selvää, että työn murroksessa tarvitaan pitkän aikavälin politiikkaa. Kestävä kehitys on saatava ohjaamaan pitkän aikavälin päätöksentekoa. Pitkän aikavälin visioiden asettamiseen sekä yhteisten arvojen ja tavoitteiden määrittelyyn on jo tuotu valtionhallinnon sisälle kestävän kehityksen lisäksi joukko muitakin hyödyllisiä rakenteita ja toimintatapoja.

Teknologisen kehityksen seurauksena työtehtäviä ja kokonaisia ammatteja häviää ja uusia syntyy. Ansainnan lähteet monipuolistuvat ja pirstaloituvat. Matalapalkkatyön, sosiaaliturvan ja verotuksen yhteensovittaminen on haaste, johon on realistisesti varauduttava Suomessa. Yhteiskunta on muuttumassa. Keskituloinen kokopäivätyö vähenee globalisaation ja digitalisaation edetessä. Työn murros on hallittava viisaasti pitkällä aikavälillä, jotta pääsisimme parempaan työelämään ja hyvinvointiin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tulevaisuusvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyvistä laeista annetun hallituksen esityksen (HE 61/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 61/2018 vp

Hallituksen esitys HE 104/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 21/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.01 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä Liikenteen turvallisuusvirasto, Viestintävirasto sekä Liikenneviraston tietyt toiminnot uudistettaisiin uudeksi virastoksi, Liikenne- ja viestintävirastoksi. Liikenneviraston jäljellä olevat tehtävät ja toiminnot tulisivat Väyläviraston tehtäväksi.

Se valiokuntakäsittely, joka tästä kyseisestä hallituksen esityksestä oli, johti siihen, että sosiaalidemokraatit, perussuomalaiset ja vasemmistoliitto joutuivat jättämään tähän vastalauseen, joka pitää sisällensä hylyn. Ja koska lähetekeskustelussa ja ensimmäisessä käsittelyssä käytiin aika rapsakkaa keskustelua tästä aiheesta muuten, niin nyt ajattelin sitten pidättäytyä siinä, että luen tämän vastalausepohjan.

Perustelut tälle vastalauseelle:

”Voimme varmasti todeta, ettei eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalla riitä viisaus kertomaan, miten liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla virastotehtävät olisi tehokkainta järjestää. Sen sijaan voimme vaatia, että liikenne- ja viestintäministeriö pysyisi ne hallituksen esityksen muodossa huolella perustelemaan. Jaamme monen lausunnonantajan valitettavan huolen siitä, että korvaava malli hukkaa erityisesti Liikenneviraston asiantuntijatietoa, jota tullaan tarvitsemaan tulevissa tehtävissä jo päätetyn uuden liikenteenohjausyhtiön asiakkaana.”

”Sinällään kannatettava roolijako valvovan ja toimeenpanevan viraston välillä hukkuu hallituksen esityksessä kuvailuissa eri toimijoiden rooleista. Ministeriön eri virastot valvovat toisiaan ja neuvottelevat paikallisten toimijoiden kanssa yhtä aikaa liikennejärjestelmäsuunnittelun ja maankäytön saralla. Kokonaisvastuu toiminnasta ja kehittämisestä hukkuu nopeasti tässä mallissa. Sama omituinen tilanne on jo päätetyn liikenteenohjausyhtiön ja sen toistaiseksi ainoan asiakkaan, Väyläviraston, välillä, joita molempia ohjaa liikenne- ja viestintäministeriö.”

”Kannatamme valtion hallinnon tehostamista, valitettavasti tästä esityksestä ei välity, miten tämä tulisi käytännössä toteutumaan, viittaukset esiselvitystyöhön eivät perustele, miten juuri esitetty malli olisi toimivin tapa. Suurin osa tulopuolesta lasketaan erillisellä esityksellä perustetun liikenteenohjausyhtiön varaan, itse virastouudistuksen mahdollistamista säästöistä tai tuomista kustannuksista ei löydy kattavaa kokonaisarviota.”

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

”Tilannetta ei helpota annettu hallituksen täydentävä esitys, jolla virastouudistus erotettiin maakuntauudistuksen aikataulusta. Lakiteknisellä muutoksella maakuntien tehtävät siirrettiin ely-keskuksille ilman, että ely-keskuksiin olisi kohdennettu voimavaroja tehtävien hoitamiseen. Maakuntien tehtävät on tarkoitus palauttaa tehtäviin, kun samaan aikaan eduskunnassa käsiteltävä maakuntauudistuksen aikataulu ratkeaa.”

”Pidämme tätä moninkertaista lainsäädäntöä vaarallisena tapana säätää kokonaisen valtionhallinnon sektorin viranomaisten tehtävistä, kun samalla kiirehditään uudistusta vuodenvaihteen määräaikaan, ettei edes laintarkastusta ehditä tekemään. Nostamme esiin valiokunnan mietinnössäänkin arvosteleman heikon lainvalmistelun tason esityksessä ja edellytämme liikenne- ja viestintäministeriöltä parempaa valmistelua. Viimeksi ministeriön lainvalmistelun tasoon on puuttunut eduskunnan perustuslakivaliokunta lausunnossaan 2/2018.

”Yllä kuvatuista syistä esitys onkin syytä valmistella uudelleen ja tuoda perusteluiltaan ja vaikutusarvioinniltaan täydennettynä eduskunnan uudelleen käsiteltäväksi maakuntauudistuksen aikataulun selvittyä.”

Edellä olevan perusteella esitän, että hallituksen esitykseen 61/2018 sisältyvät 1.—89. lakiehdotus ja hallituksen esitykseen 104/2018 sisältyvät 1.—60. lakiehdotus hylätään.

16.05 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Jo alkuunsa haluan tässä puheenvuoroni aluksi sanoa, että kannatan edustaja Taimelan tekemää hylkäysesitystä.

Toki historiani eduskunnassa on kuitenkin vasta noin kansakouluiässä — 7 vuotta — mutta täytyy sanoa, että tämä on ollut yllätyksiä täynnä. Kuinka ministeriö voi tuoda sellaisen lakipaketin, josta oikeusministeriö sanoo meille valiokuntakuulemisessa, että emme ole kerinneet tutustumaan näihin muutoksiin? Meidän olisi ollut valiokunnassa varmasti ihan kohtuullista esittää pykälämuutoksia, mutta jos ministeriön lakia osaavilla virkamiehillä ei ole siihen ollut mahdollisuutta, niin kuinka valiokunta kykenisi sitä tekemään? Yhdyn niihin perustuslakivaliokunnan moitteisiin, jotka esitteli edustaja Taimela tuossa äsken, että näin ei voi olla. Ei valiokunnalle — ei valiokunnan virkamiehille eikä valiokunnan kansanedustajille — voi sysätä sellaista taakkaa ja lain kirjaimen osaamista, että me kykenisimme parsimaan huonosti valmisteltuja lakiesityksiä.

Siksi on erittäin hyvä, että on vain tämä yksi esitys. Toivon todellakin, että eduskunta voisi pohtia uudelleen sitä, kuinka tätä lakia viedään. On erittäin hyvä, että tässä hylkäysesityksessä tuotiin juuri se tärkeä asia esille: maakuntauudistuksen aikataulun mukaisesti olisi kohtuullista viedä tätä esitystä eteenpäin.

16.08 Katja Taimela sd: Arvoisa puhemies! Koska tavallaan ihan ymmärrettävistä syistä, niin kuin omassa ensimmäisessä puheenvuorossanikin toin esille, lähetekeskustelu oli rapsakka ja viime viikolla ensimmäinen käsittely oli myös melko rapsakka, tänään nyt sitten ei hirveästi ole puheenvuoroja tästä aiheesta edustajakollegoilla.

Haluan tuoda vielä toisen kerran esiin sen, että kun mietintöluonnosta liikenne- ja viestintävaliokunnassa tästä virastouudistuksesta teimme, niin siellä viimeisenä kappaleena, kappaleena 9, on seuraavan kuuloinen kappale:

”Valiokunta kiinnittää huomiota lainvalmistelun laatuun. Alkuperäinen hallituksen esitys on tosin laaja, mutta vielä hallituksen täydentäväänkin esitykseen on jäänyt paljon korjattavaa. Tämä ilmenee yksityiskohtaisissa perusteluissa olevasta luettelosta lakiteknisistä ja teknisistä korjauksista. Valiokunta korostaa oikeusministeriön laintarkastuksen keskeis-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

tä merkitystä ja katsoo, että laintarkastuksen hyödyntämättä jättäminen saa tulla kyseeseen vain poikkeustapauksissa ja erityisistä syistä. Valiokunta kiinnittää liikenne- ja viestintäministeriön virkamiesjohdon huomiota lainvalmistelun tasoon ja pitää välttämättömänä, että ministeriö ryhtyy toimenpiteisiin lainvalmistelun parantamiseksi.”

Niin kuin sanoin viime viikollakin täällä salissa, arvoisat kollegat, tämä kaikki on todellakin valiokunnan mietintöluonnoksessa olevaa tekstiä. Toivon, että tämänkaltaisen lainvalmistelun taso ei laajemmin laajene tähän taloon jatkossa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrärajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 7. asiakohtaan.

Keskustelu

16.11 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Asumisen hintaan ja kalleuteen on kiinnitetty täysin aiheellisesti vahvaa huomiota viime aikoina myös eduskunnassa. Me muistamme, kuinka täällä viime torstain kyselytunnilla otettiin vahvasti kantaa asunnottomuuden syihin ja viime perjantaina taas keskusteltiin muun muassa mahdollisuudesta kohtuullistaa sähköveroa. Paitsi asuntojen myös sähkön ja lämmityspolttoaineiden korkea hinta ovat vieneet ja vievät jatkossa yhä merkittävämmän osan tavallisten kansalaisten käteenjäävistä tuloista, mutta siitähän huolimatta, että itse sähköenergian hinta on ollut kohtuullisen matalalla, sähkön kuluttajahintaa nostavat muun muassa sähkönsiirron hinta, sähkövero ja vieläpä arvonlisävero siihen päälle, ja tähän asiaan on saatava pikainen muutos.

Olen saanut asumisen hintaan liittyvää kansalaispalautetta viimeksi tänään. Monet suomalaiset ovatkin aiheellisesti huolissaan tulojensa riittävydestä, ja erityisen heikossa asemassa ovat pienituloiset yksinasujat. Esimerkiksi öljylämmitteisissä omakotitaloissa yksin asuvien eläkeläisnaisten asumismenot ovat tilastojen mukaan keskimäärin jopa 47 prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Eduskunnan on mielestäni aivan ehdottomasti löydettävä keinoja, joilla asumiskustannuksia saadaan jatkossa pienennettyä.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteveron muuttamisesta, tai käytännössä korottamisesta, vie kehitystä täysin väärään ja kestävämpään suuntaan. Esityksen perustelujen mukaan veronkorotukset kohdistuisivat suurelta osin kaukolämmitykseen ja muihin asuntojen lämmi-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

tyskustannuksiin. Kun otetaan huomioon jo nykyisten asumiskustannusten kalleus, energian korkea verotus sekä myös esimerkiksi tämä aiemmin mainitsemani sähkönsiirron kalleus ja korkea sähkövero, niin tämä hallituksen esitys on kohtuuton. Perussuomalaiset eivät voi hyväksyä hallituksen ehdottamia asumisen hintaa entisestään nostavia toimenpiteitä. Sitä vastoin tulemme esittämään tänä syksynä lukuisia keinoja, joilla asumiskustannuksia ja -kuluja voidaan pienentää.

Arvoisa puhemies! Asumismenoja alentavat toimenpiteet helpottaisivat kaikkein eniten pienituloisten kansalaisten elämää. Vaikka asuminen on elintärkeä perustarve, niin on täysin kohtuutonta olettaa, että kansalaiset haluaisivat käyttää siihen leijonanosan tuloistaan, mutta tällä hetkellä heidän kuitenkin on pakko niin tehdä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee ehdottomasti ottaa tavallisten suomalaisten arki huomioon päätöksiä tehdessään, ja se koskee myös tätä lakiesitystä.

16.14 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät voi mitenkään hyväksyä sitä, miten keskusta—kokoomus-hallitus tässä nostaa asumisen hintaa. Perussuomalaisten mielestä asumisen hintaa tulisi halpuuttaa. Siinä missä Sipilän istuva hallitus nyt nostaa veroja, perussuomalaiset tahtovat laskea veroja, ja tulemme vaihtoehtobudjetissa näin myös esittämään.

Tässä esityksessä on mielestäni aika puutteellista, että todetaan omakotitalojen lämmityskustannusten nousevan noin 14 euroa kauko- ja öljylämmitteisissä kotitalouksissa, mutta sen sijaan tässä ei ilmoiteta, mikä on vaikutus kerrostaloasumiseen ja sitä kautta vuokriin. Perussuomalaisten mielestä Suomen verotus on viety jo liian pitkälle. Meillä on ylisuuri verotus, ja se itsessään johtaa sellaiseen talouden negatiiviseen noidankehään, jossa verotulot alkavat häiritä talouden toimintaa ja kokonaishyöty lähestyy negatiivista. Kaikkein ratkaisevinta tässä on siis se kotitalouksien ostovoima, jonka heikentämistä ei voida millään hyväksyä, kun tiedetään, miten kallista Suomessa asuminen on ja miten kalliita lämmityskustannukset ovat.

No, tämä on tietenkin hirvää pettymys, että tämä haukuttu porvarihallituskin nostaa veroja. Me kaikki tiedämme varmasti, mitä kävisi, jos meillä olisi SDP-hallitus. Sekin varmasti nostaisi veroja. Varmaan nostaisi veroja vielä enemmän. [Eero Reijonen: Vielä enemmän, moninkertaisesti!] Mutta perussuomalaiset tarvitaan näköjään hallituksessa, jotta tämä tavalliseen kansalaiseen koskeva veropolitiikka saataisiin kuriin.

16.16 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Sen verran kuitenkin tähän aihepiiriin kommentoin, että nyt jos hallitus on esittämässä tiukennuksia ja kiristyksiä lämmityspolttoainesten hintoihin tietyille lämmitysmuodoille, kuten öljylämmitykselle, niin olisi vähintäänkin kohtuullista esittää tukimuotoja korvaavien energiamuotojen käyttöönotolle eli huolehtia siitä, että kotitalouksilla olisi aidosti mahdollisuus siirtyä ympäristöystävällisemmiksi katsottuihin lämmitysmuotoihin.

Näihin aiempiin puheenvuoroihin täydennän sen, että onhan se merkillistä, että kun se keskustakin siellä hallituksessa vielä on, niin nimenomaan omakotitaloasujien elämisen ja asumisen kustannuksia nostetaan. Kenen siellä hallituksessa pitäisi olla, että omakotitaloasujia puolustettaisiin? Varmaankin siis perussuomalaisten.

16.17 Timo Harakka sd: Arvoisa puheenjohtaja, puhemies! Todellakin, jos en ihan väärin muista, sen niminen puolue siellä hallituksessa on jonkun aikaa ollut, ja silloin esimer-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

kiksi kiinteistöveroa korotettiin, mikä lisäsi asumisen hintaa. Tässä poliittisten pisteiden jakelussa saa olla aika tarkkana, mutta nythän tietysti energiaverokysymyksessä olennaisista on osaltaan se, mitkä ovat näiden energiaveroratkaisujen ympäristövaikutukset. Kansainvälisen ilmastopaneelin raportista on kuitenkin vasta reilu viikko, ja me emme saa nyt ihan välittömästi sitä unohtaa. Tosin ajoneuvoveron alennus antaa ikäviä merkkejä siitä, että hallitus ei ole vakavissaan suhtautumisessa ilmastonmuutokseen.

Tässä kokonaisuudessa on oikeastaan pari mielenkiintoista seikkaa, joista nostan esille nyt ensi vaiheessa turpeen verokohtelun. On erinomainen asia, että turve tulee nyt myös verotetuksi, mutta kiinnitän huomiota siihen, että vielääkään ei hallitus ole päässyt yksimielisyyteen siitä, mitkä olisivat ne ympäristöperusteet, joilla turvetta verotettaisiin samoin kuin toisiakin fossiilisiakin polttoaineita. On tehty siis ainoastaan fiskaalinen ratkaisu. Hyvä edes niin, mutta johdonmukaisuuden vuoksi ympäristöperusteet ja päästöperusteet pitäisi olla. Turpeen verotus on ollut aika poukkoilevaa.

Toinen seikka liittyy sinänsä tärkeään maatalouden tukemiseen, joka jälleen kerran aiotaan toteuttaa energiaveron palautuksena maanviljelijöille, mutta tällä kertaa, ikävä kyllä, kyseessä ei ole mikään asiallinen syy, kuten silloin viime kerralla, vaan nyt se on pelkästään uusi, pysyväksi osoittautuva tukiainen, jonka ympäristövaikutukset ovat kielteiset.

16.19 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti totta, että kyllähän Suomessa kokonaisveroaste on aika korkea, enkä itsekään rakasta veroja, ja aika harva meistä varmaan niitä rakastaa. Tietysti hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen tarvitaan veronkeräämistä, ja kysyisinkin perussuomalaisilta, mistä te otatte rahat, kun te ilmoititte, että keventäisitte verotusta asumisen osalta. Tämä on yksi lähtökohta.

Tähän turvekeskusteluun ja maatalouden energiaveron palautusasiaan, joka täällä nousi keskusteluun: turvehan on hitaasti uusiutuva polttoaine, ja sikäli sen käyttö on perusteltua, mutta sielläkinhän on rajoitteita tullut ja tulossa maatalouden osalta. Mehän kaikki puhumme suomalaisen ruoan puolesta, mutta näyttää siltä, että koko ajan haluttaisiin vain lisätä kustannuksia tuottajalle tilanteessa, jossa kannattavuus edelleenkin on heikko. Kaikin tavoin minusta pitäisi lähteä kuitenkin siitä, että suomalainen, kotimainen ruokatuotanto [Puhemies koputtaa] turvataan ja myös verotuksessa se huomioidaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja puhujalistaan, edustaja Viitanen.

16.20 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Jälleen kerran ovat energiaverot täällä esillä, ja oikeastaan itse haluaisin palauttaa tässä nyt mieleen vuoden takaisen keskustelun tämän maatalouden ja kevyen polttoöljyn verokohtelun osalta. Silloinhan aika hienosti eduskunta yhtenäisesti sai lausuttua sen, että sinänsä on oikein ja tärkeää, että kun sinne tulee pulajajat — jos näin ikävästi voisi sanoa — niin kyllä meidän täytyy silloin pystyä myös auttamaan, mutta niin kuin todettiin yhteisesti, tämän korvausmuodon pitäisi olla kertamuotoinen, että kevyen polttoöljyn palautuksella tämä korvataan. Silloin me halusimme näin, ja nyt on kulunut vuosi, ja jälleen kerran tämä korvausmalli on tämä sama, vaikka eduskunta edellytti, että etsitään korvaavia keinoja siihen, miten nämä vahingot voidaan korvata.

Se, mikä tässä käy pulmalliseksi, on paitsi tietenkin se, että tämä ei välttämättä ole maailman ympäristöystävällisin tapa näitä vahinkoja korvata, niin tietenkin sitten se, minkä myös tuolloin eduskunta sanoi ääneen, että jos tästä on tulkittavissa, että tämä ei olekaan kertaluonteinen vaan pysyväisluonteinen, niin se voi omalta osaltaan ohjata investointeja

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

siellä maatalouden puolella tiettyyn suuntaan, joka ei ole toivottava esimerkiksi juuri ympäristönäkökulmasta katsottuna.

Siksi, puhemies, olisin kovasti halunnut, että tähän korvausmuodoksi olisi nyt kehitetty jo tällä kertaa joku toinen kuin tämä kevyen polttoöljyn verokohtelu. No, tällä hetkellä nyt ollaan taas tilanteessa, että se tässä pöydällä on, ja varmasti verojaosto sen katsoo. Sinänsä maataloutta on autettava, ja tämä ei ole nyt se kysymys, vaan kyse on lähinnä tästä muodosta ja siitä, että vuoden takaa eduskunta toivoi täysin toisenlaista tulosta, jos tällaiseen ikävään tilanteeseen tulisimme, että jälleen näitä korvauksia on maksettava. Tämä on se, minkä halusin tässä sanoa.

Ehkä toinen asia, minkä haluaisin sanoa tässä ääneen, on se, että kokonaisuudessa tätä esitystä on vielä katsottava. Me olemme tuolla verojaostossa jo hieman kuulleet etukäteen asiasta, ja kyllä siellä esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriö jonkin verran kantaa huolta tämän esityksen vaikutuksista esimerkiksi kaukolämpöön, ja se on kuitenkin monessa kaupungissa vielä ihan merkittävä, vallalla oleva ratkaisu, ja siksi toivoisin, että ehkä sitä vielä mietimme tai ainakin perkaamme hieman auki, mikä on tilanne.

Sitten tietenkin kun tässä alussa puhuttiin asumisen kustannuksista, niin siitä olemme kyllä kantaneet kokonaisvaltaisesti huolta demareissa monen hallituksen esityksen osalta, eikä tässä vähiten. Tässä tietenkin monen asujan kustannukset nousevat. Samoin ovat olleet nämä kiinteistöveron pakkokorotukset, mitkä tehtiin kaksi kertaa ja mitkä kolmannelle kerralla sitten peruttiin. Tämä on yksi niistä esityksistä, [Puhemies koputtaa] jotka rasittavat asumisen kustannuksia, ja siksi myös siitä näkökulmasta on näitä asioita pystyttävä katsomaan.

16.23 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Tavio otti verotuksen esille. Olen ymmärtänyt, että perusuomalaisten linja on se, että velaksi ei voi kauhean pitkälle elää, varsinkaan mennä sellaisella tiellä, millä jotkut Etelä-Euroopan maat ovat menneet ja mihin Italia nyt näyttää valitettavasti menevän. Se on ihan vastuullinen linja, mutta silloin herrä juuri tämä kysymys, mitä edustaja Reijonen tässä nosti esille, että no, mistä ne rahat otetaan. Jostainhan ne on otettava. Mutta samaan aikaan on huomattava se, että kokonaisveroaste on tämän hallituksen aikana laskenut. Se on aivan oikea linja. Tuloverotus muun muassa on keventynyt yli 1,5 miljardia euroa. Tietysti huomaan näitä puheita kuunnellesani, että ei anneta faktojen pilata hyvää tarinaa. Näinhän se tietysti usein menee. Samalla talous on tasapainotettu, ja uskon, että se myös vastaisi perussuomalaisten linjaa tässä suhteessa, että ei voida elää jatkuvasti velaksi.

On totta, että tässä hallituksen esityksessä turpeen energiavero nousee 1,10 eurolla megawattitunnilta. Mutta täytyy huomata, niin kuin muun muassa vihreät tänään kommentoivat sinänsä aivan oikein, että turve on yhä halvempaa kuin silloin, kun hallitus aloitti. Eli se pitää paikkansa, sitä hintaa ollaan saatu alaspäin.

Tässä myös yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon verotusta muutetaan siten, että hiilidioksidiveron puolituksesta luovuttaisiin, mutta se korvataan alentamalla yhdistetyssä tuotannossa käytettyjen polttoaineiden energiasisältöveroa 7,63 eurolla megawattitunnilta. Nämä muutokset kiristävät kivihiilen verotusta yhdistetyssä tuotannossa noin 3 eurolla megawattitunnilta ja lieventävät maakaasun verotusta noin 70 sentillä megawattitunnilta. Eikö tämä ole ympäristönkin kannalta ihan järkevä suuntaus? Kivihiilen verotus kiristyy ja maakaasun halpenee. Minusta tämä on hallitukselta ihan oikea suunta, ja sitä pitää peilata tosiaan tähän suurempaan talouden kuvaan, jossa kokonaisveroaste on keventynyt. Muun

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

muassa autoverotusta on kevennetty sadoilla miljoonilla ja tässä kehyksessä ja sitten tässä budjetissa ajoneuvoveroa on kevennetty 50 miljoonalla eurolla. Eli kyllä tässä on paljon tapahtunut.

16.25 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! On tietysti hieman hämmäntävää, että jos kuvittelisi hallituksen haluavan työtä ja kulutusta maahan lisää, niin millä tavalla energiasta ja asumisesta verottaminen nyt sitten lisää kulutusta tai työllisyyttä. Sitä yhteyttä minä en pysty nyt ymmärtämään.

Tähän edustaja Harakan kommenttiin kiinteistöverosta sanon vain sen, että kysehän on kiinteistöveron rajojen muutoksista. Kiinteistövero on kunnallisesti päätettävä asia, ja se tulo tilitetään kunnille. Jos kunnalla on omasta mielestään liikaa rahaa sen minimikiinteistöveron perimisen jälkeen, niin ainahan kunta voi parantaa asukkaidensa palveluita. Kiinteistöverossa on kyse myös aluekehityksen työkalusta, eikä se kohtelee eri lämmitysmuotoja tai energiamuotoja mitenkään ideologisesti.

Esimerkki tällaisesta ideologisesta lämmitysmuodon kohtelemisesta on turve ja puhuminen siitä, että turve olisi fossiilinen polttoaine, kun taas toinen näkökulma on se, että se on jollain tavalla puuhun rinnastettavissa oleva, ainakin jollain aikavälillä uusiutuva polttoaine. Molemmat näistä polttoaineista ovat kotimaisia polttoaineita, ja niiden käyttäminen energiana on myöskin huoltovarmuuden kannalta merkittävä tekijä. Puhutaan myöskin maaseudun ja maakuntien elinvoimasta. Kyse on laajemmaltikin siitä, missä halutaan, että suomalaisten on mahdollista asua. Halutaanko koko maa pitää asuttuna vai ei?

16.27 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Niin, se on tietysti sinänsä inhimillistä, että sen hallituksen päätöksiä, jossa itse on ollut jäsenenä tai puolueensa mukana, puolustetaan ja sitten, kun on jouduttu oppositioon, seuraavan hallituksen toimia vastustetaan, vaikka ne olisivat identtisiä.

Kyllä tosiasia tästä kiinteistöverotuksesta kuitenkin oli kahteen otteeseen se, että siinä pakotettiin ennen kaikkea Etelä-Suomen ja pääkaupunkiseudun kuntia nostamaan niitä kiinteistöveron alarajoja. Ja sitten sille oli laskettu myöskin hintalappu: sillä oli fiskaalinen tavoite molemmilla kerroilla muistaakseni 25 miljoonaa euroa kunnille kompensoimaan kunnilta otettuja verotuottoja. Joten ei tästä päästä yli eikä ympäri — perussuomalaisten hallitus myöskin korotti asumisen hintaa, ja sillä selvä. Se sama kurjuus on [Puhemies koputtaa] kiinteistöveron fiskaalisella korottamisella [Puhemies: Aika!] kuin ympäristöveron fiskaalisella korottamisella.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään puhujalistaan.

16.28 Ville Tavio ps: Rouva puhemies! Oli asumisen hintaa nostettu menneisyydessä tai ei — minä veikkaan, että sitä on nostettu Suomen menneisyydessä monta kertaa — oli niin tai näin, niin nyt ollaan tässä hetkessä eivätkä nämä selitykset paljon köyhän kukkarossa paina. Nimittäin näiden öljylämmitteisten omakotitalojen asujat ovat pääsääntöisesti vanhempaa väkeä, ne ovat vanhempia taloja, siellä on vanhempaa, vähävaraista asujaa. Jo nyt yksin omakotitalossa asuvien eläkeläisten, leskien tuloista Suomessa puolet menee asumiseen. Se on aivan kohtuutonta. Kyllä tämä öljyn ja kaukolämmityksen verojen nosto ja sitä kautta tapahtuva vuokrien nosto ja se, miten se kohdistuu juuri näiden öljylämmitteisten

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

omakotitalojen kautta näihin mainitsemiini kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin kansalaisiin, on hallitukselta tosi niljakas ja halpamainen temppu.

16.29 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Ensin tästä kiinteistöverojen alarajojen nostosta. On toki totta, että niitä on korotettu useampaan otteeseen viime vuosien aikana, mutta täytyy muistaa myös tämä viimevuotinen hallituksen esitys, jolla olisi toistasataa kuntaa, muistaakseni, joutunut pakostikin tätä nostamaan. Opposition silloin heitetyt perussuomalaiset kyllä olivat hyvin vahvasti tätä esitystä vastaan. Opposition yhtenäisen vastustuksen kautta se kaatui tai hallitus joutui vetämään tämän esityksen pois, joten kyllä meidän linjamme tältä osin tuli selväksi jo viime vuonna. Kiitän kyllä hallitusta siitä, että se viime vuonna tältä osin tuli järkiinsä.

Mutta, arvoisa puhemies, täällä kysyttiin muun muassa siitä, millä perussuomalaiset kompensoisivat esittämänsä tulonmenetykset, jos tämä meidän vaatimuksemme asumismenojen alentamisesta menisi läpi. Täällä on otettu kantaa muun muassa siihen, että tällä hallituskaudella tuloverotusta on jo merkittävästi kevennetty. Se linja, että sitä on kevennetty, onkin ollut sinänsä oikea. Toki se on aika paljolti kohdistunut hyvätuloihin, mutta pääasia on, että myös pienituloiset ovat siitä jonkin verran hyötynyt. Vastaavasti valitettavasti kulutusveroja on myös kiristetty tällä vaalikaudella, ja se on kyllä kohdistunut pääosin tai enemminkin pienituloiseen kansanosaan.

Mutta tästä meidän omasta linjastamme: Me perussuomalaiset olemme myös sitä mieltä, että valtion budjetti tulee saattaa lähivuosina tasapainoon. Velkaantumisen tie on ehdottomasti kuljettu loppuun. Me tulemme omassa syksyn vaihtoehtobudjetissamme esittämään sellaisen vaihtoehdon, joka velkaannuttaisi Suomea vähemmän kuin hallituksen budjettiesitys tekee. Meillä on tehtynä useita kymmeniä eduskuntaryhmän yhteisiä talousarvioaloitteita ja niihin liittyvät lakialoitteet. Ne ovat toki tuolta eduskunnan verkkopalvelusta luettavissa. Merkittäviä säästöjä kohdistaisimme muun muassa maahanmuuttoon ja EU-menoihin.

16.31 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Alun perin pyysin minäkin tämän puheenvuoron todetakseni sen saman tosiasian, minkä edustaja Harakka tuossa edellä, että tällä hallituskaudellahan kävi niin, että kaksi ensimmäistä vuotta kiinteistöveroa niin sanotusti pakkonostettiin. Eli kun valtio nostaa sen alarajan, niin se tarkoittaa, että niissä kunnissa, missä tämä alaraja on alitettu, kiinteistöveroa täytyy nostaa. Ja näin kävi kaksi vuotta peräkkäin. Koitti kolmas vuosi, jolloin hallitus jälleen kerran tätä esitti ja jolloin totesimme vahvasti, että nyt on tilanne se, että kun tätä on jo kaksi kertaa pakkonostettu, niin enää kolmatta ei saisi tulla, tämä alkaa käydä kohtuuttomaksi. Toki olimme niitä kahta aikaisempaaakin vastustaneet. Ja sitten, kuten todettu, täällä järki voitti siinä suhteessa, että hallitus veti alarajan pakkonoston pois, toki jätti sinne ylärajan mahdollisuuden, ja kovasti kyllä ihmettelimme, koska kukaan sitä todennäköisesti ei tule käyttämään, miksi se väen vängällä piti sinne jättää ja laki säätelee, kun sen olisi voinut jättää tekemättäkin ja säästää hieman ehkä energiaa tältä osin.

Mutta, puhemies, tähän lakiesitykseen liittyen me olemme aikaisemminkin, kun hallitus on edellisinä vuosina tehnyt korotuksia energiaveroon, tehneet sellaisen lausumaehdotuksen, missä olemme toivoneet sitä, että seurattaisiin uudistusten ja muutosten vaikutuksia esimerkiksi juuri asumiskustannuksiin ja mikäli ilmenisi negatiivisia vaikutuksia merkittä-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

vällä tavalla, niin asioihin pitäisi puuttua. Minua sinänsä kiinnostaisi se, seuraako hallitus tällä hetkellä esimerkiksi näiden monien eri esitystensä, mitä tulee eri sektoreilta, vaikutuksia asumiskustannuksiin, koska meistä se olisi hyvin perusteltua. Asumiskustannukset muodostuvat monesta eivätkä vähiten kiinteistöverosta tai lämmityskustannuksista ja tämänkaltaisista, eli kyllä mielestäni olisi kohtuullista, kun monesta suunnasta tehdään asumismenoja lisääviä uudistuksia tai muutoksia, että hallitus myös niitä seuraisi, ja jos huomaisi, että ehkä jotain tarttisi tehdä, että suunta ei näin jyrkästi menisi tiettyyn suuntaan, niin sitten vähän pakittaisikin näitä esityksiä. Tämän kysymyksen nyt heitän sitten hallitukselle. Ainakin yksi ministeri siellä on jo omaa, seuraavaa asiaansa odottamassa, niin jospa sitten terveiset menevät sitä kautta plus sitten hallituspuolueiden edustajien kautta hallitukselle.

16.34 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakka sanoi puheenvuorossaan, että nykyinen hallitus ei ota ilmastonmuutosta vakavasti. Tuo on kyllä täysin väärä todistus. En tiedä, edustaja Harakka, mikä olisi se Suomen hallitus, joka olisi tehnyt enemmän päätöksiä, joilla pyritään ilmastonmuutosta omalta pieneltä osaltamme hillitsemään, kuin tämä nykyinen hallitus. Nykyinen hallitus ottaa ilmastonmuutoksen hyvin vakavasti ja on muun muassa energiapolitiikkaan liittyen tehnyt merkittäviä linjauksia.

Toinen asia on sitten tämä verotuksen painopisteen siirtäminen työnteon verottamisesta enemmän ympäristöhaittojen ja kulutuksen verottamiseen. Tähän on riittävä syy jo kokoomuksen työn linja. Siis haluamme kannustaa työntekoa, tehdä työnteosta entistä kannattavampaa, ja jo se on riittävä syy siihen, että painopistettä verotuksessa tulee siirtää edelleenkin työnteosta esimerkiksi kulutukseen ja ennen kaikkea ympäristöhaittojen verottamiseen. Mutta toinen syy tälle linjaukselle on luonnollisesti ilmastonmuutoksen torjunta. Itse asiassa se edellyttäisi paljon nykyistä radikaalimpaa verotuksen painopisteen siirtämistä nimenomaan ympäristöhaittojen ja kulutuksen verottamiseen ja vastaavasti silloin sallisi paljon nykyistä tuntuvamman työn verotuksen keventämisen, jolle olisi perusteita muun muassa niistä näkökohdista, jotka edellä mainitsin.

Tästä verotuksen painopisteen siirtämisestä työn verotuksesta kulutuksen ja ympäristöhaittojen verottamiseen tuntuvat yleisellä tasolla puheissa kaikki nykyiset puolueet — ainakin suurimmat puolueet — olevan yhtä mieltä, mutta SDP:ltä toivoisin, että sitten kun ollaan tämän ajattelun toteuttamisen kanssa tekemisissä eli ollaan laittamassa sitä verotuksen painopistettä esimerkiksi ympäristöhaittojen torjumiseen, myös niissä tilanteissa SDP uskollisena tälle yleislinjaukselle — omalle yleislinjaukselleen — antaisi tukea yksittäisille toimille, joilla tätä linjaa edistetään. Jo vuosia sitten käytiin tätä tasaverokeskustelua, jota silloinen SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen paljon piti esillä, ja sanoin jo silloin, että ei siellä bensapumpulla pystytä kyselemään sen autoilijan tulotasoa ja määrittämään bensa hintaa sen mukaan, vaan kyllä se bensa on tasaveron piirissä. No, nykyinen teknologia ilmeisesti sallisi sen, että jollakin kortilla katsottaisiin tulotiedot ja sen mukaan hinnoiteltaisiin, mutta tuskin SDP sitä on ajamassa.

16.37 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Viitanen äsken puhui tästä kiinteistöveron niin sanotusta pakkonostosta, niin kun se nyt on niin vastenmielinen — no, ei-hän vero tietysti koskaan mukava ole, ja vero kuitenkin on aina pakollinen — niin miksi sitten kunnat eivät tämän vastenmielisen veronkorotuksen seurauksena ole kompensoineet saamiaan verotuloja pois yleisestä veroprosentista tai noin muuten vain ylipäättään halpuut-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

taneet kunnallisia palveluja esimerkiksi pienituloisten ihmisten osalta? [Timo Harakan välihuuto] — Niin, Helsingissä on laadittu jopa säästöohjelmia. Pääkaupunkiseudun rikkaatkin kunnat laativat säästöohjelmia. Mikä on tilanne vähemmän varakkaissa kunnissa? — Itse kunnallispolitiikassa mukana olevana olisin taipuvainen uskomaan, että kuntataloudessa nyt vain ei mene kovin lujaa ja ne verotulot, mitä saadaan niistäkin veromuodoista, ovat tarpeen.

16.38 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vähäiseltä osalta otan osaa tähän keskusteluun siinä mielessä, että kun katsotaan asumiskustannuksia, niin pitäähän meidän olla rehellisiä siinä, mikä on se todellinen syy, miksi asumiskustannukset Suomessa nousevat. Se on tietenkin tämä keskittämisen loputon tie, joka on nostanut asuntojen hinnat pilviin, ja totta kai se asunnon hinta vaikuttaa suoraan vuokriin. Ne ovat yksi yhteen. Totta kai ihminen tai joku sijoittaja, joka sijoittaa, vaikka hänkin on ihminen, tai joku osakeyhtiö, joka sijoittaa, tai joku instituutio, joka sijoittaa, yksityinen ihminenkin voi sijoittaa, totta kai... Monella on, monilla tuttavillanikin on lukuisia asuntoja. Tiedänpä joitakin, joilla on viisikymmentäkin asuntoa. [Ben Zyskiewicz: Mutta he eivät ole kansanedustajia!] — Ei, ei, ei.

Mutta, arvoisa puhemies, otan huomioon sen, että kun tämä hintataso on noussut näin järjettömiin, asuntojen neliöhinta on noussut aivan pilviin, niin totta kai se suoraan vaikuttaa vuokriin, ja sillä, jos joku polttoainevero tai joku energiavero tai joku muu nousee tai hieman jopa laskee, ei siihen kokonaisuuteen ole mitään merkitystä. Sille ihmiselle, joka maksaa sen vuokran tai omistusasunnon korkoja ja lyhennyksiä pankille, sillä asuntojen hintatasolla on radikaali merkitys. Ja nyt kun maailman talouskriisi näyttää nostavan ainakin Italiassa päätään, niin kannattaa muistaa se, että se todellinen pommi piilee siellä suurissa korko-odotuksissa, joita tällä hetkellä markkinoilla on. Moni tässä kaupungissa ja täällä pääkaupunkiseudulla rakennettu asunto-osakeyhtiö on ottanut yhtiölainaa valtavasti, ja kun ne monesti ovat sitä niin sanottua sen hetken nollakorkoista lainaa, joka on markkinakorkoihin tiukasti sidottu, jotkut puhuvat erään pankin nimellä niistä lainoista, niin se johtaa siihen, että kun korko lähtee rajusti nousemaan — se voi hetkessä olla 5 prosenttia — niin kyseinen asunnon omistaja on todella suurissa, suurissa talousvaikeuksissa nimenomaan sen asunnon hinnan nousun tai vuokran hinnan nousun takia. Sieltähän tämä taudinkuva tulee.

Energiaverojakin pitää tarkastella, ja kuten edustaja Zyskiewicz puheenvuorossaan mainitsi, kannattaa nekin huomioida. Tämä hallitus on ilmastopolitiikan suhteen tehnyt paljon ja tekee totta kai edelleenkin, mutta kannattaa ne isot asiat nähdä ensin. Näistä nyansseista voimme kiistellä vaikka kuinka loputtomiin, mutta se, että me jatkamme tätä, että Helsinkiin tai pääkaupunkiseudulle pitäisi lähettää valtava määrä ihmisiä ja autioitetaan tuo suomalainen maaseutu, johtaa siihen, että arvokkaat rakennukset muualla menettävät arvonsa ja sitten täällä pääkaupunkiseudulla rakennetaan 15 neliön yksiöitä, joilla on melkein kymppitonnin neliöhinta. Kysyä sopii tässä yhteydessä, arvoisa puhemies, onko se ihmisasunto? Meillä ollaan tässä kaupungissa huolissaan, tai Suomessa ainakin vihreät ovat huolissaan siitä, kun minkit ja supit asuvat pienissä häkeissä, mutta kukaan vihreistä ei ole vielä ottanut huomioon sitä, että ihmiset ahdetaan semmoisiin looseihin, jotka eivät mielestäni ole ihmisasuntoja. Kyllä mielestäni se viriketoiminta pitäisi ihmiselläkin olla, ja 15 neliön asunnossa sellaista viriketoimintaa ei ole.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

16.41 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Todettakoon nyt kuitenkin, että kehotan teitä kaikkia olemaan läsnä eduskunnassa ensi torstaina klo 17:stä eteenpäin, sitä ennenkin tietenkin, mutta siitä eteenpäin täällä käydään keskustelua juuri tästä asuntopolitiikasta kokonaisuudessaan. Siellä on erinomainen tarkastusvaliokunnan yksimielinen mietintö asuminen ongelmista, kehittämistarpeista. Se kannattaa lukea, keskusteluun kannattaa osallistua. Siinä tarkastusvaliokunta toteaa yksimielisesti muun muassa, että onnistunut asuntopolitiikka vaatii muun muassa tietynlaista viisasta aluekehittämistä, ja siinä todetaan yksimielisesti myös se, että esimerkiksi tämänkaltaiset ratkaisut kuin tällä kaudella tehtiin muun muassa Savonlinnan osalta ja opettajakoulutuksen lakkauttamisen osalta olivat myös asuntopoliittinen katastrofi sillä alueella. Se oli muutenkin katastrofi, mutta valiokunta tekee johtopäätöksen, että ei tulisi valtion itse tehdä sellaisia toimia aluepoliittisesti, joilla vain pahennetaan tätä ikään kuin asumispolitiikan ongelmaa niin, että toisaalla, pääkaupunkiseudulla, on kalliita asuntoja, liian vähän kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, ja toisaalla taas maa tyhjenee. Näin ei pitäisi toimia hallituksen omin toimin, koulutuspoliittisin toimin, aluepoliittisin toimin. Muun muassa tämä on yksimielisesti todettu valiokuntamme mietinnössä, ja minusta se on hyvin tärkeä asia pohdittavaksi. — Tuli mieleen tästä edellisestä puheenvuorosta, jonka edustaja täällä käytti. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Puhemies! Vielä sen verran edustaja Zyskowiczille — kun hänelläkin on kovin asiaa — sanon tästä verotuksesta, että paitsi että on tärkeää tarkastella verotusta esimerkiksi siitä näkökulmasta, miten se vaikuttaa ympäristöön tai muuhun, meille sosiaalidemokraateille on tärkeää tarkastella sitä myös siitä näkökulmasta, miten se vaikuttaa yhdenvertaisuuteen, eriarvoistumisen torjumiseen ja tulonjakoon. Ei ole varmasti mikään yllätys edustaja Zyskowiczillekaan se, että me kyllä pieni- ja keskituloisia palkansaajia ja eläkkeensaajia voisimme verottaa vähemmän kuin hallitus verottaa. Olemme omissa vaihtoehtobudjeteissamme toimineet näin. Mutta sitten taas niitä kaikkein suurituloisimpia voisimme verottaa enemmän kuin nykyinen oikeistohallitus verottaa. Samoin tiettyjä pääomia verottaisimme enemmän. Eli nämä ovat myös niitä kysymyksiä, mitkä näyttäytyvät yhteiskunnallisena oikeudenmukaisuutena. Ja tässä suhteessa, kun sinänsä on ihan oikein keventää esimerkiksi pieni- ja keskituloisen palkansaajan veroja — minusta se on aivan oikein — samaan aikaan pitäisi muistaa se pieni- ja keskituloinen eläkkeensaaja, jonka verotuksen taas hallitus ensi töikseen eriarvoisti palkansaajaan nähden, mikä oli väärin. Nimenomaan kun samaan aikaan tulee näitä kiinteistöveron korotuksia ja lämmityskulujen korotuksia pienituloisille eläkkeensaajille, [Puhemies koputtaa] kyllä, puhemies, tämäkin tärkeä asia on.

16.44 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz kehui hallituksen ilmastosaavutuksia yleisellä tasolla, mutta minä olin aikaisemmin puhunut konkreettisista toimenpiteistä. Eli kun ilmastopaneeli antoi tämän hyvin vakavan varoituksensa maapallon tulevaisuudesta, mihin liittyen melkein kaikki puolueet, mukaan lukien kokoomus, lupasivat, että asialle tehdään jotain, niin seuraavana päivänä täällä salissa oli esillä ajoneuvoveron alennus, jossa itse hallituksen esityksessäkin lukee, että tämä lisää päästöjä. Tähän perustui väittämäni siitä, että käytännön veropolitiikka on ristiriidassa aitojen ilmastotavoitteiden kanssa ajoittain, ja kyllä, hallituksen mahtipuolue siniset täällä juhli sitä, että heidän tavoitteensa autoilun yleisestä halpuuttamisesta on näin sitten hallitus toteuttanut. Tämä ei ole kestävää ilmastopolitiikkaa. Tähän viittasin.

Mutta ylipäättäänkin olisi kiinnostavaa kuulla, mikä on muu kuin yleinen näkökulma. Edustaja Zyskowicz moitti sitä, että puhutaan yleisellä tasolla kulutus- ja ympäristöverois-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

ta. No, hän itse ei puhunut lainkaan konkreettisella yksityiskohtatasolla, ja samaa olen odottanut hänen puolueensa ministeriltä, valtiovarainministeri Orpolta, joka on hokenut monta kertaa julkisuudessa, että verotuksen painopiste tulee siirtää työn verottamisesta kulluttamisen verottamiseen ja ennen kaikkea ympäristöhaittojen verottamiseen. Mitä se konkreettisesti tarkoittaa? Mitä kulutusta hän verottaisi? Hän ei ole sanonut yhtään lukua eikä yhtään hintalappua siihen. Esimerkiksi muoviverotus: pitääkö suomalaisen muoviteollisuuden olla nyt huolissaan kokoomuksen aikeista muovin verottamiseksi? Sanokaa joku konkreettinen esimerkki. Näin haastan teitä, edustaja Zyskowicz, niin päästään puhumaan hinnoista ja vaikutuksista.

Jos kerran tarkoitus on siirtää verotuksen painopistettä, niin tästä 90 miljardin euron verotuotosta siis useampi kymmenen miljardia euroa pitäisi jo saada kulutusveroista. Tämä kiinnostaa pienituloisia suomalaisia, jotka saattavat aavistaa, että koska kulutusverot usein ovat tasaveron luontoisia, kuten aivan oikein totesitte, niin tämä saattaakin näkyä köyhän suomalaisen pussissa ja johtaa tuloerojen kasvamiseen. SDP:n vastaus tähän esittämäänee haasteeseen on kestävän kehityksen arvonlisävero, jonka pitkäaikainen tavoite olisi se, että jokaisen tuotteen ja palvelun ympäristö- ja ilmastovaikutus ja sosiaalisen kestävän kehityksen vaikutus näkyisi verotasossa. Näin tämä asia olisi jatkuvasti esillä.

Haluan lopuksi kiittää vielä edustaja Zyskowiczia siitä, kun hän sanoi, että kun SDP saa näitä omia ohjelmiaan käytännössä toteuttaa jatkossa, eikä hän käyttänyt edes sanaa ”jos” viitatessaan huhtikuun 14. päivään.

16.47 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Viitasen puheenvuoron johdosta on todettava, että hän keskittyi puheenvuorossaan, jossa hän oli vastaavinaan loppupuolella puheenvuoroaan minulle, pelkästään tuloverotuksen sisäiseen kohdentumiseen, siis ansiotuloverotuksen sisäiseen kohdentumiseen, eikä puhunut lainkaan tästä painopisteasiasta, josta minä puhuin, eli verotuksen painopisteen siirtämisestä työn verotuksesta kulutuksen ja ympäristöhaittojen verottamiseen.

Mitä sitten edustaja Harakan puheenvuoroon tulee, niin heti alkuun on pahoiteltava tätä väärinkäsitystä. Puhuin SDP:n vaihtoehdoista nykyisessä eduskunnassa, nykyisessä lainsäädäntötyössä, mitä te täällä teoissanne tosiasiaassa, esimerkiksi suhteessa nyt esillä olevaan esitykseen, tuotte esiin verrattuna niihin yleisen tasoon puheisiin, joissa sinänsä pidätte perusteltuna edellä mainittua painopisteen siirtämistä. En siis, toisin kuin ymmärsitte, edustaja Harakka, puhunut mitään vaalien jälkeisestä ajasta, koska siitä me emme tiedä.

Mutta olin odottanut, että edustaja Harakassa olisi ollut sen verran miestä — anteeksi tämä ei-sukupuolineutraali ilmaisu — että hän olisi myöntänyt, että väite siitä, että nykyinen hallitus ei ota vakavasti ilmastonmuutosta, ei pidä paikkaansa, koska se ei pidä paikkaansa, mutta tähän edustaja Harakka ei ollut valmis.

Kun täällä sitten korostettiin ennen kaikkea tulonjakovaikutuksia ja sitä, että SDP haluaa verotusratkaisuissa ennen kaikkea niihin kiinnittää huomiota, niin ensimmäinen kommentti on se, että kyllä tämä hyvin surkuhupaisella tavalla huomattiin. Viime vaalikaudella, kun me olisimme halunneet korottaa tupakan veroa, niin SDP vastusti tupakan veron korottamista, koska se olisi vaikuttanut kielteisesti niin sanottuun Gini-kertoimeen. Ehkä tämä on hyvä esimerkki siitä, miten kapea-alaisesti SDP pystyy näitä veroasioita katsomaan.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Mitä tulee tähän painopisteen siirtämiseen työnteon verotuksesta kulutuksen ja ympäristöhaittojen verottamiseen, jota kokoomus ajaa ja joka olisi myös ilmastonmuutoksen kannalta ehdottoman tärkeä ja tarkoituksenmukainen toimenpide, niin niin kauan kuin SDP tuijottaa silmänsä kipeäksi ennen kaikkea näihin tulojakovaikutuksiin, jopa ihan siellä marginaalissa oleviin muutoksiin, niin kauan SDP:n on ilmeisesti vaikeata samanaikaisesti olla kannattamassa painopisteen siirtämistä työnteon verotuksesta esimerkiksi ympäristöhaittojen verottamiseen. [Timo Harakka: Esimerkki!] — Mitä esimerkkeihin tulee, niin esimerkiksi nyt meillä on käsittelyssä esitys, ja on ollut muitakin, joilla nimenomaan kulu- tusta ja ympäristöhaittoja pyritään verottamaan lisää. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pysytään puhujalistassa, koska aika on rajallinen.

16.50 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tässä käsillä olevassa esityksessä toki tosiaan nämä muutokset verotuksessa kiristäisivät kiivihiilen verotusta ja lieventäisivät maakaasu- verotusta. Tämä nyt on esimerkiksi ympäristön kannalta minusta ihan järkevä toimi.

Mitä tulee tähän, mitä edustaja Harakka muuten sanoi liittyen autoilun kustannuksiin, niin pitää paikkansa, että siniset on yksityisautoilijan puolue. Ei sitä tässä yhtään kainostella eikä salailla. Autoveroa on kevennetty sadoilla miljoonilla euroilla, mitä sosiaalidemokraatit ovat vastustaneet, mitä ihmettelen siinä mielessä, samoin vihreiden osalta ihmettelen, kun sehän on nimenomaan ympäristön kannalta järkevä toimenpide. Uudistetaan autokantaa — tähän pitäisi kaikkien puolueiden pyrkiä — ja vielä verotuottokin on samaan aikaan kasvanut kymmenillä miljoonilla euroilla. Ajoneuvoveron kevennyksen tosiaan siniset halusivat budjettiin tuoda, ja siinä onnistuttiin. Emme siinäkään yhtään kainostele sitä myöntää.

Mitä tulee ilmastoon, niin Suomen hiilidioksidipäästöt viime vuonna vähenivät 5,9 prosenttia, nettopäästöt ovat vähentyneet 50 prosenttia vuodesta 1990. Talous on siis kasvanut ja esimerkiksi autojen määrä liikenteessä kasvanut, mutta samaan aikaan päästöt pienenevät. Suomi on harvoja maita EU-tasollakin, jotka tähän ovat pystyneet. Ei meillä siinä mielessä mitään tarvetta itseruoskintaan ole. [Ben Zyskowiec: Kuulitteko, edustaja Harakka?]

Ilmastonmuutos on vakava haaste, mutta tässä herää juuri se kysymys, että kun me olemme sitoutuneet Pariisin ilmastositoumukseen, EU-tasolla tiettyihin tavoitteisiin, ja tosiaan päästöt pienenevät, niin mikä niin sanotusti riittää. Minusta ei kyllä saa, eikä sinisistä, millään ilmastofundamentalisteja, niin että ilmastonmuutoksesta pitäisi puhua joka asiassa, mihinkä se ei edes liity, ja että tavoitteiden pitäisi olla sellaisia, että ne ylittävät sen, mitä Suomen tarvitsee omalta osaltaan tehdä, eivätkä itse asiaa pelasta eli pysäytä ilmastonmuutosta tai sitä torju. Suomi tekee osansa, mutta kyllä minä odotan, että muutkin maat tekevät osansa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meillä on varattu 45 minuuttia tähän keskusteluun. Otan nämä puheenvuorot, jotka nyt näkyvät listassa, kolme puheenvuoroa, ja sitten tämä joudutaan keskeyttämään.

16.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elo sanoi erinomaisen hyvin nämä faktat, missä maailma menee tällä hetkellä. Se on totta, että ilmasto muuttuu, ja fossiilisten aineiden verottaminen, totta kai, on parempaa kuin se, että emme verota, koska

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

se lisävero, mikä sinne tulee, tietysti ohjaa kulutusta siihen suuntaan, mihin sen pitääkin sitä ohjata. Kuten edustaja Elo sanoi, niin viimeisten vuosikymmenten aikana Suomen hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet, talous on kasvanut hurjasti, autoistuminen on lisääntynyt.

Esimerkiksi tämä paljon puhuttu autovero: jokainen meistä sen tietää, että kun vanhat autot romutetaan ja tilalle ostetaan kaikilla nykyaikaisilla ilmanpuhditussysteemeillä varustettu auto, joka kuluttaa puolet siitä, mitä se vanha rotisko kulutti, niin se on varmasti ilmastoteko. Mutta kannattaa samaan hengenvetoon muistaa, että nyt ihmisillä — tuolla maaseudulla varsinkin — on pelko siitä, saako niillä vanhoilla Toyota Corolloilla [Simon Elo: Jopa Corollalla!] tai muilla ajaa vielä. Totta kai saa ajaa. Se on paras ilmastoteko niiden ihmisten, Suomen ja koko maailman kannalta, että ihminen pitää autonsa kunnossa, katsastaa sen ja pitää siellä katalysaattorit kunnossa ja niin edelleen, koska siihen autoon on sijoitettu valtava määrä maailman raaka-aineita, erilaisia raaka-aineita, ja jos vastaava uusi tehdään, niin siinä tehdään valtavasti haittaa luonnolle eri tavalla metallien valmistuksessa, muovin valmistuksessa ja niin edelleen. Pidetään autot kunnossa, pidetään Suomi kunnossa, mutta lopetetaan se kohkaaminen.

Tämä ilmastokeskustelu alkaa muistuttaa entisen Buster Keatonin elokuvaa, jossa kaveri juoksee kadulla ja vilkuilee taakse, katselee koko ajan taakse ja juoksee, ja kohta koko porukka tulee perässä ja vilkuilee myös taakse, että mitä tapahtuu. Itse asiassa ei tapahtunut mitään, mutta yhden ihmisen häiriökäyttäytyminen johti tällaiseen tilanteeseen. Kannattaa muistaa, hyvät ihmiset, hyvät kansanedustajakollegat, se, että Suomi selviää näistä haasteista aivan varmasti, mutta jos me ajamme itsemme sellaiseen umpikujaan, jossa mitään energiaraaka-aineita ei saisi käyttää, ja olemme täällä Pohjolassa, niin palataanpa tähän asiaan tammikuussa, arvoisat kansanedustajat, kun on 35 astetta pakkasta ja pikkuinen tuulenvire käy tuolta Suomenlahdelta — sitten voidaan käydä ilmastokeskustelua siitä, miten lämmitämme kotimme. Luulen, että meillä on siinä tilanteessa pikkuisen muutakin mietittävää kuin se, miten pakkasesta selviämme. Meillä pitää olla tässä maassa jatkuvasti omat energiaraaka-aineet käytössä. Sellainen järjetön juokseminen jonkun ilmastopaneelin perässä... Hyviä raportteja on ilmastopaneelilta tullut, en sitä kiellä, mutta niihin pitää suhtautua järkevästi. Ei se, että naapurissa hurja asuu, tarkoita, että itse se hurjuus tarttuu. [Timo Harakka: Tulihan se totuus sieltä, ei oteta tosissaan!]

16.55 Pia Viitanen sd: Puhemies! En minä tähän aiempaan puheenvuoroon sano muuta kuin sen, että kyllä nämä raportit on minusta viisasta ja syytä ottaa tosissaan ja on hienoa ja tärkeää se, että vihdoinkin maapallolla herätään näyttävämminkin siihen ilmastohaasteeseen, mikä on. [Hannu Hoskosen välihuuto] Se on ollut esillä pitkään, olemme tienneet, ja mielestäni on vastuullista miettiä niitä keinoja, millä torjumme ilmastonmuutosta, piste. Ja mikään mielestäni Suomen toiminnassa ei viittaisi mihinkään ylireagointiin näiden vakavien asioiden edessä, päinvastoin.

Puhemies! Mitä tulee itse asiaan, tuossa Harakka kertoikin jo mielestäni aika hyvin, että SDP:llä on monta hyvää ideaa, joilla voimme kehittää edelleen verotusta, ja yksi, mikä tulee taas tähän ympäristöverotukseen, on kestävä kehityksen alv-veroratkaisu, jota olemme kehittelemässä parhaillaan. Mielestäni se on eräällä tavalla vastaus siihen kysymykseen, että ympäristöverojakin voi kerätä monenlaisesti.

Mitä tulee sitten vaikutuksiin ympäristöön, niin kovin jäi vaatimattomaksi se luettelo, mitä kerroitte tosiasiallisesti tämän hallituksen esimerkiksi veropuolella tekevän, koska jos

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

tämä esitys teidän mielestänne on se mainio ja hieno ratkaisu myös ilmaston näkökulmasta, niin samaan aikaan, muistan, pöydällä on tämä mainittu ajoneuvovero, sen lasku, josta YM meille tuolla verojaostossa vähän tuskaili, että tämä on hyvin paljon taas ilmastovoitteen vastainen. Näin se menee.

Sitten taas mitä tulee johdonmukaisuuteen, niin aiemminhan hallitus nosti ajoneuvoveroa, kun nyt täällä sitten jotkut haluavat ottaa pisteitä siitä, että se laskee. Kyllähän tämä on mennyt nyt vähän näin, ja se taustasy on siinä, että fiskaalisia vaikutuksia katsellaan eikä kauhean syvällisesti mietitä.

Nämä olivat nyt tosiasioiden kertaamista, eivät niinkään kannanottoja, mitä hetki sitten sanoin.

Puhemies! Yksi tärkeä asia vielä liittyen tähän verotuksen rakenteeseen — ympäristöverot versus työn verotus — niin kyllä mielestäni sekin täytyisi nyt huomioida, kun edustaja Zyskowicz täällä peräänkuuluttaa työverotuksen alentamista, että en sen sijaan hänen puheessaan kuullut kovin suurta huolta tästä eläkkeensaajien asemasta ja heidän verotuksesta. Nimittäin juuri sen takia, että tässä haluttiin vain ja nimenomaan nähdä työnteon verotus — mikä sinänsä pieni- ja keskituloisten osalta on oikein, että sitä lasketaan — niin samaan aikaanhan hallitus teki mielestäni ison virheen silloin ensimmäisessä veroratkaisussa. Tämän hokeman nimissä unohdettiin kokonaan eläkkeensaaja, ja se oli erityisen ikävää, kun se tapahtui tilanteessa, missä olimme juuri käyneet eduskuntavaalit ja kaikki eduskuntapuolueet puheenjohtajansa suulla olivat todenneet, että on kunnia-asia, että eläkkeensaajien ja palkansaajien verotus on yhteneväinen, ei ole veroeroa. Se oli kokoomukselle perusfilosofia, mutta miten kävi? Perusfilosofia unohtui siinä vaiheessa, kun ensimmäinen veroratkaisu tehtiin ja palkansaajat saivat ihan oikein työtulovähennyksen, mutta eläketulon vähennystäpä ei tullut silloin siinä veroratkaisussa. Haluaisin, että myös tämä muistettaisiin, kun verotuksesta puhutaan, eli kyllä myös eläkkeensaajan [Puhemies koputtaa] verotuksen tulee olla oikeudenmukainen.

16.58 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiczin ja minun perustelujen ero on se, että minä käytin niitä ja mainitsemani edustaja ei käyttänyt niitä. Hän kehui hallituksen ilmastopolitiikkaa yksilöimättä, minä kerroin täsmälleen, että 9. lokakuuta, tasan kaksi viikkoa sitten, tässä salissa esitetyn ajoneuvoveron vaikutukset lisäävät päästöjä — päivä sen jälkeen, kun kansainvälinen ilmastopaneeli oli varoittanut meitä suomalaisia, päivä sen jälkeen, kun edustaja Hoskosen esittämä puolue esitti huomattavasti suurempaa näennäistä huolestumista kuin edustaja itse siitä, mitä ilmastomuutos tarkoittaa seuraaville sukupolville ja planeetan tulevaisuudelle.

Edustaja Zyskowiczissa ei itsessään ollut miesoletettua vastaamaan siihen kysymykseen, minkä hänelle esitin: esittääkö käytännön esimerkkejä siitä suuresta rakennemuutoksesta, jota olette tässä tekemässä työn verotuksesta kuluttamisen ja ennen kaikkea ympäristöhaittojen verotukseen. Itse asiassa ainoana esimerkkinä hän mainitsi tämän käsitteillä olevan lakiesityksen, jonka vaikutukset valtiontalouteen, hyvät naiset ja herrat, ovat 33—37 miljoonaa euroa. Se on siis 0,3 promillea valtion verotuotoista. Siis vähintään nolla puuttuu tai kaksi nollaa puuttuu nyt tästä teidän itse esille ylpeästi ottamastanne suuresta verotuksen rakennemuutoksesta kohti ilmasto- ja ympäristöystävällistä suuntaa.

Tämä kysymys on jäänyt edelleen vastaamatta, mutta uskokaa huviksenne, että ette te näin helpolla tule selviämään lähikuukausina siitä, mitkä tulevat olemaan ne teidän miljardiluokan panostuksenne siinä, kuinka siirretään työn verotusta kulutuksen verotukseen ja

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

kuinka vakuutatte vähävaraiset suomalaiset siitä, että ne eivät osu heidän kukkaroonsa, koska heidänkin täytyy kuluttaa. Ei sinänsä ole kokoomuksen ideologian vastaista, että kyseessä olisi tasavero, mutta tämä viherpesu teidän epätasa-arvoistavassa politiikassanne ja teidän olemattomassa veropolitiikassanne ei tule onnistumaan aivan näin huokeasti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläketukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 204/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 8. asiakohtaan.

Keskustelu

17.01 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt keskustelussa on siis hallituksen esitys eläketukilain muuttamisesta, joka esittää jatkoa eläketuella eli niin sanotulle Lex Lindströmille. Vaikka talous- ja työllisyystilanne on parantunut, on ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien joukossa henkilöitä, jotka eivät todennäköisesti työllisty enää ennen eläkeikää. Näiden henkilöiden toimeentulon turvaaminen eläketuella olisi inhimillisesti katsoen kohtuullista. Samalla voidaan ajatella, että työvoimahallinnon resursseja kohdentuisi uudelleen.

Eläketuki on tarkoitettu 60 vuotta täyttäneille, viisi vuotta lähes yhtäjaksoisesti työttömänä olleille henkilöille. Ehdotetulla lailla eläketuen piiriin tulisivat sellaiset työttömät, jotka ovat täyttäneet 60 vuotta ennen syyskuun 1. päivää 2018. Eläketuen saamisen edellytykset vastaisivat periaatteiltaan nykyisiä edellytyksiä. Myöntämisen edellytyksenä olisi, että hakijalle on kuuden vuoden tarkastelujaksolla maksettu vähintään 1 250 päivää työmarkkinatukea tai enimmäisaika työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatukea 750 päivältä. Edellytyksenä olisi myös, että hakija on oikeutettu työmarkkinatukeen 1. päivänä syyskuuta 2018. Työmarkkinatuen saamiseen rinnastettaisiin myös eräitä muita tilanteita, kuten sairauspäivärahan saaminen.

Eläketuki olisi takuueläkkeen suuruinen, ja sitä maksettaisiin vanhuuseläkeikään saakka. Eläketuen saaja saa tuloverolaissa tarkoitetun eläketulovähennyksen, ja nyt hän olisi siis eläkkeensaajan asumistuen, kansaneläkelain mukaisen lapsikorotuksen ja eläkettä saavan hoitotuen piirissä. Uutta eläketukea maksettaisiin arviolta noin 2 800 henkilölle. Elä-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

ketukilain muutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan lokakuun alusta 2019, ja näin lain toimeenpanolle on myös riittävästi aikaa. Uutta eläketukea maksettaisiin 1.10.2019 alkaen.

17.03 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan eläketukilakia muutettavaksi siten, että eläketuen saajien piiriä laajennettaisiin. Eläketukea jatketaan, eli 60 vuotta täyttäneet pitkäaikaistyöttömät, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti viisi vuotta työttöminä, pääsevät eläketuen piiriin. Tällöin myös työttömän velvollisuudet heiltä lakkaavat. Tämä on odotettu ja oikea ratkaisu monelle, ja onkin arvioitu, että tukea voi hakea noin 2 800 henkilöä. Eläketuki on saman verran kuin takuueläke eli 775 euroa 27 senttiä kuukaudessa vuoden 2018 tasossa, ja sitä maksettaisiin pitkäaikaistyöttömän vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.

Parantuneesta työllisyystilanteesta huolimatta pitkäaikaistyöttömien joukossa on edelleen henkilöitä, jotka ovat esimerkiksi menetetyn ammattitaitonsa, vähäisen koulutuksen, elämänhistoriansa, terveydentilansa tai näihin rinnastettavien muiden syiden vuoksi vaikeasti työllistyviä. Heidän asemansa työmarkkinoilla on hyvin heikko, eikä realistisia mahdollisuuksia työllistymiseen ole näköpiirissä. Eläketuki on pitkään työttömänä olleille inhimillinen tapa päästä pois työnhakijan velvoitteista.

Tämänkin ehdotuksen alullepanijaksi tarvitsimme sinisen ministerin. Kiitos ministerille noin 2 800 pitkäaikaistyöttömän puolesta.

17.05 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Merkittävää on myös se — mikä liittyy seuraavaan lakiesitykseen suoraan mutta toki tähän samaan aihepiiriin — että Lex Lindströmin eläketuki korottuu samalla takuueläkkeen tasolle, ja nyt sitten voidaan helposti sanoa kansalaisille, että se on myös tässä suhteessa yhdenvertainen.

Tässä lain tarkoituksena on tietysti toteuttaa kertaluonteisesti nyt toisen kerran järjestely, jossa pitkäaikaistyöttöminä olleiden ja hyvin vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien ihmisten — kuten edustaja Kulmala tässä toi esille — toimeentulo turvataan eläketuella, ennen kuin vanhuuseläke alkaa. Tutkitusti vain 1 prosentti näistä pitkäaikaistyöttömistä pääsi normaalin työelämän piiriin, eli voi sanoa, että se on huono prosentti, jos odottaa, että he normaalien työmarkkinoiden piiriin pääsisivät. Ei tarvitse enää kirjautua työnhakijoiksi ja anoa työmarkkinatukea, eli tämä on inhimillisesti katsoen hyvin järkevä ratkaisu, ja näkisin, että myös valtiontaloudellisesti. Epäilen ja jopa toivon, että tällaisia kertaluonteisia ratkaisuja tehdään lähitulevaisuudessa lisääkin, koska tietysti on myös ihmisiä, jotka saattavat olla hyvinkin lähellä tätä rajaa, mikä tässä on asetettu — tämä 60 vuotta ja yli — jotka eivät sitä täytä mutta voisivat muuten, monellakin tavalla, tämän saman ihmisryhmän käsitteen täyttää. Eli siinä mielessä toivon, että jatkossakin harkitaan vakavasti tätä käytettäväksi, koska tämän laajan ihmisryhmän — 250 000 pitkäaikaistyöttömän ja siinä erityisesti yli 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien — asema tuskin oleellisesti paranee, valitettavasti.

Tästä täytyy tietysti antaa hallitukselle kiitos, että jo toisen kerran tähän on oltu valmiita. Siihen vaadittiin totta kai neuvotteluita, mutta kaikille hallitusryhmille siitä kiitos, että tämä toteutui. Erityisesti kiitos tietysti sosiaalidemokraateissa edustaja Taipaleelle, joka tämän ajatuksen aikanaan otti esille — vielä kun hänen puolueensa vain olisi sen toteuttanut.

17.07 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Myös minä pidän tätä esitystä hyvänä. Tässä on hyvä nyt katsoa tätä hallituksen kokonaisnäkemystä työllisyyspolitiikassa. Sehän on

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

lähtenyt siitä, että me olemme pyrkineet siihen ja olemme saaneet aikaan sen, että työn tekeminen ja työn teettäminen on Suomessa kannattavampaa kuin se oli aikaisemmin. Eli työllistämiskynnystä on saatu alennettua, ja tämä keskustelu on parasta aikaa nyt jälleen yhden asian osalta käynnissä. Tämä on ollut keskeinen syy siihen, että meillä on nyt 115 000 työpaikkaa enemmän kuin meillä oli tämän hallituksen aloittaessa.

Sen lisäksi hallitus on pyrkinyt johdonmukaisesti aktivoimaan niitä työttömiä, joilla uskotaan olevan mahdollisuus päästä työelämään. Ja tietysti on tärkeää myös sitten huolehtia heidän palveluidensa toimivuudesta, niin että me voimme täydennyskoulutuksen kautta, erilaisten työllisyyskoulutusten kautta, työkokeilujen, tukityöllistämisen kautta ja muilla erilaisilla toimilla saada niin paljon kuin mahdollista ihmisiä työelämään. Mutta sitten on aivan oikein, että se väki, johon tässä edellä edustaja Elo viittasi ja jonka työllistymistodennäköisyys on hyvin lähellä nollaa [Välihuuto] — tässä sanottiin prosentti — päästetään eläkejärjestelyjen piiriin eikä heitä enää pidetä siellä kortistossa joukon jatkona, eikä ole viisasta kohdentaa heihin niitä palveluita, jotka saattavat sitten joillekin muille henkilöille annettuina johtaa siihen, että he pääsevät esimerkiksi koulutuksen kautta takaisin työmarkkinoille. Eli tämä ratkaisu, mikä nyt tehdään, on olennainen osa tätä kokonaisuutta ja siinä mielessä ehdottomasti tuettava asia.

17.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä lakiesitystä todella lämpimästi. On aivan hieno asia ja arvokkaampaa päästää eläkkeelle ja eläkejärjestelmien piiriin sellaiset henkilöt, joilla työllistymistodennäköisyys ja työelämään takaisin pääsy on lähes mahdotonta korkeasta iästä ja mahdollisesti esimerkiksi terveyteen liittyvistä ongelmista johtuen, koska todellakin ne ihmiset oman elämäntyönsä ovat jo tehneet tälle yhteiskunnalle, ja sitten toisekseen niihin henkilöihin, jotka voivat aidosti työllistyä — nuoremmat ja terveemmät ja paremmissa voimissa olevat — kannattaa kohdistaa ne toimenpiteet, siihen porukkaan, mikä sitten mahdollisesti työllistyisi siinä tilanteessa kun työpaikkoja syntyy.

Hallituksen ohjelmassa on ollut yksi johtava ajatus, ja se on ollut ensinnäkin se, että veronkevennyksillä todellakin pystytään luomaan tilanne, jossa työn tekemisestä tulee kannattavampaa. Onhan tässäkin talossa kymmeniä kertoja kokeiltu, mikä on verojen korotuksen vaikutus työllisyyteen. Se on pahinta myrkkyä työllisyydelle ja työllistämiselle, jos veroja korotetaan. Se on aivan varmaa. Siitä on niin monta esimerkkiä, että ei tarvitse ruveta luettelemaan niitä. Toinen on sitten tämä, että työllistämisen kynnystä madalletaan ja mahdollistetaan ihmiselle pääsy töihin helpommin. Ja sitten kannustavuus, että työssäoleminen on aina kannattavampaa kuin jonkun korvauksen nostaminen. Kun nämä asiat saadaan vieläkin parempaan kuntoon... Hallitus on lähes neljä vuotta tehnyt töitä, ja tulokset alkavat näkyä: Yli 100 000 ihmistä on saanut työpaikan, ja se on vaikuttanut valtavaan määrään perheitä, kun isä tai äiti on sen työpaikan saanut, parhaimmissa tapauksissa jopa molemmat. Heidän elämälleenhän sillä on aivan valtava merkitys.

Sen takia toivoisin, että Suomen eduskunnassa löytyisi pikkuhiljaa todellakin yhteisymmärrys siitä, että me aidosti teemme töitä tässä talossa sen eteen, että mahdollisimman moni suomalainen saa sen työpaikan. On selvä asia, että eri aatteellisia ja poliittisia jännitteitä on puolueiden välillä, mutta tässä asiassa mielestäni ei saisi olla mitään jännitettävää. Tärkeintä on saada joka ainut ihminen, jonka ikinä on mahdollista päästä, työelämän piiriin ja sitä kautta normaaliin elämään, koska pitkässä juoksussa ihmisen kannalta eläketur-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

van kerääminen itselleen eläkevuosia varten on se ainut oikea ja kestävä ja kannattava keino, jolla ihmisen elämää tuetaan.

Sitten yksi tässä keskustelussa kannattaa myös mainita, ja se on se, että kun ihminen pääsee töihin, hän pääsee mukaan siihen sosiaaliseen turvaverkkoon, mistä me työssä olemme elämämme aikana nauttineet. Jokainen meistä itse tietää sen, että kun on työkavereita ja hyviä ystäviä, sitä kautta se on elämän kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Ollaan niin reiluja, että tehdään töitä koko talossa sen eteen, että suomme sen mahdollisuuden mahdollisimman suurelle osalle suomalaisia.

17.12 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan nyt täällä toisesta Lex Lindströmistä, merkittävästä kysymyksestä yli 60-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille, niin syystä tai toisesta poliittinen vasen laita on salista kadonnut. Arvioikoon joku muu, mistä se johtuu, että näin on. Kuitenkin juhlapuheissaan hekin vaativat erilaisia toimia, mutta kun niitä toimia esitellään, kun niitä olisi täällä mahdollisuus lähetekeskustelussa arvioida ja antaa palautetta ministerille ja jopa kiitostakin tälle nimensä antaneelle Jari Lindströmille, työministerille, niin heitä ei kuitenkaan täällä näy.

Mutta tämä eläketuen mallin jatkohan on myös osa sellaista keinovalikoimaa, jota sinitset haluavat käyttää ylipäättään työllisyysasteen nostamiseen sinne 75 prosenttiin. Jos tämän hallituksen aikana päästään tavoiteltuun 72:een, niin on aivan selvää, että seuraavan hallituksen pitää pyrkiä vielä kovempaan tulokseen. Työnimenä tälle keinovalikoimalle, mistä tämä Lex Lindström 2 on osa, on työkykyohjelma, eli yli hallituskausien täytyy olla meillä suuntaviivat siitä, miten saadaan ratkaisuja kaikkein vaikeimmin työllistyvien auttamiseksi takaisin työelämään. Tästähän selvityksen sai työministeriö nyt valmiiksi, ja varmasti sen tuloksiakin päästään arvioimaan.

Ensimmäisen lain suomaa eläketukimahdollisuutta on käyttänyt noin parituhatta ihmistä, ja tässä toisessa arvioidaan, että tukea voi hakea noin 2 800. Ensimmäisen tuen mahdollisia saajia oli kuitenkin noin 5 300, ja tietysti herää kysymys, mitkä syyt ovat vaikuttaneet siihen, että kaikki, joiden olisi ollut mahdollista tätä eläketukea hakea, eivät sitä kuitenkaan ole hakeneet. Varmasti perusteltuja syitä löytyy eri elämäntilanteista, mutta tätä jäin pohtimaan.

17.14 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Minäkin kannatan tätä lakiesitystä ihan inhimillisyyden vuoksi. On paljon ihmisiä, joille tämä eläke olisi aidosti elämänlaatua parantava ratkaisu, ja on usein myös niitä, joiden eläke tulee olemaan nykyistä tulotasoa korkeampi. Näissä tapauksissa on kyllä mielestäni ihan paikallaan, että tämäntyyppinen menettely otetaan taas käyttöön.

17.14 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kannatan tätä lakia. Pidän hyvänä, että tällainen on jälleen tehty, ja haluaisin sanoa samassa yhteydessä, että meillä on erittäin paljon TE-toimiston listoilla ihmisiä, jotka tarvitsisivat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. He tarvitsisivat myös työkyvyn selvittämisiä, ja tosi moni on ikään kuin väärässä paikassa. Tämän kuulee tuolla, kun keskustelee työllistäjien kanssa ja TE-toimiston ihmisten kanssa.

Se on tavallaan surullista, ja eikä ollenkaan tavallaan, vaan se on minun mielestäni surullista niitten ihmisten kannalta, jotka ovat väärässä paikassa, ja se on surullista myös TE-toimistojen kannalta sen takia, että siinä resurssit menevät vähän niin kuin väärään kohteeseen.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

seen. Pitäisi kerta kaikkiaan nyt nähdä tämä tilanne ja ohjata nämä ihmiset oikeisiin paikkoihin, ja tämä ratkaisu, mistä puhutaan, on tietenkin osalle ihan selkeästi se paras.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro, ministeri Mattila, 2 minuuttia.

17.15 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kiitoksista. Muutama kysymyksen, joita esitettiin, vastaan.

Ensinnäkin, edustaja Paloniemi, tätä esiin nostamaanne asiaahan on jo hallitusohjelman puitteissa tarkasteltu monin tavoin, osittain jo Osatyökykyisille tie työelämään -hankkeessa, OTE-kärkihankkeessa, ja myös osallistavan sosiaaliturvan kokeilussa, mutta ennen kaikkea ihan viimeisimmässä riihikirjauksessa tästä työkykyohjelmasta ja siitä, että meillä on OTE-kärkihankkeen puitteissa selvityshenkilöt Raija Kerätär ja Tuija Oivo selvittämässä juuri sitä, voiko sanoa, työttömyyden kovinta ydintä ja niitä palveluita, joita sinne nimenomaan voitaisiin kohdentaa. On kysymys resurssien allokoinnista viime kädessä.

Mutta edustaja Elo, te kysyitte sitä, miksi varsinaisesti on sitten myös niin, ettei ole Lex Lindström ykköstä haettu. Ihan tarkkaa syytä ei tietenkään ole, koska tilastot kertyvät hiljalleen, mutta näitä syitä on mitä ilmeisimmin taustalla: henkilö on ollut jo lähellä vanhuuseläkeikää ja hakee suoraan vanhuuseläkettä; voi olla, että henkilö on arvioinut taloudellisen tilanteensa niin, että se sama raha jotenkin pyörii siinä taloudessa muutenkin, eikä sitten ole tullut hakeneeksi tukea; henkilö on tullut Lex Lindströmin piiriin mutta on saanut jonkun muun eläkkeen, kun tämä on tullut ajankohtaiseksi; tai sitten tietysti voi olla se ehkä harvinaisin tai harvinaisempi tilanne, että henkilö on aloittanut palkkatyön. Myöskin se on toki mahdollista. On ehkä myös mahdollista, että kyse on ollut jopa tiedonkulun puutteesta joissakin tapauksissa, mutta niin kuin sanottu, nämä tiedot tarkentuvat, kun tilastoja ja tietoja tästä kerätään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 9. asiakohtaan.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Keskustelu

17.18 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt keskusteltavana on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta. Esityksellä toteutettaisiin julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2019—2022 päätetyt parannukset eri etuuksiin sekä tiettyjä teknisluonteisia muutoksia sairausvakuutuslakiin ja lakiin yleisestä asumistuesta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi lakia työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä eli niin sanottua lepäämislakia.

Pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa ehdotetaan parannettavaksi korottamalla takuueläkkeen määrä noin 784,50 euroon kuukaudessa. Korotus olisi siten reilut 9 euroa kuukaudessa. Takuueläkettä koskeva korotus nostaisi myös eläketukea, sillä se on sidottu takuueläkkeen määrään. Näin tuettaisiin myös erityisen vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneita ikääntyneitä pitkäaikaistyöttömiä. Tämä on hallituskauden kolmas korotus: vuoden 2016 alusta takuueläkettä korotettiin 20 euroa ja vuoden 2018 alusta 15 euroa.

Reseptilääkkeiden vuotuista omavastuuta eli niin sanottua lääkekattoa ehdotetaan alennettavaksi noin 605 eurosta 572 euroon. Näin voidaan vähentää paljon lääkkeitä käyttävien omavastuuta lääkekustannuksista.

Nuoren kuntoutusrahan ja Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi takuueläkkeen tasolle. Tällä pyritään edistämään osatyökykyisten nuorten ja työelämään kiinnittymättömien osatyökykyisten aikuisten hakeutumista ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan.

Lepäämislain muutoksilla työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen kiinteän ansion alaraja pysyisi ilman eri sääntelyä takuueläkkeen suuruisena. Ehdotetun muutoksen tavoitteena on poistaa erisuuruisten rajojen aiheuttama kannustinloukku, lisätä työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämiseen liittyvää ennakoitavuutta ja selkeyttää järjestelmän toimintaa helpottamalla esimerkiksi ansaintarajoista tiedottamista.

Sairausvakuutuslain mukaiset vähimmäispäivärahat ehdotetaan korotettaviksi työmarkkinatukea vastaavalle tasolle. Lisäksi sairausvakuutuslaissa oleva 55 päivän odotusaika, jota sovelletaan, jos päiväraha jäisi vähimmäismääräistä päivärahaa pienemmäksi, ehdotetaan poistettavaksi. Sairauspäivärahaa maksettaisiin jatkossa omavastuuajan jälkeen samoin periaattein kaikille vähintään vähimmäismääräisenä. Omavastuusäännös on ollut epäyhdenvertainen ja epälooginen. Perusteluita sille, miksi sairauspäivärahan tulisi poiketa muista päivärahaetuksista, on vaikea löytää. Lisäksi säännöksen soveltaminen on sisältänyt harkintaa ja sattumanvaraisuutta arvioitaessa sitä, tuleeko työkyvyttömyys mahdollisesti kestämaan sairauspäivärahan enimmäisajan. Jo SATA-komitea kiinnitti epäkohtaan huomiota ja esitti 55 päivän omavastuusta luovuttavaksi. Onneksi asia saadaan nyt korjattua, ja sääntö siirtyy historiaan.

Arvoisa puhemies! Vanhempainpäivärahajärjestelmän yhdenvertaisuutta ehdotetaan parannettavaksi. Isyysrahaa myönnettäisiin jatkossa monikkoperheiden isille pidennettynä. Lapsesta yksin huolehtivan äidin vanhempainpäivärahakautta pidennettäisiin vastaamaan kahden vanhemman perheen yhteenlaskettua vanhempainpäivärahakautta. Oikeus vanhempainpäivärahakauden pidentämiseen olisi niissä tilanteissa, joissa lapsen äidin lisäksi ei olisi olemassa toista henkilöä, jolle voitaisiin maksaa esimerkiksi isyysrahaa. Adoptiovanhempainrahakautta pidennettäisiin niin, että se vastaisi pituudeltaan biologis-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

ten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakautta lapsen syntymän jälkeiseltä ajalta. Lisäksi ehdotetaan, että kaikilla lapsen oman perheensä ulkopuolelta adoptoivilla olisi oikeus vanhempainrahaan eli lapsen ikää koskevista rajoituksista adoptiovanhempien vanhempainpäivärahoissa luovuttaisiin.

Vanhempainpäivärahojen määräytymistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin myös niin, että kunnallisten luottamustehtävien hoitamista ei pidettäisi ansiotyönä. Vanhempainpäivärahaa voitaisiin maksaa täysimääräisenä myös niiltä päiviltä, kun vanhempi osallistuu luottamustehtävien hoitamiseen.

Vuoden 2018 loppuun voimassa olevan väliaikaisen lainmuutoksen mukaan yksityistä terveydenhuollon palvelusta voidaan maksaa sairaanhoitokorvausta, jos hoitoa annetaan julkisissa tiloissa. Väliaikaista lainmuutosta ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2022 loppuun. Näin siksi, että julkisissa tiloissa annetun yksityisen terveydenhuollon kustannuksista on tarkoituksenmukaista maksaa sairaanhoitokorvausta siihen saakka, kunnes yksityisen hoidon sairaanhoitokorvaukset lakkautetaan.

Lisäksi hallitus esittää, että sairausvakuutuksesta korvattavien taksimatkojen enimmäishintaa koskevaa väliaikaista sääntelyä jatkettaisiin vuoden 2021 loppuun. Kelan kilpailuttamien tilausvälityskeskusten toiminnan alkaminen on sisältänyt valitettavia käynnistysongelmia. Suurimmalla osalla alueista on odotettavissa, että palvelutaso saavuttaa sopimusten mukaisen tason. Mahdollisten ongelmatilanteitten varalta on kuitenkin hyvä, että matkoja koskevasta enimmäishinnasta säädetään laissa. Ministeriön osalta asiaan on reagoitu heti ja tehty välittömästi nämä toimet, jotka ministeriö voi lainsäädännön avulla tehdä.

Esitykset liittyvät vuoden 2019 talousarvioesitykseen, ja ne on tarkoitettu käsiteltäviksi sen yhteydessä. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2019, ja vanhempainpäivärahoja koskevien muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.4.2019.

17.23 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Tätä esitystä on hyvin helppo kannattaa. Tämä hallituksen esitys toteuttaa julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2019—2022. Esityksessä korotetaan joitain päivärahoja sekä takuueläkettä ja tehdään parannuksia vanhempainpäivärahojen myöntämisedellytyksiin perheiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Takuueläkettä korotetaan nyt kolmannen kerran tämän hallituskauden aikana niin, että eläke nousee 775,27 eurosta 784,52 euroon kuukaudessa vuonna 2019. Vaikka korotus on pieni, 9 euroa kuukaudessa, se on takuueläkkeen varassa elävälle pienituloiselle kuitenkin korotus. Täytyy muistaa, että tällä hallituskaudella on takuueläkettä korotettu jo kahdesti, kuten ministeri juuri äsken kertoi, yhteensä 35 euroa.

Kuntoutusraha ja ammatillisen kuntoutuksen kuntoutusraha korotetaan takuueläkkeen tasolle. Tällä pyritään edistämään osatyökykyisten nuorten ja työelämään kiinnittymättömien osatyökykyisten aikuisten hakeutumista ammatilliseen kuntoutukseen työkyvyttömyyseläkkeen sijaan. Kuntoutusrahan korottaminen vähentää nuorten syrjäytymisestä ja työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvia kustannuksia pitkällä aikavälillä.

Myös työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen minimiansaintaraja korotetaan takuueläkkeen suuruiseksi. Aikaisemmin käsitellyssä ollut eläketuki korottuu samalla takuueläkkeen tasolle.

Vähimmäispäivärahoja eli sairauspäivärahaa, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoja ja erityishoitorahaa korotetaan 80 eurolla kuukaudessa. Päivärahat nousevat työmarkkinatuen

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

tasolle, mikä tuo perusturvan saman suuruiseksi niin työttömille kuin kotiin jääville äideille tai isille. Vähimmäispäivärahojen korotus vahvistaa omalta osaltaan sosiaaliturvan tavoitetta eriarvoisuuden vähentämisestä.

Lääkekustannusten omavastuuosuutta eli lääkekattoa alennetaan 33 eurolla. Lääkkeiden omavastuun alentaminen maksaa valtiolle noin 5 miljoonaa euroa. Mielestäni erityisesti tämä uudistus on tuolla kentällä odotettu, koska se koskee niin monia.

Kela-taksimatkat ovat puhuttaneet pitkin syksyä. Niiden enimmäishintaa koskevaa väliaikaista sääntelyä jatkettaisiin vuoden 2021 loppuun. Tämä on ehdottoman tärkeää, etteivät Kela-taksien korvaukset lähde vapaapudotukseen. Asiakkaille on jatkossakin Kela-taksin omavastuu 25 euroa, eikä sitä tässä esityksessä olla muuttamassa.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on enemmän kuin tervetullut uudistus.

17.27 Sari Raassina kok: Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä kiitoksen aika. Harvoin saamme täällä eduskunnan salissa ottaa vastaan tämäntyyppisen lakiesityksen, jossa on hoidettu samalla kertaa joukko isoja ja sitten joukko pienempiä mutta yksittäisen ihmisen kohdalla erittäin merkittäviä asioita.

Isot kysymykset liittyvät tietenkin takuueläkkeeseen ja lääkekaton maksimin laskuun, jotka kohdentuvat samaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevaan vanhusväestön osaan, jolle tuppaa kertymään lääkekustannuksia reseptilääkkeitten osalta iän tuodessa mukanaan myös erilaisia vaivoja. Heidän elämäntilanteensa parantaminen, vaikkakin pienellä takuueläkkeen nostolla, on merkittävä saavutus.

Haluan kuitenkin korostaa erityisesti vanhempainetuksiin liittyviä muutoksia:

Monikkoperheen äitinä tervehdin ilolla sitä, että isillä on jatkossa mahdollisuus paremmin osallistua perheen tilanteisiin ja hoitoon. Kaksosissa on kaksin verroin työtä, jos ei kolmenkertaisesti, tavalliseen tilanteeseen verrattuna. Suomi tarvitsee jokaisen lapsen, ja myös yksin lapsia saavien naisten tulee jatkossakin saada riittävät etuudet. Adoptiovanhemmuus on vanhemmuuksista yksi haasteellisimpia. Siksi on tärkeää, että myös ulkomaisen adoption yhteydessä lapsen erityistilanne tulee huomioiduksi pidemmällä vanhempainvapaalla kuin aikaisemmin. Myös demokratian kannalta on tärkeää, että päätöksenteossa kunnallisella tasolla on pienten lasten vanhempia. Tämä korjaus, että vanhempainloman aikana ansiotuloksi ei lasketa luottamushenkilömaksuja, on tervetullut, ja sitä kautta saamme aktivoitua nuoria henkilöitä myös politiikan, päätöksenteon pariin.

17.29 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on tullut esille, takuueläkettä korotetaan jo kolmannen kerran, tämän jälkeen yhteensä 44 euroa kuukaudessa. Se on jo merkittävä summa. Olen katsellut, että joillakin oppositiopuolueilla on esityksenä seuraavalle kaudelle, että takuueläkettä korotetaan samantyyppisellä summalla. Tämä hallitus on sen jo tehnyt, tässä ja nyt. Lisäksi, kuten aikaisemmin mainitsin, Lex Lindströmin eläketuki korottuu samalla sitten takuueläkkeen tasolle, ja sekin on hyvin tärkeä uudistus.

Perusturvan indeksistä on puhuttu, ja sen indeksijäädytyksestä, mikä hallituksen on täytynyt tehdä talouden sopeuttamiseksi. Tässä vähimmäispäivärahoja korotetaan — sairauspäivärahaa, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja ja erityishoitorahaa — 80 euroa kuukaudessa. Se on selvästi enemmän kuin olisi korotus kuukausitasolla silloin, jos perusturvan indeksia oltaisiin nostettu. Tämä on tavallaan täsmätoimi, minkä hallitus valitsi näistä kahdesta vaihtoehdosta: joko tosiaan nostaa näitä vähimmäispäivärahoja tai sitten sitä indeksia.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

On tärkeää huomata myös, että tulottomien 55 päivän omavastuu-aika poistuu sairauspäivärahoista, ja tämä katkaisee tärkeällä tavalla toimeentulokierteen, kun omavastuu-aikana ei tarvitse sitten toimeentulotukea hakea — parantaa selvästi siis pienituloisten asemaa.

Erityisesti haluan nostaa kysymyksen, jota adoptiovanhempien etujärjestöt, jos näin voi sanoa, ovat aivan oikein pitäneet esillä, ja nyt siihen tulee muutos, eli adoptiovanhemmille tulee oikeus vanhempainpäivärahaan silloinkin, kun adoptoitava lapsi on alle 18-vuotias, tällä hetkellä se oikeutus on ollut vain silloin, jos lapsi on alle 7-vuotias, eli merkittävä muutos tässäkin suhteessa. Samalla adoptiovanhemmat saisivat oikeuden työskennellä tällöin vanhempainrahakaudella. Tällä hetkellä työskentelyä tai opiskelua ei ole sallittu, mikä on kyllä ollut aika erikoinen tilanne.

Tietysti myös lääkekustannusten omavastuuosuus, niin sanottu lääkekatto: Sitä alennetaan. Tämäkin on erityisesti tärkeä asia paljon lääkkeitä käyttäville ihmisille, suomalaisille, pääsääntöisesti eläkeläisille.

Jälleen kerran täytyy sanoa tässäkin yhteydessä, että kun tehdään juuri niitä ratkaisuja, joita poliittinen vasemmisto on vaatinut tämän patamustan, vanhoillisen, konservatiivisen hallituksen toimesta, niin poliittinen vasen laita puuttuu täältä kokonaan. Kannattaisi olla paikalla myös silloin, kun tehdään niitä ratkaisuja, joita koko ajan vaaditaan tai joita oppositiopuolue itse vaihtoehtobudjetissaan esittää tai joita se esittää seuraavan neljän vuoden aikana tehtäväksi, kun tämä hallitus ja siniset tekevät ne ratkaisut tässä ja nyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 205/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 10. asiakohtaan.

Keskustelu

17.32 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi eläkesäätiölakia, vakuutuskassalakia, maksuperusteisista lisäeläkejärjestelyistä eläkesäätiöissä ja eläkekassoista annettua lakia sekä vakuutusyhtiölakia. Ehdotetuilla laeilla pantaisiin täytäntöön ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvon-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

nasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi säätämällä direktiivin edellyttämistä välttämättömistä muutoksista kansalliseen lainsäädäntöön. Ehdotettuja lakeja sovellettaisiin eläkesäätiöiden ja eläkekassojen vapaaehtoiseen lisäeläketointaan, jolla täydennetään lakisääteistä eläketurvaa. Ehdotettuja säännöksiä ei sovellettaisi eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintaan siltä osin kuin he harjoittavat työntekijän eläkeläisissä ja yrittäjän eläkeläisissä tarkoitettua lakisääteistä eläkevakuutusta.

Esitys parantaa lisäeläketointia harjoittavien säätiöiden ja kassojen toiminnan turvaavuutta ja vakuutettujen etujen suojaa säätämällä hallintojärjestelmälle asetettavista aiempaa täsmällisemmistä vaatimuksista. Esitys vahvistaa eläkesäätiöiden ja eläkekassojen lisäeläkkeiden hallintojärjestelmää säätämällä nykyistä täsmällisemmin muun muassa riskienhallinnasta, sisäisestä tarkastuksesta ja aktuaaritoiminnoista. Esitys parantaa vakuutettujen tietojensaantia lisäeläketurvastaan säätämällä vakuutetuille vuosittain maksutta lähetettävästä lisäeläkkeen eläke-etuusotteesta. Esitykseen sisältyy myös ehdotus eläkesäätiöiden ja -kassojen vastuuvelan laskennassa käytettävän enimmäiskoron sääntelyn muuttamisesta. Kyse on teknisestä koron määrittämisestä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen sijaan enimmäiskorosta annettaisiin jatkossa Finanssivalvonnan määräys. Lisäksi esityksellä edistetään ammatillisten lisäeläkkeiden sisämarkkinoiden toimintaa säätämällä nykyistä täsmällisemmin lisäeläkelaitosten rajat ylittävän toiminnan edellytyksistä sekä mahdollistamalla tietyin edellytyksin lisäeläkevakuutuskantojen rajat ylittävät siirrot toisessa Eta-valtiossa hyväksyttyyn laitokseen.

Näillä toimilla pyritään omalta osaltaan edistämään ammatillista lisäeläketointia ja sitä kautta ikääntyvän väestön toimeentulon turvaamista. Esityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen sosiaali- ja työoikeuteen, jota on myös rajat ylittävissä toiminnassa ja rajat ylittävissä siirroissa aina noudatettava.

Eläkesäätiölakiin ja vakuutuskassalakiin ehdotetaan vain direktiivin täytäntöönpanon edellyttämiä välttämättömiä muutoksia, jotta uusi sääntely ei tarpeettomasti lisäisi eläkesäätiöiden ja -kassojen hallinnollista taakkaa ja hallintokuluja. Koska eläkesäätiöiden ja -kassojen harjoittama lisäeläketointi on pienimuotoista, ei kansalliselle lisäsääntelylle tältä osin ole tarvetta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle museolaiksi ja laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päi-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

vän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 11. asiakohtaan.

Keskustelu

17.36 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle museolaiksi ja laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta on osa esittävän taiteen ja museoiden rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistusta. Yleiset perustelut lain uudistamiselle ovat olemassa, ja on hyvä, että esittävän taiteen ja museoiden rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistusta valmistellaan nimenomaan yhtenä kokonaisuutena. Voisi olla tervetullutta käydä laajempaakin keskustelua siitä, millaiset kokonaisvaikutukset uudistuksella tulee lopulta olemaan ja kuinka käy mahdollisten taloudellisten vaikutusten: tulevatko ne siirtymään tulevalle hallituskaudelle. Haluan tässä osaltani nostaa esille sellaisia huolenaiheita, joita etenkin tuolla kuntakentällä on herännyt liittyen nykyisten olemassa olevien toimijoiden tulevaisuudennäkymiin.

Monien kaupunkien kulttuuritoimessa museoiden rooli on keskeinen. Niiden toiminnan laadukkuudesta ja kehittämisestä halutaan kantaa vastuuta, ja luottamushenkilöt ovat valmiita kohdentamaan merkittäviä taloudellisia panostuksia niiden ylläpitämiseen myös tulevaisuudessa. Yleisen hyvinvoinnin, sivistyksen ja kasvatuksen ohella museotoiminta voi olla myös merkittävä elinvoimatekijä. Monista syistä kunnat toteuttavat ja ovat aikomuksissa toteuttaa myös merkittäviä peruskorjausinvestointeja pyrkiessään huolehtimaan siitä, että museoiden näyttely-, työ- ja yleisötilat sekä kokoelmien hoitoon ja säilytykseen tarkoitettut tilat ovat tarkoituksenmukaisia, aivan kuten pykälän 8 kohdan mukaan edellytetään tehtävän.

Museo- ja kulttuuritoiminnan pitkäjänteinen kehittäminen kuitenkin edellyttää, että toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja etenkin sen rahoituspohjan riskejä pystytään ennakoimaan mahdollisimman hyvin. Tämä korostuu toiminta- ja taloussuunnitelmissa, joissa tarkasteluväli ulotetaan pidemmälle aikavälille. Toimintaympäristön vakauden ja ennustettavuuden näkökulmasta aikomus muuttaa valtionosuuksia määräaikaikaisiksi ei ole ongelmaton. Se voi osaltaan paitsi pirstaloida jo rakentuneita kokonaisuuksia myös hidastaa rahoituspäätösten tekemistä. Lakiesityksessä on havaittavissa muutamia epämääräisyyksiä suhteessa arviointikriteereihin, joilla avustuskelpoisuutta arvioidaan, sekä suhteessa arviointiprosessien läpinäkyvyyteen.

Museolain 3 §:n 1 momentissa opetus- ja kulttuuriministeriö päättää museoiden hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi valtion talousarvion rajoissa. Ja edelleen: valtionosuuksien edellytykset täyttäviä uusia museoita voidaan hyväksyä valtionosuuden piiriin vain rajoitettusti eikä myöskään henkilötöyvuosia voida välttämättä vahvistaa täysimääräisesti toteutuneiden henkilötöyvuosien mukaisena. [Puhemies koputtaa]

Otan uuden puheenvuoron kohta, kiitos.

17.39 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Paitsi että tässä on kyse museolain muuttamisesta, tässä on oikeastaan kysymys myös siitä valtionosuusjärjestelmästä museoiden, teattereiden ja orkestereiden osalta, jota parhaillaan on valmisteltu. Työryhmä on istunut, ja tiettyjä linjoja on sen jälkeen vedetty ja osa linjoista jäänyt vielä vetämättä liittyen tietenkin tähän erääseen ongelmaan kaiken kaikkiaan järjestelmän rahoituksen suhteen.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Kaiken kaikkiaan yhdyn siihen näkemykseen, minkä kuulin edellisen puhujan hienosti sanovan, että museoilla on tärkeä merkitys yhteiskunnassamme, ja niin on myös teattereilla ja orkestereilla ja ylipäätään koko kulttuurilla. Sillä on merkitystä paitsi itseisarvona myös henkisen hyvinvoinnin vahvistajana, ja nykyisin entistä enemmän tiedämme myös siitä, kuinka paljon kulttuurilla ja sen ylläpidolla on merkitystä siinä, että ihmiset voivat jopa fyysisesti paremmin, ja tietenkin sillä, että meillä on elinvoimainen kulttuurilaitosverkosto ja kulttuuritarjontaa paljon ympäri Suomea, on iso merkitys myös aluetaloudelle, työllisyydelle, kaikelle tälle. Eli kaiken kaikkiaan kulttuurin edistäminen on hyvin tärkeää tässä yhteiskunnassa.

Meidän tulisikin mielestäni, puhemies, nähdä tänä päivänä luova talous ja myös kulttuurin ja taiteen merkitys ylipäätään yhteiskunnassa isommalla skaalalla kuin tänä päivänä näemme, sillä minä uskon vakaasti, että sieltä löytyy paljon lääkkeitä niin työllisyyteen ja elinvoimaan kuin sitten niihinkin kysymyksiin, mitkä liittyvät ihmisten hyvinvointiin ja siihen, että on todella hieno asia, jos jokainen ihminen voisi kulkea käsi kädessä kulttuurin kanssa ja sitä kautta saada luovuutta elämäänsä, saisi mahdollisuuden kohdata kulttuuria ja myös itse olla luova toimija ja tällä tavalla kokea henkistä hyvinvointia tulevaisuudessa.

Mutta, puhemies, viittasin tähän valtionosuusjärjestelmän kehittämiseen kaikkiaan. Nythän tämän työryhmän työ on tehty, ja siellä on tehty tiettyjä uudistusesityksiä. Siellähän oli yhtenä esimerkkinä tuossa matkan varrella muun muassa pelko, että Tampereen Työväen Teatteri olisi menettänyt pari miljoonaa tukiaan, minkä seurauksena olisi ollut kulttuurikatastrofi, ja onneksi tämä linjaus saatiin peruutettua ja ministeri Terho kertoi, että tätä ei viedä eteenpäin. Sen sijaan hallitus linjasi niin, että tätä uudistusta viedään eteenpäin rahoituksen puolelta museoiden osalta, ja varasi 7 miljoonaa tähän siten, että museot tulisivat saamaan ei ensi mutta seuraavana vuonna 4 ja vapaan taiteen ryhmät 3 miljoonaa. Sinänsä hyvä aina, puhemies, kun rahaa lisätään, mutta käytännössä pieni eikä vallan pienikään ongelma on se, että tähän kokonaisuuteen ei ole nyt rahaa tulossa tarpeeksi lisää. Jos haluamme satsata kulttuuriin, me tarvitsemme lisärahoitusta. — Puhemies, voisin tulla ihan hieman jatkamaan puheenvuoroa, jos sallitte. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Niinpä, puhemies, koska tätä uudistusta yritetään viedä pienin resurssein eteenpäin, on edessämme valitettavasti näkymä, että asiat eivät tule tällä ratkeamaan, ja tässä kokonaisuudistuksessa on vielä kokonaan ulkopuolelle jätetty teatterit ja orkesterit, niin sanottu esittävä taide, koska siihen näitä lisämiljoonia, joita väistämättä tarvittaisiin, jotta uusi järjestelmä voisi toimia, ei ole löydetty.

Haluaisin nyt heittää sellaisen ajatuksen tässä esiin, mistä olen puhunut usein: Kaiken kaikkiaan kaikki rahat, mitä kulttuuriin satsataan, ovat valtiontalouden kokonaisuudessa hyvin pieni summa. Ne ovat hyvin pieni summa. Olen usein sanonut, että jos valtiontalouden määrärahat ovat rantapallon kokoisia, niin kulttuurin rahat siitä ovat pingispallon kokoisia, ja vaikka vetäisimme valtiontaloudellisista syistä koko pingispallon pois, se ei sitä rantapalloa pelastaisi, vaan päinvastoin ilmat lähtisivät. Siksi meidän kannattaisi yhteisesti nyt panostaa kulttuuriin ja toteuttaa tämä kauan toivottu valtionosuusuudistus. Jotta voisimme tehdä sen, me tarvitsisimme väistämättä lisämiljoonia, niin että saisimme tätä uudistusta eteenpäin myös teatterin ja orkesterien osalta ja saisimme myös näille vapaille ryhmille lisää resursseja. Siellä on huoli noussut siitä, että vaikka nyt toivotusti tulee lisää, tähän tilanteeseen nähden se on auttamatta liian pieni summa, ja siksi kokonaisrahoitusta tarvitaan enemmän. Minä toivoisin, että me voisimme tehdä niin — koska olen usean edustajan kanssa eri puolueista tästä asiasta puhunut, ja siellä on halua nähdä kulttuurin merki-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

tystä — että jollain tavalla yhteisvoimin parlamentaarisesti toteaisimme sen, että me tarvitsemme kulttuuria ja kulttuuri ja taide ansaitsevat tietynlaisen tätä päivää suuremman tuen myös valtion puolelta, ja että voisimme sitoutua siihen, että tästä talosta lähtisi päätös tai sana tai tahtotila siitä, että tämä valtionosuusuudistus viedään kunnialla maaliin.

Lisäresurssitarve kaiken kaikkiaan, silloin kun tätä työtä lähdettiin työryhmässä tekemään, oli sellainen, että tiedettiin, että lisää resursseja tarvitaan. Toimeksianto oli se, että tämä on tehtävä kustannusneutraalisti, jolloin kaikki totesivat, että vaikeaksi haaste käy, ja sitten kun työryhmän työ valmistui, niin nyt tämä mainittu 7 miljoonaa ollaan satsaamassa lisää, mutta ongelma on se, että arviot siitä, kuinka paljon tarvittaisiin, liikkuvat siinä 20—40 miljoonan tienoilla. Eli sinänsä ei iso raha mutta kuitenkin sellainen raha, joka selkeästi tarvittaisiin, että tämä uudistus saataisiin maaliin.

Halusin käyttää tämän puheenvuoron tässä yhteydessä, koska pidän tätä merkittävänä, tärkeänä asiana. Se, että voimme tukea museoita, orkestereita, teattereita ja vapaita ryhmiä ympäri Suomea, on hyvin tärkeää meille myös alueellisesti. Hyvin paljon esimerkiksi valtakunnallisesta kulttuurirahoituksesta menee automaattisesti pääkaupunkiseudulle, mutta hyvin paljon niistä rahoista, jotka tukevat tasaista aluekehitystä ja ympäri Suomea kaikkien ihmisten mahdollisuuksia olla kulttuurin ystävä, on juuri näitä rahoja, puhemies, joista tässä puhun, ja siksi toivon ymmärtämystä näille ajatuksille.

17.46 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Monipuolisella museokentällä on tärkeä rooli suomalaisen sivistyksen, kulttuurin ja tieteen edistämisessä. Museoiden merkitys myös kotiseuturakkauden ja kotiseututietoisuuden syventäjänä on ihan ilmeinen. Museot nostavat esille yhteiskunnallisesti tärkeitä ja ajankohtaisia asioita sekä lisäävät ihmisten hyvinvointia ja ymmärrystä maailmasta. Museoiden rooli vetovoima- ja kilpailukykytekijänä on myös ymmärretty aiempaa paremmin. Ne eivät juuri missään enää ole pölyisiä ja tylsiä paikkoja.

Nykyään ihmisten vapaa-ajasta kilpailevat entistä useammat tahot, ja tähän ovat museot vastanneet hienolla tavalla. Hyviksi esimerkeiksi käyvät Museokortit ja monenlaiset yhteistyökuviot koulutuskentän, eri järjestöjen ja yritysten kanssa. Tehtävillä lainsäädäntömuutoksilla tähdätään siihen, että myös valtio ja julkinen sektori ovat aiempaa tiiviimmin mukana museokentän uudistamisessa.

Arvoisa puhemies! Keskustalle on tärkeää, että museotoiminta on koko maan kattavaa. Kun päätöksiä tulevista vastuumuseoista tehdään, on valtakunnallisesti kattavasta ja monipuolisesta museoverkosta pidettävä kiinni. Keskustalle on niin ikään huomioon otettavaa, että niissä maakunnissa, joissa on tällä hetkellä useampi maakunnallinen museo, voi jatkossakin toimia useampi alueellisen vastuutehtävän museo.

17.47 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Jatkan edellistä puheenvuoroani tästä paikalta — jäin tänne äsken vahingossa ajatuksissani. Olisin voinut tulla toki sinne eteenkin.

Eli totesin, että lakiesityksessä on havaittavissa muutamia epämääräisyyksiä suhteessa arviointikriteereihin, joilla avustuskelpoisuutta arvioidaan, sekä suhteessa arviointiprosessien läpinäkyvyyteen:

”Museolain 3 §:n 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättää museon hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi valtion talousarvion rajoissa.” Ja edelleen: ”Museovirasto arvioi, täyttääkö hakija museolain asettamat edellytykset. Valtionosuuden

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

edellytykset täyttäviä uusia museoita voidaan hyväksyä valtionosuuden piiriin vain rajoitetusti, eikä myöskään henkilötövuosia voida välttämättä vahvistaa täysimääräisesti toteutuneiden henkilötövuosien mukaisena.”

On todennäköistä, että tulevina vuosina avustuksen piiriin hakeutuvien toimien määrä ylittää reaaliset käytössä olevat resurssit. On syytä kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että Museoviraston kriteerit tukikelpoisuutta arvioitaessa ovat mahdollisimman selkeät. Tulokunnan mahdollisuuksia rajaamalla voidaan välttää turhia epäselvyyksiä.

Toiminnan arvioinnin tulisi yleisemmälläkin tasolla olla mahdollisimman läpinäkyvä ja nojautua vahvasti todennettavissa olevaan tietoon. Erittäin tärkeää tämä on tarkasteltaessa rahoituskausien välistä toimintaa, mutta otettava huomioon myös arvioitaessa taiteelliseen toimintaan liittyviä edellytyksiä. Näkökulma on luonnollisesti ulotettava koskemaan myös harkinnanvaraisesti myönnettäviä avustuksia.

Arvoisa puhemies! Valtion tulee osaltaan kantaa vastuunsa siitä, että kunnille laissa määrättyjen tehtävien hoidosta aiheutuvat kustannukset eivät karkaa käsistä. Hallituksen valmistelun lähtökohtana on ollut, että uudistus voidaan toteuttaa taloudellisten vaikutusten osalta kustannusneutraalisti. Kuntaliitto on omassa lausunnossaan ottanut vahvasti ja selkeästi kantaa siihen, että määrärahojen osoittamisen tulee olla riittävää niin laskennallisten valtionosuuksien kuin harkinnanvaraisten avustusten osalta. Liitto toteaa, että valtionosuuksia on vuoden 2012 jälkeen leikattu 20 miljoonalla eurolla, ja edelleen he painottavat, ettei uuteen järjestelmään ole järkevää siirtyä ilman tarvittavia ja vakavasti harkittuja määrärahatarkistuksia. On siis syytä kysyä, mitä konkreettisia parannuksia lakimuutos tuo nykytilaan, jos toiminnan vahvistamiseen ei kohdenneta riittävästi resursseja.

Käytännön tasolla kunnissa on vahva tahtotila tukea, kehittää ja ylläpitää laadukasta ja monipuolista museotoimintaa. Toivonkin siis, että lakia valmisteltaessa ja vietäessä eteenpäin pidetään huolta siitä, että yhdessäkään kaupungissa tai kunnassa ei näitä edellytyksiä museotoiminnan kehittämiseen ja ylläpitämiseen ajeta alas myöskään tulevaisuudessa.

17.50 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olisi ensinnäkin ollut todella hienoa, jos ministeri olisi ollut täällä keskustelemassa kanssamme tästä tärkeästä asiasta.

Asiani koskee ihan tuota samaa, mitä edustaja Viitanen hyvin nosti esille. Kyllä taiteen ja kulttuurin rahoitus tarvitsisi kokonaisarvioinnin, läpivalaisun. Me olemme kuulleet tässä maassa niin monia ryhmiä, jotka erittäin korkeatasoista taidetta ja kulttuuria tarjoavat, että on erittäin masentavaa se, että vaikkapa vapaa kenttä, joka tarvitaan aivan välttämättä taiteen ja kulttuurin uusintamiseen, on tällä hetkellä siinä tilanteessa, että erittäin monet toimijoista eivät saa minkäänlaista tukea. Maailma muuttuu ympärillä, ja pitäisi rohkeasti uskaltaa katsoa tätäkin asiaa, voisiko siellä resursseja allokoida jotenkin toisella tavalla, koska tämä tilanne ei ole nyt hyvä.

17.51 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää niin edustaja Mäkiä kuin edustaja Paloniemeäkin erinomaisista puheenvuoroista ja todeta juuri sen, että nimenomaisesti nyt olisi kokonaisharkinnan paikka ja voisimme tässä yhteisestikin sen tunnustaa, että lisäresursseja tarvitaan. Kun tehdään uudistus, tehdään se kunnolla ja annetaan samalla kulttuurille ja taiteelle sen ansaitsemat mahdollisuudet.

Itsekin olisin, puhemies, sellaista toivomusta halunnut esittää, että tässä yhteydessä olisi ollut hyvä, kun ministeri olisi ollut paikalla. Olisimme voineet vähän laajemminkin keskustella tästä tärkeästä valtionosuusuudistuksen tilanteesta ja sen tulevaisuudesta. Me

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

olemme sivistys- ja tiedejaostossa valtiovarainvaliokunnassa perehtyneet tähän asiaan niin keväällä kuin syksyn kuluessa. Edustaja Paloniemi muun muassa on siellä myös jäsenenä, ja me olemme jo käyneet tätä keskustelua.

Oikeastaan viime kesänä, kun eduskunta teki kehysmietintönsä valtiovarainvaliokunnassa, me totesimme ihan yhteisvoimin yksimielisessäkin osuudessa sen, että tämä valtionosuusuudistus on äärimmäisen tärkeä ja pitäisi nimenomaisesti nyt harkita sitten se kokonaisresurssi, mikä siihen tarvitaan, koska kaikki tietävät, että tällaisenaan siitä ei tule vielä mitään, koska se tarvitsee lisäresurssin. On aivan selvää, että emme voi lähteä liikkeelle senkaltaisilla ratkaisuilla, mitä hädissään sitten saatettaisiin joutua tekemään, mitä työryhmältä tuli ulos — onneksi siellä oli eriäviä mielipiteitä, että sitten viedään vaikka yhdeltä toimijalta toimintaedellytykset ja sitä kautta sitä niukkaa resurssia jaetaan — vaan nimenomaan lisäsatoksella, ja monia perusteluja löytyy. Löytyy perusteluja juuri sen kulttuurin oman merkityksen kautta, sen hyvinvointia vahvistavan merkityksen kautta ja myös sen kautta, että se tuo aluetalouksille selkeästi lisää resursseja ja myös parantaa työllisyyttä. Eli kaikki voittavat: tässä on semmoinen win-win-tilanne, että kukaan ei tässä häviä.

Mainitsenpa tässä nyt vielä, että kun aikanaan tutustuin aika moneenkin arvioon kulttuurin merkityksistä nimenomaan aluetalouksille, niin esimerkiksi Pirkanmaan festareiden Pirfest ry:n tekemä tutkimus osoitti, että se festari ym. kulttuuritarjonta, mitä Pirkanmaan alueella tapahtui kyseisenä vuonna, kun tutkittiin, toi aluetaloudelle yli 200 miljoonaa lisää. Eli tähän kannattaa satsata. Samoin muistan joitain tunnuslukuja siitä, kuinka paljon euroja mukanaan koko aluetaloudelle tuo vaikkapa jokainen museokävijä. Eli kaikki nämä on todella tärkeä huomata, ja toivon todella menestystä sille ajattelulle, että kulttuuri saisi lisää määrärahoja.

Kun tässä on nyt kysymys nimenomaan museoista, korostan, että haluan myös itse nostaa hattua sille hienolle museotarjonnalle, mitä maassamme on, ja toivon sille vielä parempaa tulevaisuutta. Siellä Tampereella vierailimme myös sivistys- ja tiedejaoston kanssa parissa museossa. Kävimme Muumimuseossa ja Vapriikissa, ja voin kyllä sanoa, että molemmat esimerkiksi meidän aluetaloudellemme siellä Pirkanmaalla ovat äärimmäisen tärkeitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta

Hallituksen esitys HE 195/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrärajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 12. asiakohtaan.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Keskustelu

17.55 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää korvattavaksi nykyisen vuodelta 1992 olevan lain. Tavoitteena on, että lainsäädäntö vastaa kuntien tämän päivän kulttuuritoiminnan käytänteitä. Taustalla on kuntakentän ja kulttuurielämän muutos. Laki antaa kuntien kulttuuritoiminnalle raamit niin sanottuna puitelakina, jossa määritellään kulttuuritoiminnan tavoitteet sekä valtion viranomaisten ja kunnan tehtävät. Nämä perusteet vaikuttavat myös valtion rahoituksen myöntämiseen. Esitys ei lisää valtion menoja, eikä se muuta kuntien ja valtion vastuita kulttuuripolitiikassa. Uudistuksen yleisenä tavoitteena on vahvistaa kuntien mahdollisuutta järjestää kulttuuritoimintansa parhaaksi katsomallaan tavalla.

Arvoisa puhemies! Taiteella ja kulttuurilla on tärkeä elinvoima- ja hyvinvointitehtävä kunnissa. Sivistyksen ja kulttuurin merkitys korostuu maakunta- ja sote-uudistuksen jälkeen, sillä kunnista tulee paremminkin elinvoiman vahvistajia. Uusi esitys vahvistaa kuntien mahdollisuutta järjestää kulttuuritoimintaa parhaaksi katsomallaan tavalla. Tämä mahdollistaa omaleimaisen paikallisen kulttuuritoiminnan, mikä monipuolistaa koko maan kulttuuri- ja taidetarjontaa. Jossain päin Suomea se voi tarkoittaa nuoria harjoittelemassa vaikkapa kansantanssita, toisessa paikassa jotain muuta.

Kulttuuri ja taide kiinnostavat ihmisiä paljon. Kuntaliiton selvityksen mukaan 46 prosenttia suomalaisista oli käyttänyt kulttuuripalveluja viimeisen 12 kuukauden aikana. Arvioiden mukaan kunnissa järjestetään vuosittain noin 18 000 kulttuuritapahtumaa. Me edustajat sen tiedämme erityisesti kesäkuukausien aikana, miten runsaasti Suomen kesässä on kotiseutu- ynnä muita tapahtumia, joissa edustajan olisi suotuisaa olla kansalaisten tavattavissa.

Valtionosuuden piirissä on 209 kuntien taidelaitosta. Kulttuuripalveluiden saatavuudessa ja käytössä on kuitenkin eroja. Kaupunkialueilla 90 prosenttia ihmisistä kokee kulttuuripalvelut riittäviksi, kun maaseudulla vastaava luku on 65.

Keskustan kulttuurilinjauksissa korostuu taiteen ja kulttuurin tuominen lähemmäs ihmistä. Tällä vaalikaudella hallituksen kärkihankkeena on ollut niin sanotun prosenttiperiaatteen laajentaminen esittävään taiteeseen. Esimerkiksi musiikkia ja teatteria tuodaan vanhainkoteihin, päiväkoteihin ja kouluihin. Myös taiteen perusopetuksen laajentaminen on saanut lisärahoitusta.

Taide- ja kulttuuripalveluiden alueellista saatavuutta tulee parantaa lisäämällä esimerkiksi kuntien keskinäistä yhteistyötä. Olisi suotavaa myös lisätä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa taiteen ja kulttuurin palveluiden järjestämiseksi. Kaikkea toimintaa ei kuntien tosiaankaan tarvitse järjestää itse, sillä kolmannen sektorin toimijoissa on huikea potentiaali monenlaiseen osaamiseen.

Ihan lopuksi haluan sanoa, että lapsille ja nuorille suunnattu kulttuuritoiminta muodostaa pohjan kaikelle kulttuurille ja taiteelle. Keskusta näkee merkityksellisenä, että taiteen perusopetukseen ja esimerkiksi kerhotoimintaan lisätään resursseja. Mukavaa olisi, että esimerkiksi kouluissa olisi tasapuolisesti tarjolla liikunnallisia ja taiteellisia välitunteja.

17.59 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossani aika paljon jo puhuin kulttuurin merkityksestä yleisesti enkä lähde sitä tässä heti parin minuutin päästä toistamaan, mutta voisin todeta tältä osin myös tässä pykälässä sen, että on hyvin edullista kaiken kaikkiaan, kaikilta kanteilta, että niin valtio kuin kunnatkin huomaavat

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

kulttuurin merkityksen ja ovat valmiita panostamaan siihen ja että myös kunnissa huomataan toimia siten, että ne pienet rahat, mitä kulttuuriin menevät, voidaan turvata eikä kuvitella, että siitä säästämällä myöskään sen kuntien taloutta sitten pelastetaan, päinvastoin monesti pienikin panostus saattaa sitten sitä elinvoimaa tuoda lisää.

Pidän hyvänä, puhemies, sitä, että tätä prosenttiperiaatetta on mietitty myös kärkihankkeen tiimoilta. Olemme niin ikään myös sivistys- ja tiedejaostossa kuulleet esimerkiksi Pirkanmaan kärkihankkeesta. On aivan todella hienoa työtä siellä tehty. Kaiken kaikkiaan se, että pystymme edistämään sitä, että taidelaitokset, kulttuurilaitokset tekevät yhteistyötä esimerkiksi vanhusten palveluiden, päiväkotien, kaikkien kanssa, on tärkeä asia myös sen tilanteen parantamisen näkökulmasta, että näillä lapsilla, ikäihmisillä ja joka ikisellä ihmisellä on oikeus kulttuuriin.

Itse pidän myös hyvin tärkeänä kaikkea sitä toimintaa, mitä voimme tehdä alueilla, esimerkiksi asuinalueilla, lähiöissä, jotta se kulttuuri olisi lähempänä asukkaita. Viime kaudella esimerkiksi joitain avustusten kriteerejäkin vähän painotettiin sinne suuntaan, että kulttuuri ja taide olisivat kaikkien saavutettavissa ja saatavilla. Näitä painoarvoja lisättiin juuri siksi, että kulttuuri on kaikkien oikeus. Se on niin hieno asia, että jokaisella tulee olla mahdollisuus siitä nauttia.

Pidän hyvänä esimerkiksi sitä, että myös lastenkulttuuria on painotettu, ja mikäpä sen paremman evään antaa tulevaisuuteen kuin se, että esimerkiksi jo päiväkotiyössä pieni lapsi pääsee kulttuurin kanssa tekemisiin. Osana näitä kulttuuritoimia siellä Pirkanmaalla muun muassa: Aikanaan vierailin Lempäälässä, jossa oli aivan ihastuttava kokemus siitä, että taiteilija tuli päiväkotiin. Siinä sitten kuulin hyviä palautteita lapsilta, jotka olivat aivan innoissaan, että koska taas taiteilija tulee seuraavan kerran, koska pääsemme hänen kanssaan jälleen maalaamaan ja piirtämään, ja myös henkilöstö siellä päiväkodissa kertoi, että kyllä se työpäivä on paljon mukavampi ja työssäjaksamista edistää, että se taide ja luovuus ja kulttuuri ovat siellä paikan päällä. Eli kaikki tällainen edistäminen minusta on myös hyvin tärkeää, ja toivoisin sille suopeaa katsetta tulevaisuudessakin.

18.02 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mattilan hienon puheenvuoron innoittamana halusin vielä kommentoida hieman tätä lainsäädäntöä ja edustaja Mattilan puheenvuoroa.

Keskustalle todellakin on tärkeää, että kulttuuria saisi läheltä itseä ja alueilta, ja tällöin me voimme taata mitä omaleimaisimman kulttuurin säilymisen. On aivan ihanaa, että kuulee erittäin villejä ideoita, kun kiertää tuolla maakunnissa. Siellä on satusivellintä ja on kulttuuri kurkkulaulusta lähtien, on traktorijatsia, Suovanlahden Sonniyhdistyksen järjestämiä iltamia tai ulkomailta tulevia laulunopiskelijoita, jotka sitten pitävät loppukonserttia pitäjissä. Mielestäni on tärkeää, että kulttuurin rahoitus hyväksyy myös sen, että kaikkien tapahtumien ei tarvitse olla valtavan isoja, vaan rahoitusta voisivat sitten saada tämmöiset vähän pienemmätkin tapahtumat, sillä se tekee meidän elämämme koko Suomessa rikkaaksi.

18.03 Hanna-Leena Mattila kesk: Herra puhemies! Harmittaa tosiaan, ettei vastuministeri ole täällä paikalla, mutta jos hän olisi ollut täällä paikalla, niin olisin halunnut häneltä kysyä tiettyjä kysymyksiä ylipäättensä taiteen perusopetuksen tilasta: näkeekö hän nykytilanteen tyydyttävänä, onko siinä minkälaista kehittämisen varaa ja ovatko taiteen perusopetukseen ja kerhoihin suunnatut resurssit hänen mielestään riittävät tällä hetkellä.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

Ja myös, kun itse tulen tuolta pohjoisesta, niin minulla on tällainen käsitys, että nämä tukirahat eivät kyllä jakaannu oikein tasapuolisesti, ja olisi ollut mielenkiintoista kuulla ministerin vastaus alueelliseen tasapuolisuuteen.

18.04 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa herra puhemies! Taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta voivat edistää myös nämä olemassa olevat taideinstituutiot. Esimerkiksi kun tulin tänne Helsinkiin koneella, tapasin Jyväskylän Sinfonian johtajan. Hän kertoi, että Jyväskylän Sinfonia on jälleen lähdössä viikoksi kiertämään maakuntaa, pienempiä kaupunkeja, ja se veloituksetta järjestää konsertteja ja tapaamisia paikallisten toimijoiden kanssa. Se ei minäkäänlaista korvausta edes halunnut nimenomaan juuri siksi, että kuntien kulttuurimäärärahat ovat aika pienet. Minusta tällainen toiminta, myös teattereitten liikkuminen, kiertäminen pienimuotoisesti, on sitä kulttuurin ja taiteen saavutettavuuden edistämistä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetun ajan puitteissa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 13. asiaan.

Keskustelu

18.05 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Valiokunnassamme on useasti keskusteltu siitä, että silloin kun tekniikkaa olisi käytettävissä, asiat pitäisi tehdä mahdollisimman modernilla tavalla, jolloin voisimme säästää hallinnon kustannuksia ja myös helpottaa viljelijän työtaakkaa. Niinpä olemme monesti miettineet sitä ja ehdottaneet ministeriölle, että paikan päällä tehtävistä valvonnista tulee mahdollisuuksien mukaan siirtyä nykypäivän it-välineitten hyväksikäyttöön aivan älykännyköistä lähtien. Siksi olen erittäin kiitollinen, että ministeriössä on nyt otettu tämä varteen ja uusia tekniikoita — satelliittikuvia, miehittämättömiä ilma-aluksia ja paikkatiedon sisältäviä valokuvia — voi jatkossa käyttää valvontoihin. Tämä säästää viljelijöiltä lukuisia työpäiviä ja auttaa meitä karsimaan hallinnon kustannuksia.

Toinen iso asia, kohtuullisen kokoinen asia tässä esityksessä on se, että poistetaan byrokratiaa myös aktiiviviljelijän määritelmän osalta. Siellä EU:n päässä on tällainen kieltolis-

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

ta ollut henkilöistä tai organisaatioista, jotka eivät maataloustukea voisi saada, kun omistavat esimerkiksi maneesin tai golfkenttiä tai muuta, ja minusta on hienoa, että tällaiset turhakkeet nyt sieltä otetaan pois. Jos oikeaa viljelyä on, niin se on aivan sama, mitä muuta tällainen henkilö omistaa.

Mutta ihan tähän samaan yhteyteen haluaisin nostaa sen, että kun Euroopan unionin uusi maatalouslainsäädäntö sitten myöhemmin neuvotellaan, niin siellä meidän täytyy ottaa vakavasti sellainen aktiiviviljelijän määritelmä, jossa jokaisen viljelijän täytyisi saada maataloustuloa esimerkiksi kolmen vuoden periodilla. Meille ei ole hyötyä siitä, että annamme tukea sellaisille asioille, joista ei tule lisäarvoa. Toivon, että tämäkin asia aikanaan menee maaliin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 190/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 192/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2018 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 1/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 72/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 22/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 142/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 23/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 143/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 118/2018 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 10/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 118/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Alankomaiden kanssa Aruban osalta automaattisesta tietojenvaihdosta säästöjen tuottamista korkotuloista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 168/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 13/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 24.10.2018 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 105/2018 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle Pohjoismaiden välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 169/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 24.10.2018 pidettävään täysistuntoon.

21. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 24.10.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen